

gent:

Het Gentse duurzaamheidsrapport 2022

Focus op Prosperity

Voluntary Local Review

Voorwoord burgemeester

Voor u ligt het derde duurzaamheidsrapport in de reeks van vijf, met deze keer focus op 'Prosperity' of 'welvaart'.

Die welvaart staat erg onder druk. Fel gestegen energie- en brandstofprijzen, de inflatie, duurdere grondstof- en voedselprijzen leggen een blok op onze welvaart. We voelen nog altijd de naweeën van de coronacrisis die de ongelijkheid heeft vergroot en we voelen wereldwijd de gevolgen van de Oekraïne-crisis. Zoals altijd zijn het de mensen die het minst hebben die het zwaarst getroffen worden.

In dit rapport gaan we in op 5 duurzaamheidsdoelstellingen: betaalbare en duurzame energie (SDG 7), waardig werk en economische groei (SDG 8), industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9), ongelijkheid verminderen (SDG 10) en duurzame steden en gemeenten (SDG 11).

Vanuit Gent werken we hard aan deze doelstellingen, samen met onze Gentenaars en vele partners. Als er iets onze stad kenmerkt, dan is dat we elkaar vinden om samen onze stad vooruit te helpen. Die samenwerking is cruciaal. Stad, middenveld, sociale organisaties, ondernemers en bewoners slaan de handen in elkaar om samen van Gent een duurzamere stad te maken.

Ik hoop dat we met de sterke voorbeelden in dit rapport vele anderen inspireren om zelf ook die weg op te gaan. Als stad spelen we graag een voortrekkersrol. We zijn er rotsvast van overtuigd dat steden als Gent het verschil kunnen maken, dat we hier van onderuit kunnen werken aan een betere en duurzamere wereld. Dit rapport zal dan ook ingediend worden bij de VN als een Voluntary Local Review, een vrijwillige rapportage.

Dank aan iedereen die hieraan heeft meegewerkt en die zich inzet voor onze Stad en voor de Gentenaars.

Mathias De Clercq

Burgemeester
Stad Gent

Inhoudstafel

Voorwoord burgemeester	2
Inhoudstafel	3
Lijst grafieken en tabellen	5
Inleiding	6
Focus op Prosperity	7
Prosperity in Gent Infografiek	8
Voluntary Local Review	9
Internationale agenda's	9
Het Gentse strategisch meerjarenplan 2020-2025	10
SDG 7: Verzeker toegang tot betaalbare, duurzame en moderne energie voor iedereen	11
Strategie en praktijk Stad Gent	12
Gent tegenover andere steden	13
Internationale samenwerking	13
Gent en SDG7: in cijfers	14
SDG 8: Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen	17
Strategie en praktijk Stad Gent	18
Gent tegenover andere steden	19
Internationale samenwerking	19
Gent en SDG 8: in cijfers	20
SDG 9: Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie	25
Strategie en praktijk Stad Gent	26
Gent tegenover andere steden	27
Internationale samenwerking	27
Gent en SDG 9: in cijfers	28
SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug	31
Strategie en praktijk Stad Gent	32
Gent tegenover andere steden	33
Internationale samenwerking	33
Gent en SDG 10: in cijfers	34

SDG 11: Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam	37
Strategie en praktijk Stad Gent	38
Gent tegenover andere steden	39
Internationale samenwerking	39
Gent SDG 11: in cijfers	40
Initiatieven	44
Het Inschuifhuis van LabLand: een innovatieve bouwmethode	45
Energent: burgercoöperatie voor hernieuwbare energie	50
North Sea Port: Strategisch plan 'Connect 2025'	55
TriVelo: een sociale fietstaxidienst	59
Toreke vzw: sociale buurtrestaurants	64
Tondelier: een duurzaam (be)leef- en woonconcept	68
Labeur vzw: Urban Mining Company Ghent	72
Samen Leven vzw: jobcrafting voor 55+ers	76
URBCON: circulaire zitbanken van duurzaam beton	80
Cargo Velo en CityDepot: duurzame stedelijke logistiek	84
Focus op de stadsorganisatie	89

Grafieken

Grafiek 1	OESO SDG-index – SDG 7	13
Grafiek 2	OESO SDG-index – SDG 8	19
Grafiek 3	Ondernemingsvertrouwen	20
Grafiek 4	Productieve tewerkstelling in Gent in %	22
Grafiek 5	Openstaande vacatures - Gent	23
Grafiek 6	OESO SDG-index – SDG 9	27
Grafiek 7	OESO SDG-index – SDG 10	33
Grafiek 13	Leeftijdskloof in werkzaamheid	34
Grafiek 14	Herkomstkloof in werkzaamheid	35
Grafiek 15	OESO SDG-index – SDG 11	39
Grafiek 16	Proces InschuiFHuis: van kennismaking tot oplevering	47
Grafiek 17	Medewerkers volgens leeftijd	91

Tabel

Tabel 1	Aantal budgetmeters per 1000 toegangspunten in 2020	14
Tabel 2	Totale hernieuwbare energie (MWh)	15
Tabel 3	Aandeel van de Gentse inwoners dat woont in een woning met energiezuinige elementen	16
Tabel 4	Werkzaamheidsgraad 20-64 jaar	21
Tabel 5	Werkzoekendengraad (jaargemiddelde)	21
Tabel 6	Tewerkstelling binnen sociale economie per 1.000 inwoners	23
Tabel 7	Spanningsratio - WZW in bemiddeling - Gent	24
Tabel 8	Arbeidsplaatsen in hoogtechnologische industrie en kennisintensieve diensten Gent	28
Tabel 9	Aandeel Gentse industrie in werkgelegenheid (2018)	28
Tabel 10	Arbeidsplaatsen naar sector Gent	29
Tabel 11	CO ₂ -emissie (kton) naar type, Gent	29
Tabel 12	Aantal unieke studenten Gent	30
Tabel 13	Aandeel van de Gentenaars dat zich gediscrimineerd voelt	35
Tabel 14	Niet-Belgische herkomst (ten opzichte van. inwoners)	35
Tabel 15	Positieve houding ten aanzien van diversiteit - 2020 - centrumsteden	36
Tabel 16	Demografische vooruitzichten, huishoudens naar omvang, 2017-2027, Gent	40
Tabel 17	Verplaatsingswijze Gentenaars - 2018	41
Tabel 18	Aandeel cultuurparticipatie - 2020 - centrumsteden	41
Tabel 19	Reguliere netheidsbarometer	42
Tabel 20	Algemeen onveiligheidsgevoel – Gent	42
Tabel 21	Totaal aantal misdrijven	43
Tabel 22	Medewerkers met een buitenlandse herkomst	90
Tabel 23	Medewerkers volgens gender	90
Tabel 24	% van de werknemers dat op een duurzame manier naar het werk komt	93

Inleiding

Dit is het derde Gentse duurzaamheidsrapport (2022). We belichten hierin initiatieven die bijdragen aan de Sustainable Development Goals (SDG's), de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Lees [hier](#) meer over de SDG's.

De focus in dit rapport ligt op de SDG's rond het thema 'Prosperity':

- > SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
- > SDG 8: Waardig werk en economische groei
- > SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur
- > SDG 10: Ongelijkheid verminderen
- > SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen

De thema's 'People' en 'Planet' komen in eerdere of later geplande rapporten aan bod. De thema's 'Partnerships' en 'Peace' nemen we elk jaar als rode draad mee, omdat ze centraal staan in het bereiken van de doelen. Gent voorziet ook een start- en slotrapport. Het startrapport (2020) is een nulmeting. Het slotrapport (voorzien in 2024) wil de evolutie in de cijfers tonen en duiden. Meer info over de verschillende rapporten vind je op de [website](#) van Stad Gent.

In de Gentse duurzaamheidsrapporten zetten we inspirerende voorbeelden in de kijker. Werken aan een duurzame transitie doen we met vele partners samen: burgers, bedrijven, middenveldorganisaties, kennisinstellingen en de overheid.

Het doel van dit rapport en van de toekomstige rapporten is om het beleid te ondersteunen, het beleid mee voor te bereiden en debatten te voeren. Maar evenzeer willen we jullie inspireren en misschien zelfs aanzetten tot een nieuw engagement. En uiteraard willen we laten zien hoe we elke dag samen stappen zetten richting een meer duurzame stad en wereld.

Focus op Prosperity

[SDG 7](#) stelt dat iedereen in 2030 toegang moet hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. Duurzame energie halen we uit natuurlijke bronnen zoals water, wind en zon. Om dit doel te bereiken, moeten we deze bronnen beter onderzoeken, evenals de technologie waarmee we duurzame energie opwekken. Ook de energie-efficiëntie moet verdubbelen tegen 2030.

Thema's SDG 7: onder andere toegang tot energiediensten, hernieuwbare energie, energie-efficiëntie.

In [SDG 8](#) staat waardig werk voor iedereen centraal. Dit betekent dat iedereen die kan werken de mogelijkheid moet hebben om te werken, in goede en veilige werkomstandigheden. Extra aandacht gaat naar jongeren en personen met een handicap. Werk moet economische groei stimuleren zonder het milieu aan te tasten. Ook duurzaam toerisme is een onderdeel van een gezonde economische groei. Landen moeten meer aandacht besteden aan ondernemerschap, creativiteit en innovatie.

Thema's SDG 8: onder andere economische groei en productiviteit, waardig werk, veilige en gezonde werkomgeving.

[SDG 9](#) gaat over het ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur. Daarnaast moet de infrastructuur in het algemeen opgewaarderd worden met een verhoogde efficiëntie en duurzame technologie. Dit kunnen we bereiken dankzij doorgedreven wetenschappelijk onderzoek en het inzetten op innovatie. Ook de toegang tot internet speelt een sleutelrol in de uitwerking van deze doelstelling.

Thema's SDG 9: onder andere infrastructuur, industrie, innovatie, wetenschappelijk onderzoek en technologie.

[SDG 10](#) wil dat landen meer aandacht besteden aan de inkomensgroei van arme mensen. Het inkomen van de armste 40% van de nationale populatie moet in 2030 dan ook sneller zijn gegroeid dan het nationale gemiddelde. Voor mondiale financiële instellingen moet er een betere regulatie en controle gelden. Onder dit doel valt ook migratie: beter en veiliger organiseren van migratie en mobiliteit. Gelijke kansen voor iedereen en meer betrokkenheid bij alle sociale, economische en politieke aspecten van de maatschappij.

Thema's SDG 10: onder andere inkomensongelijkheid, gelijke kansen, sociale inclusie en migratie.

[SDG 11](#) gaat expliciet over steden omdat de helft van de wereldbevolking – zo'n 3,5 miljard mensen – in een stad woont. We verwachten dat dit blijft stijgen. Deze doelstelling laat veel thema's aan bod komen. Duurzame groei is de grootste uitdaging van de steden van de toekomst.

Thema's SDG 11: onder andere huisvesting, mobiliteit, stadsontwikkeling, luchtkwaliteit, afvalbeheer, kwaliteitsvolle publieke ruimte en cultuur.

Prosperity in Gent

7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE

22 op 1.000

woningen hebben een budgetmeter

20,6% zelfvoorzieningsgraad

De lokale productie hernieuwbare energie ten opzichte van de totale energievraag van de huishoudens (2019)

18,9%

Gentenaars woont in een woning met zonnepanelen (2020)

8.392

bedrijven met personeel op Gents grondgebied (2021), 10% meer dan in 2005

Werkzaamheidsgraad

20-64-jarigen (2019): **72%**

Werkzoekendengraad

18-64-jarigen (2021): **9,6%**

10,4 per 1.000

Gentenaars zijn tewerkgesteld binnen de sociale economie

8 WAARDIG WERK EN ECONOMISCHE GROEI

9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR

21,8%

van het totaal ruimtebeslag is bedoeld voor industriële doeleinden/infrastructuur (2019)

64,7%

van de arbeidsplaatsen zijn vertegenwoordigd door de (medium) hoogtechnologische industrie en kennisintensieve dienstensectoren (2021)

81.676 studenten

(2020-2021)

35,8%

is van niet-Belgische herkomst (2021)

Discriminatie

aandeel Gentenaars dat zich het afgelopen jaar gekwetst, beledigd of benadeeld heeft gevoeld omwille van geslacht/seksuele geaardheid of herkomst:

10,6% Discriminatie omwille van herkomst

11,3% Discriminatie omwille van geslacht

10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN

2de duurste centrumstad

om een huis te kopen (na Leuven)

+ 22,7%

stijging huurprijs in 2021 (+14,6% in het Vlaams Gewest)

34,6%

verplaatst zich voornamelijk met de fiets naar werk of school

8,5%

voelt zich vaak onveilig in de stad

11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN

Voluntary Local Review

Stad Gent is bij de eerste Europese steden die een duurzaamheidsrapport maakt en indient bij de Verenigde Naties als een [Voluntary Local Review](#) (VLR). Hiermee tillen we het rapport direct over de stadsmuren heen. De wisselwerking tussen de lokale, regionale, nationale en internationale overheden is cruciaal in het SDG-verhaal. Als stad zetten we onze lokale schouders onder wereldwijde doelen.

Op 11 juli 2022 werd burgemeester Mathias De Clercq uitgenodigd op het [High-level Political Forum on Sustainable Development](#), de jaarlijkse hoogmis van de SDG's in New York. Hij vertegenwoordigde Europa en Noord-Amerika als regio en deelde de Gentse ervaring rond de realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen.

Internationale agenda's

Dit rapport heeft, naast de agenda van de SDG's, ook aandacht voor andere internationale agenda's die staan voor de duurzame transitie van steden. We lichten deze agenda's hier toe en linken ze aan de initiatieven die worden toegelicht in dit rapport in dit rapport.

[Leave no one behind:](#)

Het uitroeien van armoede in al zijn vormen, een einde maken aan discriminatie en exclusie, ongelijkheden en (maatschappelijke) kwetsbaarheden beperken.

[Human Rights-Based Approach:](#)

Aanpak om een rechtvaardige menselijke ontwikkeling te stimuleren. Centraal hierbij staan de internationale mensenrechten en het doel om deze rechten te bevorderen en te beschermen.

[Gender Equality & Women's empowerment:](#)

Gendergelijkheid en empowerment van vrouwen maakt ontwikkeling veerkrachtiger en duurzamer.

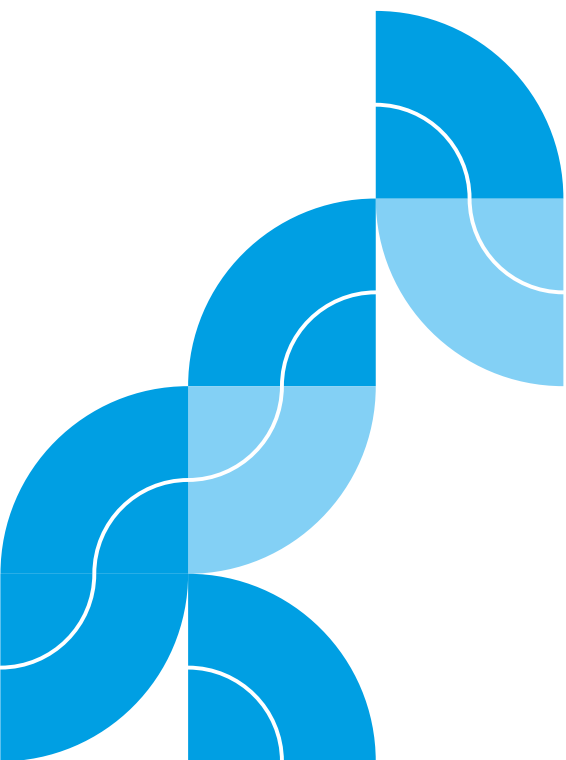
[Decade of Action:](#)

1. Het mobiliseren van alle mensen, overal ter wereld, om samen de globale doelstellingen te behalen (individueel en collectief, lokaal en globaal).
2. De ambitie om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken.
3. Ideeën omzetten in oplossingen, via duurzame innovatie, financiële investeringen en technologie.

[New Urban Agenda:](#)

De New Urban Agenda dient als roadmap voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Het belicht hierbij de sterktes en mogelijkheden van de stad als drijfkracht van welvaart en als middelpunt van cultureel en sociaal welzijn, met aandacht voor de bescherming van het milieu. Sterke link met SDG 11 (duurzame steden en gemeenschappen).

Het Gentse strategisch meerjarenplan 2020-2025

Het strategisch meerjarenplan van Stad Gent is de uitwerking van het bestuursakkoord dat de vier meerderheidspartijen – Open VLD, Groen, Vooruit en CD&V – hebben afgesloten eind 2018. In het akkoord staat dat de nieuwe bestuursploeg met ambitie en durf wil besturen. Ambitie om als stad voorop te lopen in verschillende beleidsdomeinen. Durf om moedige keuzes te maken voor de uitdagingen die op ons afkomen.

Vertrekkend vanuit het bestuursakkoord schreef het college in februari 2019 een missie voor de stad:

“Gent is een fiere stad waar mensen graag wonen, werken en genieten. Een stad die ademt en laat ademen. Iedereen is er even veel anders en even veel Gentenaar. Kinderen krijgen hier ruimte om te groeien. Mensen krijgen de kans om hun talenten te ontplooiën. In Gent ondernemen en experimenteren we. Met de blik gericht op de wereld.

Wij creëren de stad samen. En maken voor de volgende generaties de omslag naar een nog beter Gent.”

Uit die missie vloeien 20 strategische doelstellingen voort om Gent voor te bereiden op de toekomst. Die doelstellingen bundelen we onder 4 thema's:

- > Stad die toekomstgericht ontwikkelt
- > Stad van kansen
- > Stad waar we samenleven
- > Stad voor en door Gentenaars

Het strategisch meerjarenplan van Stad Gent werkt mee aan het bereiken van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE

SDG 7: Verzeker toegang tot betaalbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

Strategie en praktijk Stad Gent

In het Gentse [meerjarenplan 2020-2025](#) zijn meerdere doelstellingen te vinden die meewerken aan het bereiken van deze duurzame ontwikkelingsdoelstelling.

De initiatieven in dit rapport geven een beeld van hoe Stad Gent samen met verschillende stakeholders werkt aan betaalbare en duurzame energie. Stad Gent ondersteunt haar bewoners onder meer via de [Energiecentrale](#) voor renovatieadvies en -begeleiding. Dit heeft voordelen voor de woonkosten én het klimaat. Het rollend klimaatfonds maakt energierenovaties haalbaar voor meer Gentenaars. Met het project Gent Knapt Op wil Gent tegen 2025 300 woningen van noodkopers renoveren.

Sinds 1999 is er een [Lichtplan](#) in Gent. Naast sfeer en een verhoogd gevoel van veiligheid, streeft het Lichtplan ook energiebesparing na: onder andere door een weldoordachte keuze van (niet-)verlichtingsprincipes en het gebruik van LED-technologie. Ook wil Gent lichthinder en lichtvervuiling vermijden.

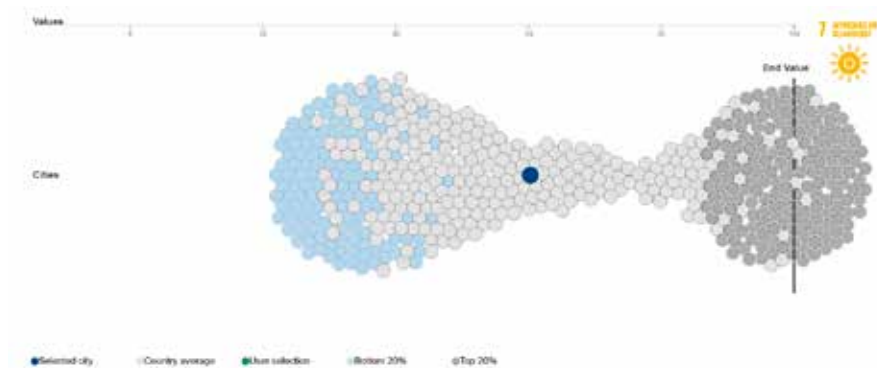

Gent tegenover andere steden

Om een internationale vergelijking mogelijk te maken voor SDG 7 'betaalbare en duurzame energie', stelt de [OECD SDG-index](#) de volgende indicatoren voorop: percentage elektriciteitsproductie afkomstig uit hernieuwbare bronnen, percentage elektriciteitsproductie afkomstig uit steenkool, en percentage elektriciteitsproductie afkomstig uit fossiele brandstoffen (gas en olie). De data van deze indicatoren worden gecombineerd in een SDG-index en dateren van 2019. Ze geven een beeld van waar Gent zich positioneert ten opzichte van andere internationale steden voor deze doelstelling.

De SDG-index voorziet een score van 1-100, waarbij een score van 100 de voorgestelde eindwaarde is van de indicatoren om de doelstelling te behalen tegen 2030.

Grafiek 1 OESO SDG-index – SDG 7

Gent = 'selected city'
Bron: OECD¹

Internationale samenwerking

[BE REEL!](#) is een project dat startte in januari 2018 en loopt tot december 2024. Het project wilt verzekeren dat België op schema blijft om de renovatiedoelstellingen 2050 te behalen. De betrokken partners zijn het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA), *Service Publique de Wallonie – territoire, logement, patrimoine, énergie*, Kenniscentrum voor Vlaamse Steden, de steden Gent, Antwerpen, Mechelen, Moeskroen en La Louvière en het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf. Samen met al de BE REEL!-partners, wordt gewerkt aan een energie-efficiënt residentieel woningenbestand.

Volgende concrete realisaties in Gent waren mogelijk via subprojecten/deelprojecten binnen het BEReel project: (1) Het deelproject 'Buurzame Stroom' in een wijk nabij de Dampoort. Dat focuste op het verhogen van het aantal zonnepanelen in één specifieke wijk, met aandacht voor kwetsbare buurtbewoners. Het werd afgerond in 2020 met een CO₂-besparing van 205 ton en een hele reeks beleidsadviezen. (2) Drie deelprojecten rond collectieve renovaties (met focus op respectievelijk bottom-upinitiatieven, appartementen en wijkaanpakken) slaagden er al in om honderden Gentenaars aan te zetten tot renovatie en leverden tot nog toe belangrijke inzichten op om als stad onze aanpak te optimaliseren. (3) Een kleinschalig onderzoeksproject rond geothermie zal ons tenslotte helpen om in 2022 en 2023 nog adequater ondersteuning te bieden aan burgers met vragen over geothermische warmtepompen.

¹ OECD. (2020). Measuring the distance to the SDGs in regions and cities. Geraadpleegd via <https://www.oecd-local-sdgs.org/index.html>

Gent en SDG 7: in cijfers

We lichten hier enkele sprekende cijfers uit met toelichting. Meer data per duurzame ontwikkelingsdoelstelling kan je [hier](#) vinden.

Energiearmoede bij gezinnen

Sinds 2021 zijn de kosten voor energie enorm gestegen. De voorschotfacturen gingen sterk omhoog wat voor grote druk zorgt op de huishoudbudgetten van veel gezinnen. Ook voordien kenden veel gezinnen al energiearmoede. In 2019 werd 15,1% van de Vlaamse huishoudens getroffen door een vorm van energiearmoede: ze hadden een energiefactuur die te hoog is in verhouding tot het beschikbaar inkomen (na aftrek van woonlasten).²

Het aantal budgetmeters³ per 1.000 woningen geeft een beter zicht op de situatie in Gent. De budgetmeter is een bescherming voor de kwetsbare energieconsument tegen afsluiting. Als een energieleverancier het contract opzegt van een bepaald gezin wegens niet-betalen en dit gezin ook de facturen bij de netbeheerder niet betaalt, installeert die laatste een budgetmeter. Op 31 december 2021 waren er in Gent 2.592 budgetmeters elektriciteit geactiveerd, voor gas waren dat er 2091. Dit betekent 22 budgetmeters per 1.000 afnemers in Gent. Voor Vlaanderen is dit aantal gemiddeld 12.⁴ Om deze gezinnen te helpen gaf Stad Gent 2.409 winterpremies (oplading budgetmeter gas, elektriciteit ter waarde van 100 euro) aan 2.355 huishoudens voor het betalen van de energiefactuur. 3.193 Gentse huishoudens kregen in 2021 een financiële tussenkomst bij energieproblemen. Bij blijvende wanbetaling kan de netbeheerder (van elektriciteit, gas of water) een vraag tot volledige afsluiting voorleggen aan de Lokale Adviescommissie (LAC) van de gemeente. In 2021 werden 2.272 dossiers

voorgelegd aan het LAC om afsluiting van gas, elektriciteit of water te vermijden. Tijdens de lockdownperiodes in 2020 waren afsluitingen niet mogelijk.⁵

Tabel 1 Aantal budgetmeters per 1.000 toegangspunten in 2020

	Vlaams Gewest	Gent
Budgetmeters gas	12,38	22,13
Budgetmeters elektriciteit	12,45	21,69

Bron: VREG (Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt)

Hernieuwbare energie

De cijfers voor hernieuwbare energie omvatten de opbrengsten van windenergie, energie uit zonnepanelen, energie uit afvalverbranding (fractie biomassa) en warmte-opbrengsten van zonneboilers en warmtepompen.⁶

Om de zelfvoorzieningsgraad van energie te berekenen zetten we de lokale productie hernieuwbare energie af ten opzichte van de totale energievraag van de huishoudens (elektriciteit en verwarming). De hoeveelheid geproduceerde hernieuwbare energie in Gent nam de afgelopen jaren fors toe, vooral uit zon en wind. De zelfvoorzieningsgraad steeg in 2019 tot 20,6%, hoger dan de ambitie van 15% in het Gents klimaatplan.⁷

2 Coene, J. & Meyer, S. (2021). *Barometers energie- en waterarmoede: Analyse en interpretatie van de resultaten 2019*. Brussel: Koning Boudewijnstichting. Geraadpleegd via <https://www.kbs-frb.be/nl/barometers-energie-en-waterarmoede-2009-2019>

3 Met een budgetmeter betaalt men vooraf voor het verbruik van elektriciteit of aardgas. Het systeem werkt met een oplaadbare kaart, zoals een prepaidkaart voor een gsm. Nadat de kaart in de budgetmeter is ingebracht, kan men dat bedrag voor elektriciteit en aardgas gebruiken.

4 VREG (Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt)

5 Stad Gent (2022). *Evaluatie Armoedebeleidsplan 2021*. Departement Welzijn en Samenleving. Geraadpleegd via https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/20220511_evaluatie%20ABP%202021_DEFINITIEF.pdf

6 VITO: Vlaamse onafhankelijke onderzoeksorganisatie op het gebied van cleantech en duurzame ontwikkeling.

7 Stad Gent – Dienst Milieu en Klimaat: CO₂-monitor 2019.

De installatie van nieuwe windmolens verloopt schoksgewijs, in 2017 zagen we bijvoorbeeld een forse stijging door de opstart van 14 windturbines in de haven. In 2019 verdubbelde de opbrengst uit grote installaties zonnepanelen ten opzichte van 2018. Ook de opbrengst uit zonnepanelen bij particulieren neemt jaar na jaar toe.

Ondanks de stijgende trend zijn hernieuwbare energiesystemen nog beperkt aanwezig in de Gentse woningen: in 2020 had 18,9% zonnepanelen (bijna een verdubbeling ten opzichte van 2017) en 5,2% had een zonneboiler. 44,5% van de Gentenaars woont in een woning die (deels) energie recupereert. Dit wil zeggen dat minstens een van de volgende voorzieningen aanwezig is: groendak, zonnepanelen, zonneboiler, warmtepomp of gebruik van regenwater.⁸ Anno 2019 is in Gent 341.539 MWh opgewekt via hernieuwbare energie. Dit is ruim een verdubbeling ten opzichte van 2013 (stijging met 133%).

Tabel 2 Totale hernieuwbare energie (MWh)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Windenergie [MWh]	82.539	79.801	105.037	102.572	133.639	158.811	205.685
PV bij particulieren (<10kW) [MWh]	16.527	17.640	18.294	20.154	22.789	29.472	33.000
PV grote installaties (>10kW) [MWh]	32.877	35.504	37.065	35.667	35.254	38.330	81.254
Energie uit afvalverbranding [MWh]	10.536	11.049	10.914	11.138	9.707	9.688	8.671
Totale hernieuwbare energie - elektriciteit (MWh)	142.479	143.994	171.310	169.531	201.389	236.301	328.610
Zonneboilers [MWh]	1.390	1.709	2.109	2.464	3.475	3.625	3.865
Warmtepompen [MWh]	2.479	3.279	5.034	7.112	6.180	6.496	9.064
Totale hernieuwbare energie - warmte (MWh)	3.869	4.988	7.143	9.576	9.655	10.121	12.929
Totale hernieuwbare energie (MWh)	146.348	148.982	178.453	179.107	211.044	246.422	341.539
Zelfvoorzieningsgraad [%]	7,73	9,29	10,78	10,32	12,63	14,77	20,63

Bron: Stad Gent – Dienst Milieu en Klimaat: CO₂-monitor 2019.

Energie-efficiëntie

Een van de aspecten van energie-efficiëntie is het verwarmen van een woning met minder energie, na energiebesparende maatregelen.

Veel woningen in Gent zijn in slechte energetische staat. Toch is de woningkwaliteit van Gentse woningen stelselmatig aan het verbeteren.

In 2017⁹ werd in opdracht van Stad Gent een studie gedaan naar de energetische staat van de Gentse woningen. Door middel van een deur-aan-deurbevraging en een visuele controle werd de staat van de Gentse woningen onderzocht. Het resultaat? De isolatie van de Gentse daken en beglazing scoorden het best. Vloerplaten en gevels zijn het minst goed geïsoleerd. Wanneer we kijken naar de wooncategorieën die het slechts geïsoleerd zijn, dan valt op dat dit vooral huizen in gesloten bebouwing zijn die voor 1945 gebouwd zijn. Het zijn vooral huurwoningen, vaak van alleenwonenden. Wat de appartementen betreft zien we dat gevel en vloerplaat het minst goed geïsoleerd zijn.

⁸ Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

⁹ Stad Gent (2017), Energetische staat van woning, Milieudienst, <https://en.calameo.com/read/006395447e825be7405a3>

Toch zien we dat in iets minder dan de helft van de bevroegde woningen een of meerdere ingrepen werden uitgevoerd in de vijf jaar voor de bevraging.

De studie sluit af met het analyseren van de aanwezigheid van minimale vereisten die de stad Gent aangeeft voor energetische woningen. Deze vereisten zijn een verwarming met condensatieketel of warmtepomp, terwijl in de studie ook woningen met een collectieve of niet-elektrische decentrale verwarming als energetisch werden bevonden. Qua isolatie moet er minstens een matig geïsoleerd dak (>15cm) aanwezig zijn in de woning. En de vereiste voor energetisch isolerende beglazing is dat er hoogrendementsglas of driedubbele beglazing aanwezig is. In de grafiek hieronder zien we dat er in 16,5% van de woningen aan geen enkel criterium voldaan is. 1/3 van de woningen voldoet aan één criterium en nog eens 1/3 aan een combinatie van twee criteria. Ten slotte voldoet 18,8% van de woningen aan de drie criteria.

We zien dat appartementen het minst voldoen aan de drie opgelegde criteria. Als we kijken naar de bouwperiode dan komen woningen gebouwd tussen 1971 en 2000 naar voren als slechtst scorende. De slechtst scorende woningen komen ook vooral voor in de kernstad, dit stadsdeel heeft het laagste aandeel woningen waar energierenovaties zijn uitgevoerd. Ook hier zien we dat vooral de huurwoningen en woningen bewoond door alleenwonenden het minst voldoen aan de drie criteria.

De Stadsmonitor peilt eveneens naar het energiezuinig zijn van de woning. De criteria zijn minder 'streng' dan deze die Stad Gent vooropstelt, maar laten ons toe om te vergelijken met andere steden. In 2020 woonde 71,2% van de Gentenaars in een woning die energiezuinig is, ten opzichte van 54,8% van de inwoners in 2017. Energiezuinig wil zeggen dat er minstens 3 van de 4 volgende voorzieningen aanwezig zijn in de woning: isolatie dak of zolder, isolatie muren, dubbel glas en een energiezuinige ketel.¹⁰ Voor het totaal van de 13 Vlaamse centrumsteden zien we een gelijkaardige stijging. Dat vertaalt zich ook in een daling van de CO₂-uitstoot van woningen.¹¹

Tabel 3 Aandeel van de Gentse inwoners dat woont in een woning met energiezuinige elementen

	2014	2017	2020
Isolatie van zolder/dak	75%	78,2%	85%
Isolatie van muren (spouwmuren)			58,2%
Dubbel of driedubbel glas	88,3%	89,4%	91,9%
Energiezuinige condensatieketel/ hoogrendementsketel	64,7%	65,9%	68,5%
Energiezuinige woning (minstens 3 van de 4 bovenstaande voorzieningen aanwezig)	50,3%	54,8%	71,2%

Bron: Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

De energetische staat van Gentse kantoren, horeca, gebouwen voor handel, onderwijs en gezondheidszorg is minder goed in kaart gebracht. Maar er is wel een verschil tussen de eigendomsmarkt en huurmarkt. Globaal kunnen we stellen dat de kwaliteit van de woningen op de eigenaarsmarkt beter is dan op de huurmarkt. Huurders zijn, zowel op de sociale als private huurmarkt, kwetsbaarder voor energiearmoede dan eigenaars. Ze hebben beperkte mogelijkheden om iets te veranderen aan de keuze van energiebronnen of om de energieprestaties van hun woning of installaties te verbeteren.¹²

¹⁰ Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

¹¹ Stad Gent – Dienst Milieu en Klimaat: CO₂-monitor 2019.

¹² Coene, J. & Meyer, S. (2021). Barometers energie- en waterarmoede: Analyse en interpretatie van de resultaten 2019. Brussel: Koning Boudewijnstichting. Geraadpleegd via <https://www.kbs-frb.be/nl/barometers-energie-en-waterarmoede-2009-2019>

8 WAARDIG WERK
EN ECONOMISCHE
GROEI

SDG 8: Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

Strategie en praktijk Stad Gent

In het Gentse [meerjarenplan 2020-2025](#) zijn er meerdere doelstellingen te vinden die meewerken aan het bereiken van deze duurzame ontwikkelingsdoelstelling.

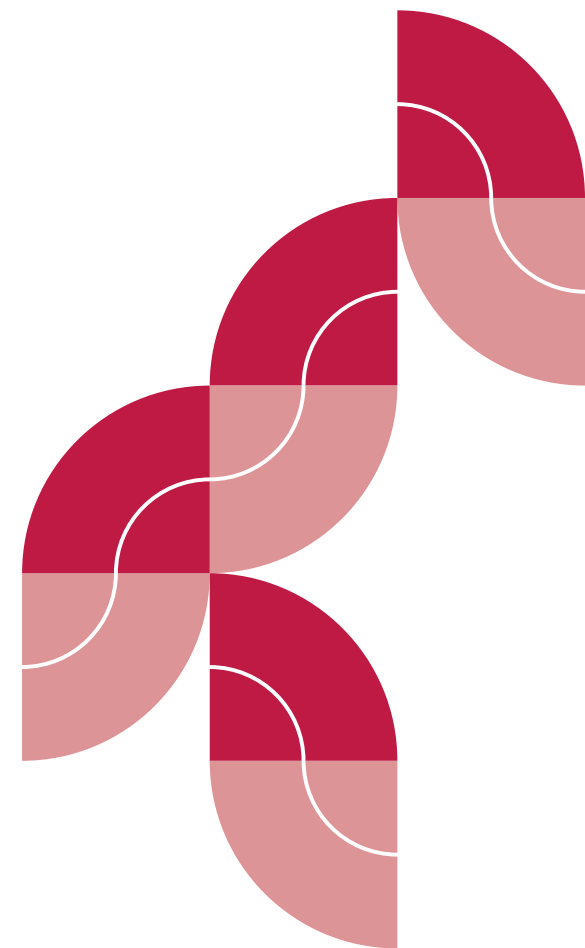
De initiatieven in dit rapport geven een beeld van hoe Stad Gent samen met verschillende stakeholders werkt rond de thema's waardig werk en economische groei.

Stad Gent is een van de initiatiefnemers van het Arbeidspact, een partnerschap tussen overheden, het bedrijfsleven, vakbonden, werkgeversorganisaties, sectorfederaties en opleidingsverstrekkers. De partners engageren zich tot het wegwerken van de mismatch op de arbeidsmarkt, de arbeidsmarkt toekomstgericht en kwaliteitsvol te maken, en de inzet van mensen en middelen te verhogen. De beleidsgroep van [Gent, stad in werking](#) voert mee het pact uit. Stad Gent zorgt voor werkgelegenheid in de sociale economie via het [Dienstenbedrijf Sociale Economie](#) (DBSE).

Stad Gent zet in op de [Ghent Economic Board](#) (GEB) als het gezicht van de Gentse economische ambities. De GEB faciliteert overleg tussen het stadsbestuur en de belangrijkste economische stakeholders in Gent, zoals Universiteit Gent, hoofdrolspelers in de [speerpuntensectoren](#)¹³, North Sea Port, de provincie, Voka en Unizo. Daarnaast kunnen Gentse ondernemers met hun vragen terecht bij het [Ondernemingspunt Ondernemers Gent](#) (OOG). Ook stimuleert Stad Gent jongeren en studenten tot ondernemerschap via [Gentpreneur](#).

Op vlak van de circulaire economie ondersteunt Stad Gent het [Circular Kickstart-programma](#), het eerste acceleratietraject van Vlaanderen met een exclusieve focus op circulaire economie. Stad Gent is promotor van de [Sociaal-Circulaire Hub Gent](#).

13 Zie infra, SDG 9

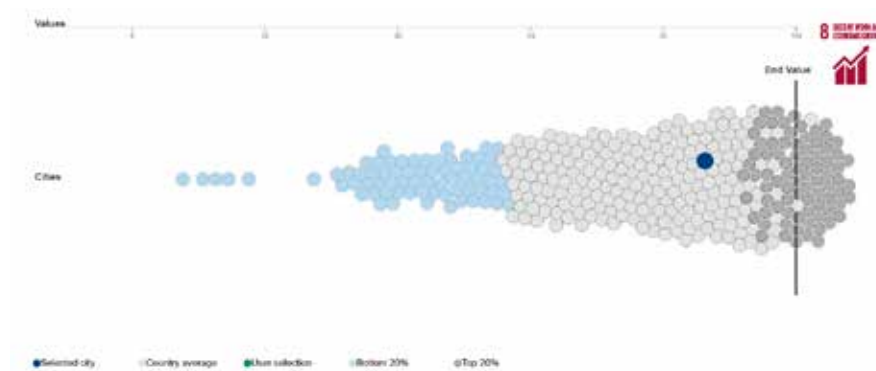

Gent tegenover andere steden

Om een internationale vergelijking mogelijk te maken voor SDG 8 'waardig werk en economische groei', stelt de [OECD SDG-index](#) de volgende indicatoren voorop: jaarlijkse groeiratio van bruto toegevoegde waarde per werkende, en werkloosheidsgraad. De data van beide indicatoren worden gecombineerd in een SDG-index en dateren van 2015. De index toont waar Gent zich positioneert ten opzichte van andere internationale steden voor deze doelstelling.

De SDG-index voorziet een score van 1-100, waarbij een score van 100 de voorgestelde eindwaarde is van de indicatoren om de doelstelling te behalen tegen 2030.

Grafiek 2 OESO SDG-index – SDG 8

Gent = 'selected city'
Bron: OECD¹⁴

Internationale samenwerking

[SPEED-you-UP](#) is een Europees Interreg 2 Zeeën-project. Het loopt van 1 februari 2020 tot 30 september 2022. Betrokken partners zijn Artevelde Hogeschool, Stad Gent, Economisch Huis, Stad Oostende, Stad Sint-Niklaas, Stad Amiens (FR), Associations des Centes Sociaux Wattrelos (FR), Jong Ondernemen (Nederland), Kenniscentrum PRO WORK (NL), Digital Peninsula Network LTD (UK), Salengro Social Community (FR) en Plymouth University Marjon Business School (UK). Het doel van SPEED-You-UP is schoolmoeheid, schooluitval en jeugdwerkloosheid tegengaan. Daarom richt het project zich op de jongeren die een hoog risico lopen af te haken op school of al werkloos zijn. In Gent willen we vertrekkend vanuit de schoolcontext samen met de jongeren uittesten of zij onder de vorm van pop-ups diensten kunnen aanbieden voor de onmiddellijke schoolomgeving, maar ook de bredere buurt. In Gent realiseerden we 3 hubs waar jongeren terecht kunnen. We bereikten 116 leerlingen, 25 NEET-jongeren¹⁵, 20 leerkrachten en 2 coaches. Ze zetten samen met 19 buurtorganisaties in totaal 7 pop-ups in de wereld. Het project had een impact op niveau van de leerlingen, stijging van hun zelfvertrouwen en hun zelfwaarde. Op het niveau van de leerkracht was er een stijging van van het bewustzijn over het belang van levensrecht leren en een vooruitgang van hun competenties als coach. Op het niveau van de school en de community zijn er duurzame partnerschappen opgestart, die ook lang na het project nog zullen doorwerken. We voelden een bereidheid vanuit verschillende contexten om netwerken rond de scholen op te zetten. Met dit project werkten we aan het kader om schoolmoeheid tegen te gaan.

¹⁴ OECD. (2020). Measuring the distance to the SDGs in regions and cities. Geraadpleegd via <https://www.oecd-local-sdgs.org/index.html>

¹⁵ NEET is een afkorting voor 'not in education, employment or training'.

bron: <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/samen-tegen-schooluitval/vroegtijdig-schoolverlaten/neet-jongeren-not-in-education-employment-or-training>

Gent en SDG 8: in cijfers

We lichten hier enkele sprekende cijfers uit met toelichting. Meer data per duurzame ontwikkelingsdoelstelling kan je [hier](#) vinden.

Gent heeft een dynamisch en veerkrachtig ondernemingsweefsel. De Gentse economie kent een gezonde ondernemingsdynamiek. Er is een robuuste groei in het aantal startende ondernemingen. In 2021 startten er 3.868 nieuwe ondernemingen op wat een absoluut recordjaar was (in 2011 waren dit er nog 2.281). Het aantal stopzettingen stijgt ook licht, maar die groei is veel minder uitgesproken (1.522 naar 1.747 tussen 2011 en 2021). De nettogroeiratio¹⁶ ligt in 2021 op 5,7¹⁷. Hoewel de coronapandemie initieel voor een daling zorgde bij het aantal startende ondernemers, is de nettogroei ongezien met maandelijks 180 extra ondernemingen. De impact op de Gentse bedrijven tijdens de coronacrisis was groot: 22% van de Gentse ondernemingen had dringend bijkomend kapitaal nodig om deze crisis te overleven. Toch deed de Gentse economie het relatief goed ten opzichte van de rest van Vlaanderen (25,8 %) ¹⁸. Sinds eind 2021 daalde het ondernemingsvertrouwen wel opnieuw. Onzekerheid, personeelstekort en stijgende prijzen leiden tot verminderde investeringen.

De eerste helft van 2022 neemt het aantal faillissementen in Vlaanderen toe¹⁹. Dit wordt deels toegeschreven aan een inhaaleffect omdat er tijdens de lockdowns geen faillissementsprocedures werden opgestart²⁰.

Dit alles wijst op een dynamisch en veerkrachtig ondernemingsweefsel in Gent.

Grafiek 3 Ondernemingsvertrouwen²¹

Bron: Berekening impactscore op basis van Graydon-analyse

¹⁶ De nettogroeiratio is het aantal opgerichte ondernemingen min het aantal stopzettingen / actieve ondernemingen * 100 = oprichtingsratio – uittredingsratio.

¹⁷ Bron: Graydon data

¹⁸ Berekening impactscore op basis van Graydon-analyse

¹⁹ De Standaard, 2 juli 2022, Faillissementsgolf zwelt aan in Vlaanderen, https://www.standaard.be/cnt/dmf20220701_97264734

²⁰ De Standaard, 2 juli 2022, Faillissementsgolf zwelt aan in Vlaanderen, https://www.standaard.be/cnt/dmf20220701_97264734

²¹ Provinciale synthetische conjunctuurcurven Oost-Vlaanderen

De Gentse arbeidsreserve en werkzoekendengraad

Gent kent een relatieve lage werkzaamheidsgraad, gecombineerd met een relatief hoge werkzoekendengraad. Maar als grote centrumstad heeft Gent wel een best hoge en stijgende werkzaamheidsgraad.

De werkzaamheidsgraad²² ligt in Gent voor 2019 op 72%.²³ De afgelopen jaren ging dit in stijgende lijn.

Ter vergelijking:

Vlaamse Gewest (2019): 75,5%²⁴

13 centrumsteden (2019): 70,7%²⁵

Tabel 4 Werkzaamheidsgraad 20-64 jaar

2015	2016	2017	2018	2019
67,7%	68,6%	69,7%	70,8%	72,0%

De werkzoekendengraad²⁶ lag in 2021 voor Gent op 9,6%²⁷ en kende de afgelopen jaren een lichte daling.

Ter vergelijking:

13 centrumsteden (2021): 7,7%²⁸

Tabel 5 Werkzoekendengraad (jaargemiddelde²⁹)

2016	2017	2018	2019	2020
12,4%	11,7%	10,5%	9,7%	9,9%

22 De werkzaamheidsgraad is het aandeel van de werkende personen in de totale bevolking van 20-64 jaar.

23 Vlaamse Arbeidsrekening via Steunpunt Werk, provincies.incijfers.be

24 Bron: EAK Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium), bewerking Steunpunt Werk en Statistiek Vlaanderen, via <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/arbeid/werkzaamheidsgraad>

25 Vlaamse Arbeidsrekening o.b.v. RSZ-DMFA, RSZPPO, RSVZ, RIZIV, CBS, IGSS, OEA, SEE, RVA, IWEPS, Statbel, DWH AM&SB bij de KSZ, bewerking Steunpunt Werk, via Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

26 De werkzoekendengraad: werkzoekenden zonder werk ten opzichte van de som van de werkenden en niet-werkende werkzoekenden

27 VDAB, via Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

28 VDAB, via Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

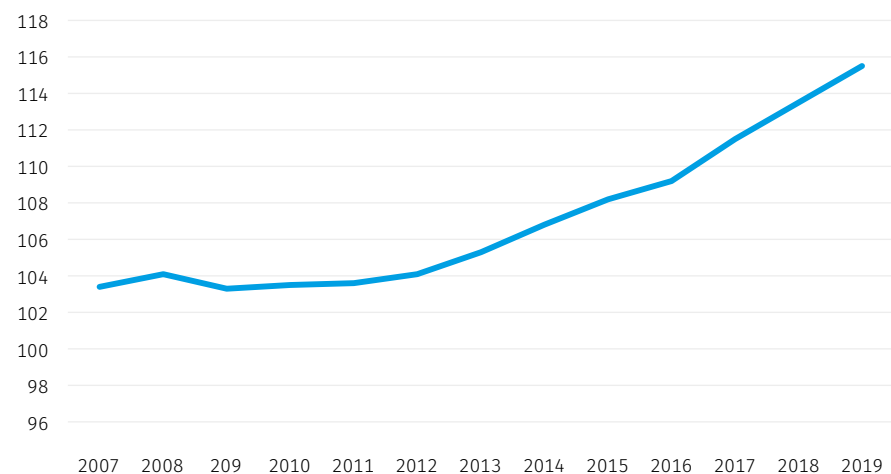
29 Arvastat, VDAB – provincies in cijfers

Productieve tewerkstelling in Gent

Bij productieve tewerkstelling in Gent bekijken we drie indicatoren: jobratio, netto-jobcreatie en inkomende pendel.

- > De jobratio is de verhouding van de totale tewerkstelling (werknemers, zelfstandigen en helpers) ten opzichte van het totaal aantal inwoners op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). Voor Gent bedraagt die in 2019 115,5 jobs per 100 inwoners. Gent heeft meer jobs en trekt dus werkkrachten aan van buiten Gent. Voor de 13 centrumsteden is de jobratio lager: 101,4 jobs per inwoners.

Grafiek 4 Productieve tewerkstelling in Gent in %

- > De nettojobcreatie geeft de evolutie van de tewerkstelling weer³⁰. In 2018 bedroeg die 2,3%. Voor het Vlaams gewest ligt dit iets lager, met name 1,9%³¹.
- > De inkomende pendel geeft het aandeel personen aan die in bepaalde gemeenten werken, maar elders wonen. Voor Gent bedroeg dit in 2019 64,6%³². Met andere woorden 64,6% van de personen die in Gent werken, wonen in een andere gemeente. Voor Oost-Vlaanderen bedraagt dit 6,4%.

Op basis van deze drie indicatoren kunnen we besluiten dat Gent een productieve tewerkstelling heeft.

Tewerkstelling binnen sociale economie

Zie ook verder bij SDG 10.

De tewerkstelling binnen de sociale economie neemt afgelopen 5 jaar toe, al is 2020 een uitzondering in de trend.³³

Tewerkstelling binnen de sociale economie heeft als doel het realiseren van banengroei en kwaliteitsvolle loopbanen in de sociale economie (Bron: armoedebeleidsplan).

- > Het Dienstenbedrijf Sociale Economie Gent was in 2021 voor 391 medewerkers de schakel naar werk. Ze realiseerden samen 2.055 bouw- en logistieke opdrachten, 700 ton herverdeelde voedseloverschotten, 122.554 IKOOK consumpties en 6.987 fietswerkorders.
- > Doorstroomcijfer naar werk (zowel in het reguliere als sociale economie circuit) bedraagt 35%.³⁴

30 Evolutie van de tewerkstelling (uitgedrukt in termen van jobs van werknemers en zelfstandigen) tussen jaar x en jaar x-1 in verhouding tot de tewerkstelling in jaar x-1 (jaargemiddelde)

31 Steunpunt Werk, Departement WSE, via <https://www.stadsmonitor.be/indicators/netto-jobcreatie>

32 Vlaamse Arbeidsrekening van Steunpunt Werk (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium) via https://arvastat.vdab.be/arvastat_arbeidsmarkt.html

33 Departement Werk en Sociale Economie, via Gemeente-Stadsmonitor, Agentschap Binnenlands Bestuur

34 Stad Gent (2022), Evaluatie Armoedebeleidsplan 2021

Tabel 6 Tewerkstelling binnen sociale economie per 1.000 inwoners

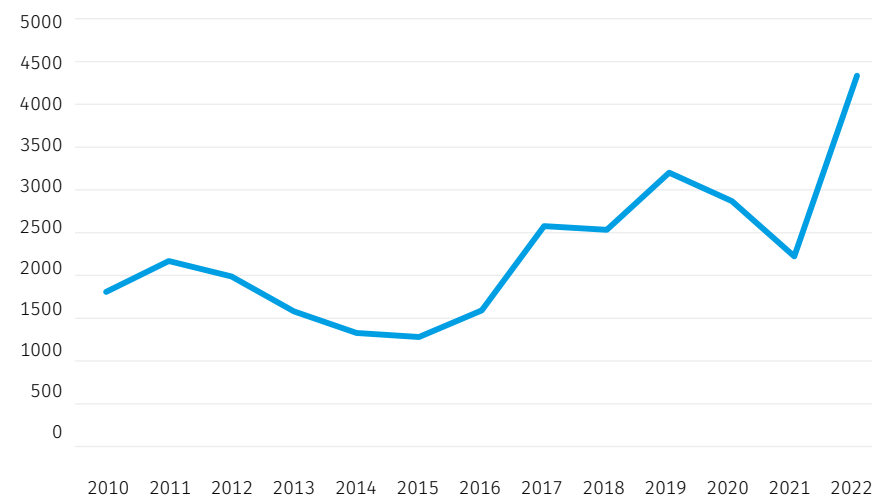
2016	2017	2018	2019	2020
8,3	9,3	9,4	11,3	10,4

Blijvende mismatch op de arbeidsmarkt

Na de eerste lockdown merken we opnieuw een sterke toename van het aantal ontvangen (en openstaande) vacatures. De krapte op de arbeidsmarkt is – zelf tijdens de lockdown- nooit echt afgenomen en wordt steeds groter.

De gekende uitdagingen op de arbeidsmarkt (zoals doorgedreven digitalisering, verdringing van laaggeschoolden, het verder evolueren naar een knelpunteconomie) zijn met andere woorden niet verdwenen door de coronacrisis (Stad Gent, 2021). De spanningsindicator meet de krapte op de arbeidsmarkt³⁵. Voor de top 5 in Gent van beroepen met het hoogste aantal openstaande vacatures is de spanningsratio problematisch.

Het aantal openstaande vacatures neemt toe:

Grafiek 5 Openstaande vacatures - Gent³⁶

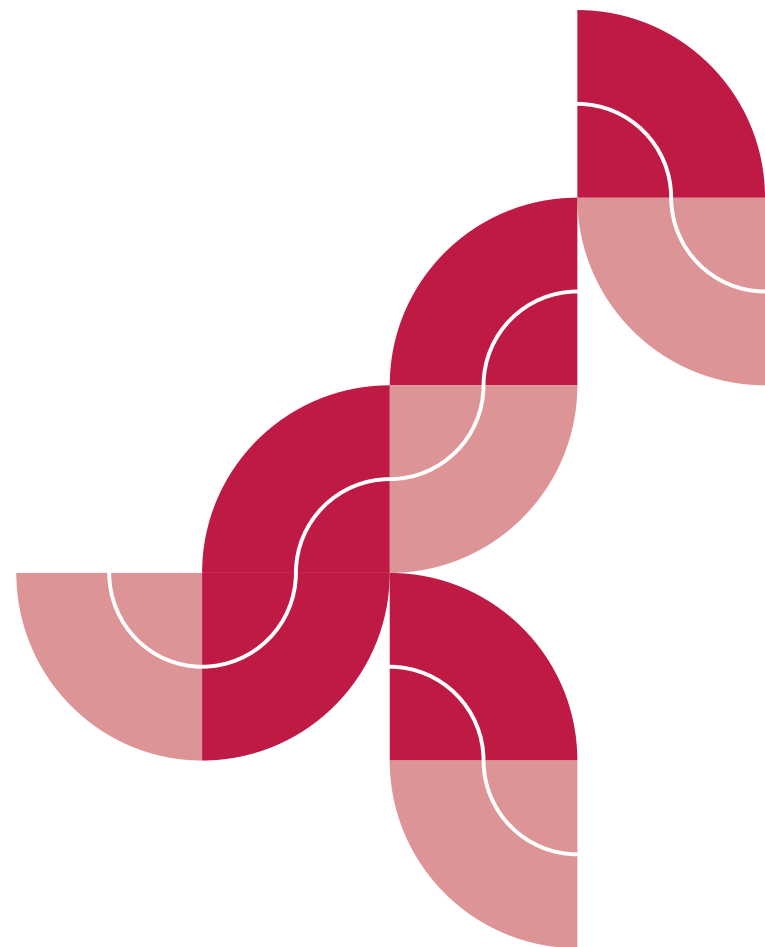
³⁵ De spanningsindicator(/ratio) geeft de verhouding weer tussen het aantal werkzoekenden (die zich voor dit beroep hebben ingeschreven) en het aantal beschikbare vacatures. Als deze verhouding groot is verloopt het invullen van de jobs vlotter. Een spanningsindicator < 5 wijst op een te grote krapte om vacatures vlot te kunnen invullen.

³⁶ Arvastat, VDAB, provincies.incijfers.be

De spanningsratio toont dat de arbeidsmarkt krapper wordt. De spanningsratio is het aantal werkzoekenden zonder werk (WZW) in bemiddeling (jaargemiddelde³⁷) gedeeld door het aantal openstaande vacatures. De teller is hier dus beperkt tot de WZW die onmiddellijk bemiddelbaar zijn naar werk. De WZW in opleiding of voortraject en de WZW die men niet inzetbaar acht op lange termijn worden hier niet meegenomen. Als deze spanningsratio groot is verloopt het invullen van de jobs vlotter, daalt de spanningsratio dan wordt de arbeidsmarkt krapper. Met de vereisten van de openstaande vacatures en de eigenschappen van de werkzoekenden zonder werk (in bemiddeling) houdt de spanningsratio geen rekening.

Tabel 7 Spanningsratio - WZW in bemiddeling - Gent³⁸

2017	5,6
2018	4,2
2019	3,7
2020	5,1
2021	2,9

³⁷ Jaargemiddelde berekend als het gemiddelde van het aantal vacatures dat openstaat op het einde van de maanden januari tot december.

³⁸ Arvastat, VDAB, provincies.incijfers.be

9 INDUSTRIE,
INNOVATIE EN
INFRASTRUCTUUR

SDG 9: Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie

Strategie en praktijk Stad Gent

In het Gentse [meerjarenplan 2020-2025](#) zijn er meerdere doelstellingen te vinden die meewerken aan het bereiken van deze duurzame ontwikkelingsdoelstelling.

De initiatieven in dit rapport geven een beeld van hoe Stad Gent samen met verschillende stakeholders werkt rond thema's zoals industrie en innovatie.

Stad Gent zet in op vier [economische speerpuntsectoren](#) voor de economie van de toekomst: CleanTech, HealthTech, BioTech en Life Sciences en Digitale Economie. De ambitie van het stadsbestuur bestaat er in Gent uit te bouwen tot Technologiehoofdstad van Europa. De [Cleantech Cluster Regio Gent](#) is een belangrijk partnerschap voor de Gentse actoren in cleantech en circulaire economie. Daarnaast beschikt Gent in Zwijnaarde over de [Tech Lane Ghent](#): deze economische zone behoort tot de topregio's in Europa op vlak van kenniseconomie en hightech economie in o.a. life sciences, MedTech en AI.

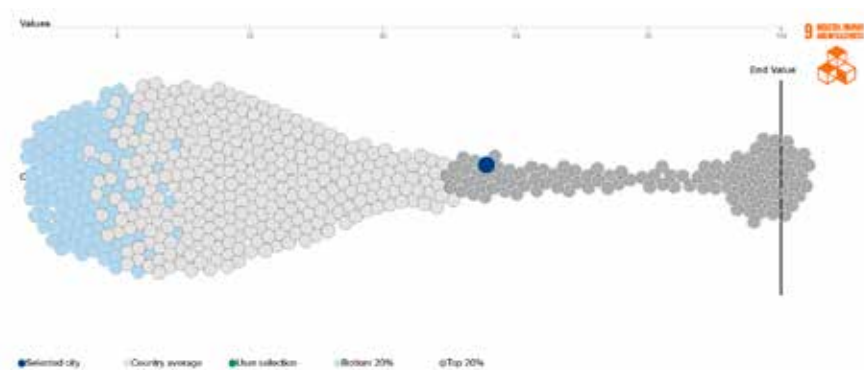
Op vlak van innovatie focust Stad Gent op drie thema's: onderwijs, klimaat en gezondheid. Gent zet in op open innovatie via het [UPI netwerk](#). Verschillende stakeholders in de stad zoals burgers, ondernemers, onderzoekers maar ook kennisinstellingen slaan de handen in elkaar om samen te innoveren en zo tot innovatieve oplossingen voor stedelijke uitdagingen te komen. In Gent zijn er zo'n 80.000 studenten en onderzoekers actief in de verschillende hoger-onderwijsinstellingen (HOI). Stad Gent betreft hen bij complexe stedelijke vraagstukken, onder andere via het platform HOI en stedelijke vraagstukken. Stad Gent startte in samenwerking met De Krook, IMEC en Universiteit Gent ook het [Living Lab Gezondheid](#) op, in kader van de proeftuinwerking van Comon. Ook zet Stad Gent in op de beschikbaarheid en transparantie van data, via het [Open Data Portaal](#).

Gent tegenover andere steden

Om een internationale vergelijking mogelijk te maken voor SDG 9 'industrie, innovatie en infrastructuur', stelt de [OECD SDG-index](#) de volgende indicator voorop: aantal octrooiaanvragen per 1.000.000 inwoners. De data van de indicator wordt verwerkt in een SDG-index en dateert van 2014. De index geeft een beeld van waar Gent zich positioneert ten opzichte van andere internationale steden voor deze doelstelling. De SDG-index voorziet een score van 1-100, waarbij een score van 100 de voorgestelde eindwaarde is van de indicatoren om de doelstelling te behalen tegen 2030.

Grafiek 6 OESO SDG-index – SDG 9

Gent = 'selected city'
Bron: OECD³⁹

Internationale samenwerking

Het [Capture platform](#) wil een disruptieve bijdrage leveren aan de circulaire economie, door in te zetten op radicale technologische innovaties op het gebied van duurzaam terugwinnen van hulpbronnen door multidisciplinaire samenwerking tussen belanghebbenden, met een duidelijke focus op valorisatie. Inhoudelijk ligt de focus voornamelijk op duurzaam hergebruik van CO₂, water en plastics. De betrokken onderzoekspartners zijn Ugent, VITO, Universiteit Antwerpen en Vrije Universiteit Brussel. In 2021 werd in Zwijnaarde het Capture onderzoeksgebouw geopend dat tot stand kwam met financiële steun van het Europees fonds voor Regionale ontwikkeling, de Vlaamse overheid, de provincie Oost-Vlaanderen. Stad Gent ondersteunt UGent (500.000 euro) voor Capture om samen het Gentse CleanTech ecosysteem verder te ontwikkelen en een community programma verder uit te bouwen. Capture sluit ook aan bij de ambities van de [CleanTech Cluster Regio Gent](#), waarin Stad Gent, North Sea Port, Provincie Oost-Vlaanderen, POM, Cleantech Flanders en UGent vooropstelden onze regio tegen 2030 te laten excelleren in CleanTech innovatie en de valorisatie ervan.

39 OECD. (2020). Measuring the distance to the SDGs in regions and cities. Geraadpleegd via <https://www.oecd-local-sdgs.org/index.html>

Gent en SDG 9: in cijfers

We lichten hier enkele sprekende cijfers uit met toelichting. Meer data per duurzame ontwikkelingsdoelstelling kan je [hier](#) vinden.

Infrastructuur voor industrie

Van het totale ruimtebeslag in Gent is in 2019 21,8% bedoeld voor industriële doeleinden/infrastructuur⁴⁰.

Het aandeel van de Gentse industrie in de werkgelegenheid daalt: van 21% in 2006, naar 18% in 2018. Dat is geen gevolg van een dalende productie, maar van een stijgende productiviteit. In de afgelopen 20 jaar steeg die met 45,9%⁴¹. De digitalisering en automatisering zorgen voor verschuivingen in de sectorale verdeling van de werkgelegenheid. De repetitieve, laaggeschoolde jobs zijn in grote mate geautomatiseerd en de resterende jobs worden steeds complexer. Gevolg is dat de industrie steeds meer op zoek is naar hogere, technische profielen, maar net die zijn moeilijk te vinden.

In 2021 vertegenwoordigen de (medium) hoogtechnologische industrie en kennisintensieve dienstensectoren zo'n 64,7% van de arbeidsplaatsen⁴² in Gent. Sinds 2018 is er sprake van een stijging van 1,5%.

Tabel 8 Arbeidsplaatsen in hoogtechnologische industrie en kennisintensieve diensten Gent ⁴³

	2018	2021
(Medium) hoogtechnologische industrie en kennisintensieve	63,2%	64,7%
Hoog- en medium hoogtechnologische industrie [aantal]	12.985	13.285
Kennisintensieve dienstensectoren [aantal]	105.325	114.146

De commerciële en niet-commerciële dienstensectoren (tertiaire en quartaire sector) blijven het grootste aandeel hebben in de Gentse werkgelegenheid. De productiviteit kan namelijk in deze sector maar beperkt toenemen, wat leidt tot bijkomende tewerkstelling.

Een hoge productiviteit in de industriële sector en een hoge tewerkstelling in de dienstensector maakt dat we kunnen concluderen dat Gent een gediversifieerde economische structuur heeft met een stevige industriële basis.

Tabel 9 Aandeel Gentse industrie in werkgelegenheid (2018)⁴⁴

Werkende inwoners naar hoofdsector	
Primaire sector	1.114
Secundaire sector	17.276
Tertiaire sector	55.370
Quartaire sector	41.698

40 Landgebruiksbestand, via provincie in cijfers

41 Vlaamse Overheid, Departement WSE (2016). De Vlaamse arbeidsmarkt na 2020. Analyses door de studiedienst van het departement WSE (maart 2016). Geraadpleegd via <https://www.vlaanderen.be/publicaties/de-vlaamse-arbeidsmarkt-na-2020-analyse-door-de-studiedienst-van-het-departement-wse>

42 De arbeidsplaatsen worden berekend als de som van de loontrekkende tewerkstelling (RSZ) en het aantal zelfstandigen in hoofdberoep (RSVZ).

43 RSZ en RSVZ, via provincie in cijfers

44 VAR, via provincie in cijfers

Tabel 10 Arbeidsplaatsen naar sector Gent⁴⁵

Gent	Primaire sector	Secundaire sector	Tertiaire Sector	Quartaire sector
2018	862	27.196	79.268	72.595
2021	958	27.898	82.686	77.078

CO₂-emissie industrie Gent

Het aandeel van de industrie in de CO₂-emissie bedraagt in 2019 11%, exclusief ETS⁴⁶. In de periode van 2007-2018 kende het aandeel van de industrie (excl. ETS) een daling van 24%.⁴⁷

- > 2019: 1.378 kton CO₂ in totaal, waarvan 156 kton vanuit industrie excl. ETS = 11,3% bijdrage.
- > 2014: 1.457 kton CO₂ in totaal, waarvan 181 kton vanuit industrie excl. ETS = 12,4% bijdrage

Tabel 11 CO₂-emissie (kton) naar type, Gent⁴⁸

	2014	2019
CO ₂ -emissie industrie excl. ETS	181	156
CO ₂ -emissie tertiaire sector	397	387
CO ₂ -emissie transport	555	520
CO ₂ -emissie woningen	324	315

45 RSZ en RSVZ, via provincie in cijfers

46 ETS staat voor Emission Trade System en is het handelssysteem in Europa voor de CO₂-uitstoot van de industrie. Een industrieel bedrijf moet in dat systeem voor elke ton (1000 kilogram) CO₂ dat het uitstoot één emissierecht inleveren. Die emissierechten kunnen worden gekocht en verhandeld.

47 Heyse, T. (2020). Klimaatplan 2020-2025. Stad Gent. Geraadpleegd via <https://stad.gent/en/city-governance-organisation/city-policy/ghents-climate-actions>

48 CO₂-monitor

49 North Sea Port. (z.d.). Duurzame economische bedrijvigheid. Northseaport.com. Geraadpleegd via <https://www.northseaport.com/over-ons#z21>.

50 Stad Gent (2020). Voor een sterk ondernemersklimaat en een economie van de toekomst - Beleidsnota Economie (voorontwerp). Geraadpleegd via <https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Voorontwerp%20Beleidsnota%20Economie%202020-2025.pdf>

North Sea Port als duurzame haven

Een belangrijke reden voor de industriële activiteit in Gent is de aanwezigheid van de haven, North Sea Port. Enkele cijfers⁴⁹:

- > 550 bedrijven actief in het havengebied
- > Die zorgen samen voor 100.000 jobs
- > Het havengebied creëert aan 12,5 miljard euro aan toegevoegde waarde voor de Gentse economie

[Het strategisch plan 'Connect 2025' van North Sea Port](#) wordt verder in het rapport als een van de initiatieven toegelicht.

Innovatie en duurzaamheid

De Gentse economische ambities worden gelinkt aan de maatschappelijke uitdagingen op het vlak van duurzaamheid. Die worden gedefinieerd bij de SDG's van de VN en aan de strategische vooruitzichten die het Europese en Vlaamse beleid inspireren. Er wordt actief verbinding gezocht tussen verschillende sectoren (landbouw, industrie, retail, marktdiensten, gezondheidszorg ...), verschillende technologieën (ICT, biotech, cleantech ...) en verschillende actoren (publiek, privé, middenveld, onderwijs- en kennisinstellingen ...).⁵⁰

Enkele voorbeelden:

- > Cleantech Cluster regio Gent (°2016) met als doel een structurele samenwerking opzetten voor een sectoroverschrijdende aanpak op het vlak van energie, materialen, water en mobiliteit. Een voorbeeldproject: [de circulaire zitbankjes](#).
- > Tech Lane Ghent: een groot deel van de economische zone in het zuiden van Gent behoort tot de topregio's in Europa op het vlak van kenniseconomie en hightech-economie. Meer dan 100 startups en scale-ups in onder andere life sciences, MedTech en AI zijn er gevestigd.

Brains te over

Innovatie steunt op de aanwezigheid van kennis en talent. Gent is gekend als een grote studentenstad. Enkele cijfers:

- > In het academiejaar 2020-2021 waren 81.676 studenten ingeschreven aan de universiteit en in de hogescholen.
- > In het academiejaar 2020-2021 waren er 5.473 doctoraatstudenten in Gent.
- > In het academiejaar 2020- 2021 waren er 5.814 buitenlandse studenten in Gent.

Het aantal studenten, het aantal doctoraatstudenten en het aantal buitenlandse studenten stijgt.

Tabel 12 Aantal unieke studenten Gent

2017	2018	2019	2020
<i>Aantal unieke studenten hoger onderwijs Gent⁵¹</i>			
76.510	77.416	78.647	81.676
<i>Aantal doctoraatstudenten Gent⁵²</i>			
4.896	5.172	5.169	5.473

Aantal buitenlandse studenten in Gent

5.814 buitenlandse in het academiejaar 2020-2021⁵³. Het gaat om regulier buitenlandse studenten, dus niet de studenten die via een uitwisselingsprogramma in Gent aanwezig zijn.

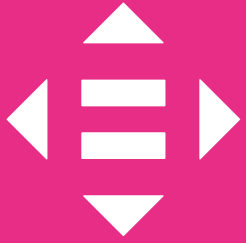

51 Vlaamse Gemeenschap, Departement Hoger Onderwijs, te vinden op <https://gent.buurtmonitor.be/>

52 Vlaamse Gemeenschap, Departement Hoger Onderwijs, te vinden op <https://gent.buurtmonitor.be/>

53 Vlaamse Gemeenschap, Departement Hoger Onderwijs, te vinden op <https://gent.buurtmonitor.be/>

10 ONGELIJKHEID
VERMINDEREN

SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug

Strategie en praktijk Stad Gent

In het Gentse [meerjarenplan 2020-2025](#) zijn er meerdere doelstellingen te vinden die meewerken aan het bereiken van deze duurzame ontwikkelingsdoelstelling.

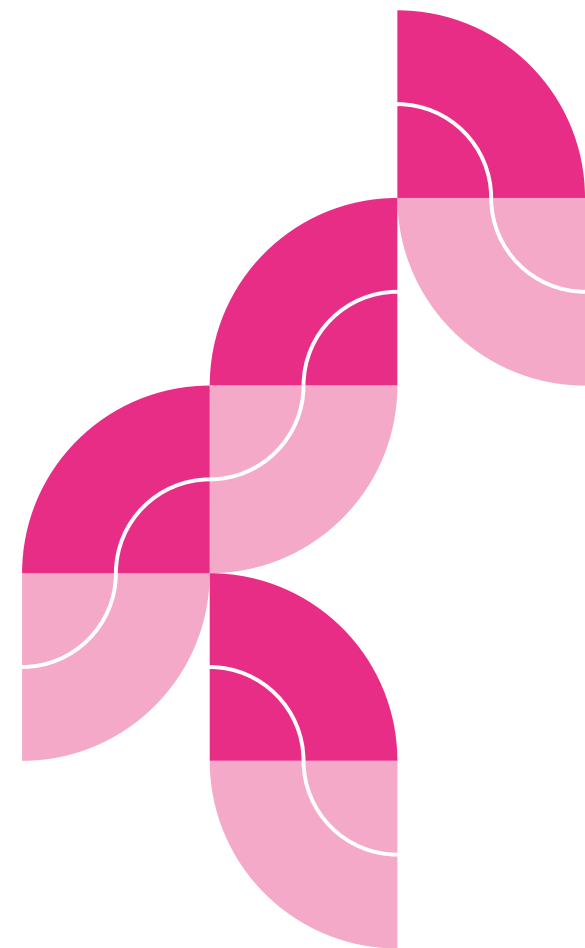
De initiatieven in dit rapport geven een beeld van hoe Stad Gent samen met verschillende stakeholders bijdraagt aan dit thema.

Op het vlak van discriminatie heeft Stad Gent samen met politie, parket, Unia en cavia het Vijfhoeksoverleg. Via dit overleg nemen de partners initiatief om de meldingsbereidheid van haatmisdrijven te verhogen.⁵⁴ Ook heeft Gent een meldpunt voor homo- en transfobie geïnstalleerd, wat aangiftes van haatmisdrijven ten aanzien van mensen uit de LGBTQIA+- gemeenschap laagdrempeliger maakt. Dit initiatief zorgt voor betere nazorg voor slachtoffers. De Dienst Welzijn en Gelijke Kansen neemt een ondersteunende rol op in het diversiteitsbeleid van de Gentse politie. Stad Gent investeert in omstaanderstrainingen zodat Gentenaren gepast leren reageren op racisme, discriminatie en seksuele intimidatie. Met In-Gent is er een samenwerkingsovereenkomst voor inburgeringstrajecten voor nieuwe Gentenaren met een migratieachtergrond.

Daarnaast zet Stad Gent in op een leeftijdsvriendelijke stad. We gaan uit van een superdiverse samenleving. Iedereen, jong en oud, neemt deel aan alle aspecten van het maatschappelijke leven: wonen, werken, mobiliteit, groen en voorzieningen.⁵⁵ In 2019 ondertekende Stad Gent het charter 'Werken aan een toegankelijk Gent, nog voor de eerste stap' en kunnen burgers rekenen op een toegankelijkheidsambtenaar.

54 De Bruycker, A. (2020). Iedereen anders, allemaal Gent: BELEIDSNOTA Gelijke Kansen en Welzijn. Stad Gent. Geraadpleegd op 30 juni 2022, van <https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Beleidsnota%20Gelijke%20Kansen%20en%20Welzijn%202020-2025.pdf>

55 Coddens, R. (2020). Gent, leeftijdsvriendelijke stad: OUDERENBELEIDPLAN. Stad Gent. Geraadpleegd op 30 juni 2022 via <https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Beleidsnota%20Ouderenzorg%202020-2025.pdf>

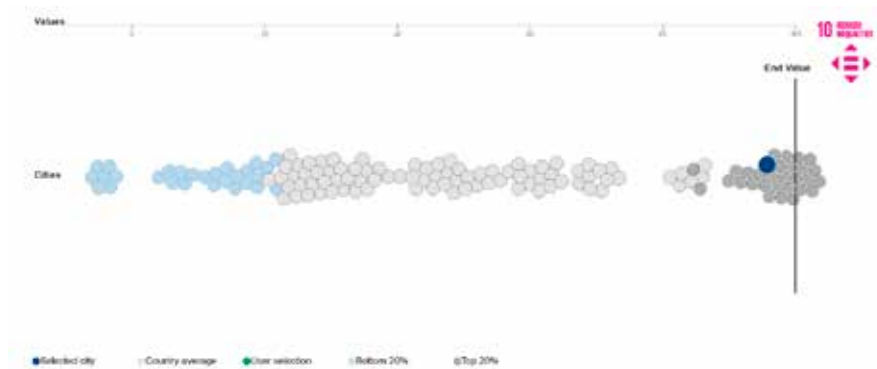

Gent tegenover andere steden

Om een internationale vergelijking mogelijk te maken voor SDG 10 'ongelijkheid verminderen', stelt de [OECD SDG-index](#) de volgende indicator voorop: gini-index van het beschikbaar inkomen. De data van de indicator wordt verwerkt in een SDG-index en dateert van 2016. De index geeft een beeld van waar Gent zich positioneert ten opzichte van andere internationale steden voor deze doelstelling.

De SDG-index voorziet een score van 1-100, waarbij een score van 100 de voorgestelde eindwaarde is van de indicatoren om de doelstelling te behalen tegen 2030.

Grafiek 7 OESO SDG-index – SDG 10

Gent = 'selected city'
Bron: OECD⁵⁶

Internationale samenwerking

In 2021 is de mensenrechtenraad officieel opgericht. Dit adviesorgaan met 7 vrijwillige experts adviseert over mensenrechten in internationale contacten van Stad Gent.

Dit gaat specifiek over officiële ontvangsten, bijvoorbeeld van ambassadeurs, deelname aan netwerken, handelsmissies of bilaterale partnerschappen. De betrokken stadscollega's kunnen zelf voorafgaand een mensenrechtentoets doen en in de mensenrechtenraad om advies vragen. Gent wil daarmee mensenrechten prominenter op de agenda plaatsen.

56 OECD. (2020). Measuring the distance to the SDGs in regions and cities. Geraadpleegd via <https://www.oecd-local-sdgs.org/index.html>

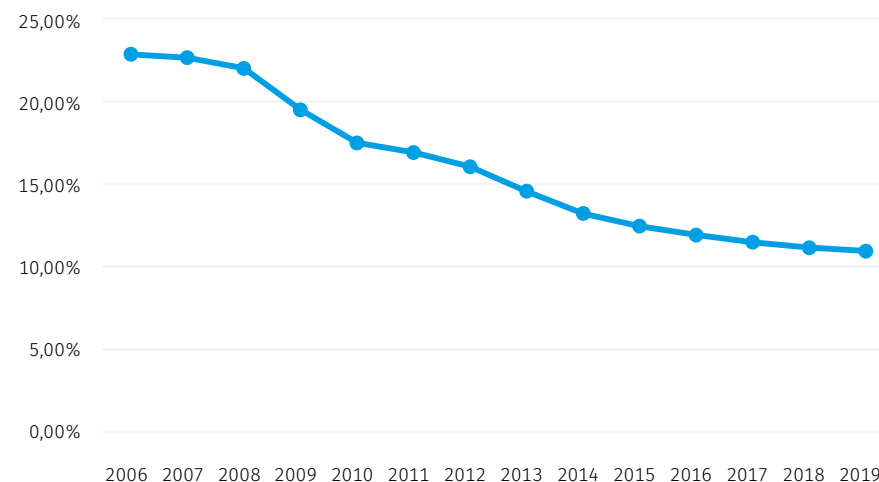
Gent en SDG 10: in cijfers

We lichten hier enkele sprekende cijfers uit met toelichting. Meer data per duurzame ontwikkelingsdoelstelling kan je [hier](#) vinden. In dit dashboard vind je telkens de meest recente data.

Evenredige arbeidsdeelname: werkzaamheidsgraden naar leeftijd en herkomst

De evenredige arbeidsdeelname van de 50-64-jarigen meten we aan de hand van hun werkzaamheidsgraad en door vergelijking met de werkzaamheidsgraad van een referentiegroep (hier de 20-49-jarigen). De (leeftijds)kloof in deze werkzaamheid geeft inzicht in de mate waarin werkende 50-64-jarigen (hetzij als zelfstandige, hetzij als werknemer) aan de slag zijn en er in slagen om in een evenredige vertegenwoordiging actief deel te nemen aan het economische leven. Hoe kleiner de kloof, hoe kleiner het verschil in arbeidsmarktparticipatie tussen de 20-49-jarigen en de 50-64-jarigen. Een positieve kloof geeft aan dat de werkzaamheidsgraad bij de 20-49-jarigen hoger ligt dan bij de 50-64-jarigen. De leeftijds-kloof in werkzaamheid in Gent is tussen 2006 en 2019 gedaald van 22,8 naar 11,0 en duidt er op dat de werkzaamheidsgraad bij de 20-49 jarigen hoger ligt dan bij de 50-64 jarigen. Voor Vlaanderen zien we eenzelfde evolutie, maar Gent scoort hierop beter met lagere leeftijds-kloven. De daling van de leeftijds-kloof in Gent is toe te schrijven aan een hogere werkzaamheidsgraad bij de 50-64 jarigen. De werkzaamheidsgraad bij de 20-49 jarigen bleef in deze periode stabiel.

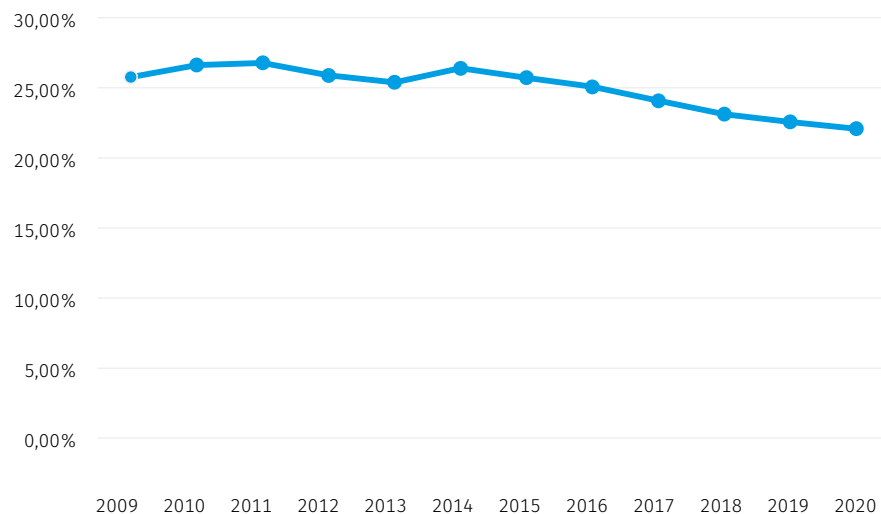
Grafiek 13 Leeftijds-kloof in werkzaamheid⁵⁷

De herkomstkloof in de werkzaamheidsgraad is een indicator die aangeeft in welke mate de inwoners (20-64 jaar) met een buitenlandse herkomst effectief aan het werk zijn. Een hoge werkzaamheid van personen met een buitenlandse herkomst is gunstig voor het arbeidsmarktperspectief. Het wijst op een goede afstemming van de arbeidsmarkt en de samenleving. Er bestaat een duidelijk verschil tussen de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst en personen van buitenlandse herkomst. De herkomstkloof – het verschil tussen de werkzaamheidsgraad van personen van Belgische herkomst en niet-EU-herkomst – ligt in 2019 in Gent op 22,6 procentpunten en daalt licht sinds 2006. Met andere woorden, de werkzaamheidsgraad van Gentenaars met een niet-EU herkomst ligt 22,6 procentpunten lager dan voor Gentenaars van Belgische herkomst. Ten opzichte van 2009 is deze kloof licht afgenomen. Dit stemt overeen met het gemiddelde van de 13 centrumsteden en is iets hoger dan het Vlaamse gemiddelde. De kloof is dus iets hoger in Gent dan gemiddeld in het Vlaamse Gewest.

⁵⁷ Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, via Gemeente-Stadsmonitor 2020, Agentschap Binnenlands Bestuur

Grafiek 14 *Herkomstkloof in werkzaamheid*⁵⁸
Werkzaamheidsgraad – kloof tussen personen Belgische en niet-EU herkomst

Samenvattend kunnen we stellen dat er zowel naar leeftijd als naar herkomst nog steeds een ongelijke participatie is op de arbeidsmarkt. Naar herkomst is deze ongelijke participatie groter dan naar leeftijd. De kloof naar leeftijd is sinds 2006 gehalveerd. Voor herkomst zien we sinds 2009 een lichte daling van enkele procentpunten.

Discriminatie

Een survey uit 2020⁵⁹ ging na welk aandeel van de personen zich het afgelopen jaar gekwetst, beledigd of benadeeld heeft gevoeld omwille van geslacht/seksuele geaardheid, herkomst, fysieke of mentale beperking. We zien daarbij een duidelijke aftekening van ervaring van discriminatie op het vlak van herkomst en geslacht.

Tabel 13 *Aandeel van de Gentenaars dat zich gediscrimineerd voelt*

	2020
Discriminatie o.w.v. seksuele geaardheid	4,0%
Discriminatie o.w.v. fysieke of mentale beperking	5,2%
Discriminatie o.w.v. herkomst	10,6%
Discriminatie o.w.v. geslacht	11,3%

Samenvattend kunnen we stellen dat er zowel naar leeftijd als naar herkomst nog steeds een ongelijke participatie is op de arbeidsmarkt. Naar herkomst is deze ongelijke participatie groter dan naar leeftijd. De kloof naar leeftijd is sinds 2006 gehalveerd. Voor herkomst zien we sinds 2009 een lichte daling van enkele procentpunten.

Diversiteit

Het aantal inwoners met een niet-Belgische herkomst blijft stijgen in Gent, voornamelijk in de jongere leeftijdscategorieën. Toch is er nog een weg af te leggen wanneer we streven naar een positieve houding ten opzichte van diversiteit.

Tabel 14 *Niet-Belgische herkomst (ten opzichte van inwoners)*⁶⁰

	2016	2021
Aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomst	32,3%	35,8%

58 Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, via Gemeente-Stadsmonitor 2020, Agentschap Binnenlands Bestuur

59 Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor 2020, Agentschap Binnenlands Bestuur

60 Rijksregister, provincies.incijfers.be

In vergelijking met centrumsteden staat Gent op de tweede plaats na Leuven als het gaat over een positieve houding ten aanzien van diversiteit.

Tabel 15 Positieve houding ten aanzien van diversiteit - 2020 - centrumsteden⁶¹

Leuven	60,80%
Gent	47,20%
Brugge	42,10%
Mechelen	42,00%
Antwerpen	40,80%
Genk	40,20%
13 centrumsteden totaal	39,60%
Hasselt	37,30%
Kortrijk	34,20%
Turnhout	27,10%
Sint-Niklaas	25,70%
Aalst	25,20%
Oostende	24,40%
Roeselare	22,60%

61 Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor 2020, Agentschap Binnenlands Bestuur

11 DUURZAME
STEDEN EN
GEMEENSCHAPPEN

SDG 11: Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

Strategie en praktijk Stad Gent

In het Gentse [meerjarenplan 2020-2025](#) zijn er meerdere doelstellingen te vinden die meewerken aan het bereiken van deze duurzame ontwikkelingsdoelstelling.

De initiatieven in dit rapport geven een beeld van hoe Stad Gent samen met verschillende stakeholders bijdraagt aan de vele thema's van SDG 11.

Op vlak van stadsontwikkeling zet Stad Gent in op gemengde ontwikkelingen van buurten, waar wonen, handel, vrije tijd en economie naast elkaar bestaan en met elkaar verweven zijn. Voorbeelden hiervan zijn de [Afrikalaan](#), [de Arsenaalsite](#), [The Loop](#), [de Oude Dokken](#) en [Tondelier](#). In stadsontwikkelingsprojecten voorziet Stad Gent steeds 20% aan sociale woningen. Stad Gent biedt ook ondersteuning aan sociale huisvestingsmaatschappijen om bijkomend aanbod aan sociale woningen te kunnen realiseren.⁶²

Bij de inrichting van het openbaar domein focust Stad Gent op stappers, trappers en gebruikers van openbaar vervoer.⁶³ De [Gentse lage-emissiezone](#) moet de luchtkwaliteit in de Gentse binnenstad verbeteren. Voertuigen die niet aan de toelatingseisen voldoen, mogen de zone niet inrijden. Stad Gent investeert in de [Fietsambassade](#) om het gebruik van de fiets als duurzaam vervoersmiddel in Gent te stimuleren en faciliteren. In vijf fietspunten kunnen fietsers terecht voor fietsherstel en -verhuur.

Samen met Plan International strijdt Stad Gent in het Safer Cities project tegen seksuele intimidatie in de stad. Dit is een van de acties om de veiligheid in de stad voor iedereen te verhogen.

62 Heyse, T. (2021). Wonen: BELEIDSNOTA 2020-2025. Stad Gent. Geraadpleegd op 30 juni 2022 via <https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Beleidsnota%20Wonen%202020-2025.pdf>

63 Watteeuw, F. (2021). Stedenbouw, Architectuur, Publieke Ruimte, Mobiliteit, Historisch Patrimonium en Erfgoed: BELEIDSNOTA. Stad Gent. Geraadpleegd op 30 juni 2022 via <https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/Beleidsnota%20Stedenbouw%20Architectuur%202020-2025.pdf>

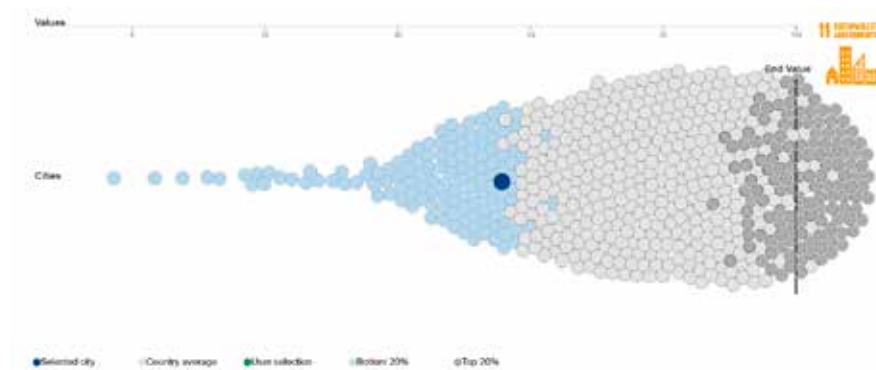

Gent tegenover andere steden

Om een internationale vergelijking mogelijk te maken voor SDG 11 'duurzame steden en gemeenschappen', stelt de [OECD SDG-index](#) de volgende indicatoren voorop: verschil tussen groeisnelheid van de bebouwde oppervlakte en de groeisnelheid van de bevolking, en blootstelling aan PM_{2,5} in µg/m³. De data van beide indicatoren worden gecombineerd in een SDG-index en dateren respectievelijk van 2014 en 2017. De index geeft een beeld van waar Gent zich positioneert ten opzichte van andere internationale steden voor deze doelstelling.

De SDG-index voorziet een score van 1-100, waarbij een score van 100 de voorgestelde eindwaarde is van de indicatoren om de doelstelling te behalen tegen 2030.

Grafiek 15 OESO SDG-index – SDG 11

Gent = 'selected city'

Bron: OECD⁶⁴

Internationale samenwerking

Het structureel aanpakken van dakloosheid was het opzet van het [Urbact project ROOF](#). Gent (lead), samen met Luik, Timisoara, Thessaloniki, Braga, Toulouse Metropole, Poznan, Glasgow en Odense implementeerden de voorbije jaren verschillende initiatieven van Housing First/ Housing Led en verzamelden data over het effectieve aantal daklozen. Met hun bevindingen trokken ze aan de alarmbel bij de hogere overheden. Tijdens het slotevent, ROOFTOPEU 2022, in Gent werden de 4 key messages besproken met commissaris Schmit, de Europese instellingen, nationale, regionale en lokale overheden én met ervaringsdeskundigen. De initiatieven die Gent uitwerkte vind je [hier](#). De baseline studie van de 9 projectpartners vind je [hier](#).

64 OECD. (2020). Measuring the distance to the SDGs in regions and cities. Geraadpleegd via <https://www.oecd-local-sdgs.org/index.html>

Gent SDG 11: in cijfers

We lichten hier enkele sprekende cijfers uit met toelichting. Meer data per duurzame ontwikkelingsdoelstelling kan je [hier](#) vinden. In dit dashboard vind je telkens de meest recente data.

Wonen in Gent

Omdat Gent blijft groeien staat de woningmarkt in Gent (en ook daarbuiten) onder druk. De absolute aantallen van studenten, ouderen en grote gezinnen nemen toe. De koop- en huurprijzen stijgen. Wie in de stad wil wonen, vindt moeizaam een woning die aangepast is aan de noden, de gezinsgrootte en het inkomen.

Tabel 16 Demografische vooruitzichten, huishoudens naar omvang, 2017-2027, Gent⁶⁵

	Aantal		%	
	2017	2027	2017	2027
Gemiddelde omvang	2,13	2,16		
Totaal	119.546	125.053	100,0%	100,0%
1 persoon	50.356	52.226	42,1%	41,8%
2 personen	35.111	36.571	29,4%	29,2%
3 personen	13.883	14.215	11,6%	11,4%
4 personen	12.312	13.275	10,3%	10,6%
5 personen of meer	7.884	8.766	6,6%	7,0%

De betaalbaarheid van het wonen vormt voor steeds meer mensen een probleem. Niet alleen zitten de lagere inkomensgroepen 'gevangen' in woningen van ondermaatse kwaliteit, ook voor gezinnen uit de middenklasse biedt de Gentse huur- en koopmarkt beperkte mogelijkheden. Al lijken de globale cijfers over de evolutie van het aantal huishoudens en de geplande woonontwikkelingen in evenwicht, er is een mismatch tussen wat mensen nodig hebben en kunnen betalen (vraagzijde) en wat er te krijgen is (aanbodzijde).

Gent is in vergelijking met de andere 12 centrumsteden de vierde duurste stad om een appartement te huren. De gemiddelde huurprijs van een appartement bedroeg in 2020 807 euro.⁶⁶

Tot 2020 was de evolutie van de gemiddelde huurprijs voor een sociale woning in Gent zeer gelijklopend met de evolutie op het niveau van de centrumsteden en het Vlaams Gewest. In 2021 groeide de gemiddelde huurprijs in Gent met 22,7% in vergelijking met 17,5% en 14,6% voor respectievelijk de centrumsteden en het Vlaams Gewest. Van alle centrumsteden kende Gent, op Turnhout en Mechelen na, dan ook de sterkste stijging van de gemiddelde huurprijs in de periode 2015-2021.⁶⁷

Ook de woningprijzen op de Gentse koopmarkt stijgen en dit in alle marktsegmenten. In 2010 stond Gent ten opzichte van de andere centrumsteden op de zesde plaats wat betreft mediaanprijs voor een huis. In 2020 is Gent gestegen naar de tweede plaats en is het na Leuven de duurste centrumstad om een huis te kopen. Gent heeft sinds 2016 van alle centrumsteden de duurste mediaanprijs voor appartementen. De mediaanprijzen voor huizen in Gent zijn de laatste twee decennia het sterkst gestegen ten opzichte van de andere centrumsteden. We zien een gelijke trend ten opzichte van de buurgemeenten in de eerste, tweede en derde band.⁶⁸

65 Statistiek Vlaanderen

66 Huurbarometer CIB Vlaanderen, 2021

67 Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen, provincies.incijfers.be, 2021.

68 Eigen verwerking op basis van de Vastgoedprijzen Statbel

Mobiliteit in Gent

Onderstaande cijfers hebben betrekking op de hoofvervoerswijze van verplaatsing van thuis naar werk of school. De meerderheid van deze informatie komt uit het mobiliteitsonderzoek dat na de invoering van het circulatieplan gebeurde.

Een derde van de Gentenaars gebruikt de wagen als hoofvervoerswijze bij een verplaatsing. Iets meer Gentenaars neemt de fiets (35%).

Tabel 17 Verplaatsingswijze Gentenaars - 2018⁶⁹

Met de moto / bromfiets	0,8%
Met de trein	5%
Met de auto, als passagier	5,2%
Met bus, tram of metro ⁷⁰	8,7%
Te voet	12,7%
Met de auto, als chauffeur	33,2%
Met de fiets	34,6%

Cultuur in Gent

Het Gentse cultuurleven haalt een niveau dat Europees en internationaal wordt opgemerkt. In de 'Cultural and Creative Cities Monitor 2019' van het Europese Directoraat-Generaal 'Joint Research Centre', gooit Gent hoge ogen. Onze stad staat op de 13de plaats in de lijst van 40 Europese steden met 250.000 tot 500.000 inwoners. Sinds 2009 draagt Gent de prestigieuze titel 'UNESCO Creative City of Music'. Gentenaars nemen vaak deel aan het culturele leven. Twee derde van de Gentenaars heeft in 2020 één of meerdere podiumvoorstellingen gevolgd in de eigen stad, de helft van de Gentenaars in een andere gemeente/stad.

Gent komt bovendien op de eerste plaats als het aankomt op culturele activiteiten in de eigen stad.

Tabel 18 Aandeel cultuurparticipatie - 2020 - centrumsteden⁷¹

	Culturele activiteit in eigen stad	Culturele activiteit in andere gemeente
Gent	66,1%	49,8 (1,0)
Leuven	64,5%	51,9 (1,7)
Brugge	58,1%	42,6 (2,3)
Antwerpen	57,7%	42,4 (1,7)
Kortrijk	57,5%	47,4 (3,7)
Mechelen	54,0%	48,7 (2,9)
Hasselt	53,9%	44,4 (1,3)
Oostende	53,0%	40,1 (1,9)
Sint-Niklaas	51,3%	46,7 (2,1)
Roeselare	51,1%	38,8 (2,0)
Aalst	51,1%	47,6 (2,3)
Turnhout	48,1%	41,4 (1,8)
Genk	44,8%	35,8 (1,8)

Op het vlak van tevredenheid heeft Gent een gedeelde eerste plaats met Leuven en Brugge. 85% van de Gentenaars is tevreden over de culturele voorzieningen in de stad.

69 Mobiliteitsonderzoek Stad Gent (enquête afgenomen bij inwoners van Gent)

70 Mobiliteitsonderzoek Stad Gent (enquête afgenomen bij inwoners van Gent)

71 Burgerbevraging Gemeente-Stadsmonitor 2020, Agentschap Binnenlands Bestuur

Netheid in de stad

Tabel 19 Reguliere netheidsbarometer⁷²

	2016	2021
Score netheidsbarometer	88	87

Aan de hand van de Netheidsbarometer beoordelen we maandelijks de netheid van de straten. Dit meetinstrument geeft straten een score op basis van hoeveel zwerfvuil en sluikstort er ligt, hoe vol de vuilnisbakken zijn, of er graffiti, leegstand of wildplak is. Hoe hoger de score, hoe properder de straat. In 2021 lag de gemiddelde score iets lager dan in 2016.

In totaal zijn er in 2021 tot 7,7 % meer sluikstort meldingen gedaan dan in 2020. De hoeveelheid meldingen is dan wel gestegen, het aantal ton opgehaalde sluikstorten ligt lager dan in 2020. Dat geldt trouwens ook voor zwerfvuil, denk aan rondslingerende blikjes en vuilnis, daarvan is er zowat 16 procent minder opgeveegd. Omgekeerd zit er veel meer vuilnis in de vuilnisbakken.⁷³

Gezonde lucht

In maart 2014 stelde de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat in 2012 zo'n zeven miljoen mensen wereldwijd vroegtijdig stierven door blootstelling aan luchtvervuiling. Luchtvervuiling is daarmee het milieuprobleem met de grootste gezondheidsimpact. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) meet continu de concentratie schadelijke stoffen in de lucht. Vijf vaste meetstations staan op Gents grondgebied. Het aantal overschrijdingsdagen voor fijn stof verminderde jaar na jaar en sinds 2012 zitten we overal in Gent onder de norm.

De jaargemiddelde stikstofdioxide (NO₂) mag niet hoger zijn dan 40 µg/m³. Sinds 2014 is deze grenswaarde niet meer overschreden in de vijf vaste meetstations, maar de lokale concentraties verschillen sterk. De passieve samplers op straatniveau vertoonden in sommige straten nog tot en met 2019 overschrijdingen. De cijfers blijven echter stelselmatig dalen. In 2020 zorgden, naast de algemeen dalende trend, ook de coronamaatregelen voor een extra dalend effect.

Roet is het meest schadelijk voor de gezondheid, maar daarvoor zijn er geen normen. Sinds 2012 meten we op drie plaatsen in Gent. De jaargemiddelde concentratie daalt ook hier stelselmatig.^{74 75}

Veiligheid in de stad

We zien geen statistisch significant verschil meer tussen het onveiligheidsgevoel in de stad en dat in de buurt.

Tabel 20 Algemeen onveiligheidsgevoel – Gent

	2017	2020
Voelt zich onveilig in de eigen buurt	6,3%	8,1%
Voelt zich onveilig in de stad	7,0%	8,5%

In 2020 beïnvloedden de covidmaatregelen de criminaliteitscijfers en is er met 34.957 geregistreerde misdrijven een stijging van 6% t.a.v. 2019.

Het niet-naleven van de covidmaatregelen leidt tot een exponentiële stijging (x132) van de gezondheidsmisdrijven. Anderzijds is er een sterke daling met 29% van de vermogensdelicten, te wijten aan het gelimiteerde publieke leven. Er is minder gelegenheid om fiets-, gauw- en winkeldiefstallen te plegen en inbrekers worden

72 Cijfers Stad Gent, Milieudienst

73 <https://stad.gent/nl/groen-milieu/nieuws-evenementen/proper-gent-aanpak-sluikstort-en-zwerfvuil-prioritair>

74 Cijfers Vlaamse Milieu Maatschappij

75 Cijfers Vlaamse Milieu Maatschappij

belemmerd door telewerkers. Daarentegen profiteren criminelen mee van de versnelde digitalisering van de maatschappij: informatica-criminaliteit en oplichting door gebruik van internet nemen toe.

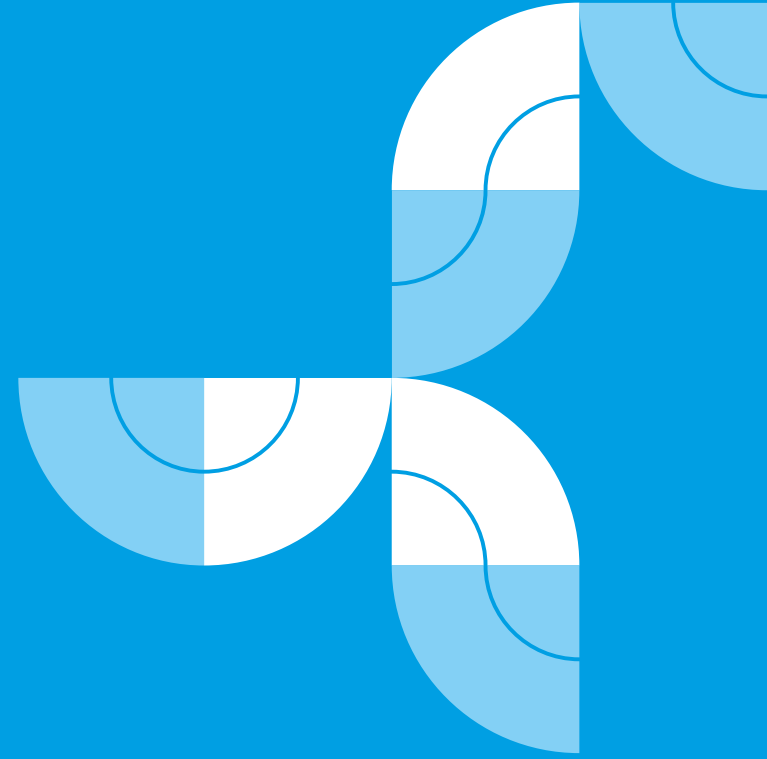
Covid verplicht mensen thuis te blijven wat leidt tot stress, spanningen of zelfs agressie. Veldwerkers signaleren meer intrafamiliaal geweld, meer conflicten tussen burens, meer jongeren die drugs gebruiken,....

In 2021 versoepelen de covidmaatregelen en herstelt het publieke leven zich in fases, wat zich weerspiegelt in de criminaliteitscijfers. De misdrijven tegen de volksgezondheid nemen sterk af, de klassieke misdrijven nemen weer langzaam toe en benaderen het niveau van voorgaande jaren. 2021 kent in totaliteit 32.750 geregistreerde feiten (nl. daling van 9% tav 2020; 1,8% tav 2019).

Tabel 21 Totaal aantal misdrijven

	2019	2020	2021
Totaal aantal misdrijven	33.343	36.020	32.750

10 initiatieven die bijdragen aan prosperity in Gent

**Het Inschuifhuis van LabLand:
een innovatieve bouwmethode**

Het InschuifHuis is een innovatieve bouwmethode om kwalitatief, betaalbaar en duurzaam te wonen. Een moeilijk of niet te renoveren rijhuis wordt vervangen door een nieuwe, geprefabriceerde houtskeletbouw woning. Dit concept is een van de vernieuwende projecten van LabLand vzw. Labland vzw wil de transitie in de bouwsector versnellen, ruimte optimaal benutten en vooral tonen dat het anders kan.

LabLand: een innovatieve organisatie met een duurzame visie

[LabLand vzw](#) is in 2016 uit een burgercollectief ontstaan. Een kernteam van vijf personen engageert zich samen met een netwerk van enthousiaste deskundigen, zoals stedenbouwkundigen of architecten, tot de transitie in de bouwsector. Hun ambitie is deze transitie te versnellen om een antwoord te bieden op de huidige demografische en klimatologische uitdagingen. Denk maar aan de huidige wooncrisis en ruimtenood. Er is nochtans ruimte in Vlaanderen, maar de aanwezige ruimte wordt niet efficiënt benut. LabLand zet in op versterking van woonkernen en de kwalitatieve inrichting van de publieke ruimte in het stedelijke weefsel. Ze verbouwen de bebouwde ruimtes zo circulair mogelijk.

Het InschuifHuis als alternatief voor de klassieke renovatie

Een mooi voorbeeldproject van de visie van LabLand is het InschuifHuis. Het [InschuifHuis](#) is een bouwmethode die moeilijk of niet te renoveren rijwoningen vervangt door een nieuwe, energie-efficiënte houtskeletbouw woonst. Veel rijwoningen in steden en dorpskernen zijn goed gelegen, maar in te slechte staat om kwalitatief en (bijna) energieneutraal te renoveren. De oude woning wordt gesloopt en de nieuwe wordt – bijna letterlijk – ingeschoven, binnen een tijdsspanne van zes weken.⁷⁶

Het idee voor het InschuifHuis is ontstaan vanuit een projectoproep rond experimentele woonprojecten van de Provincie Oost-Vlaanderen. De beschikbare subsidies maakten het voor LabLand mogelijk een vooronderzoek te voeren rond modulair bouwen. Via deze studie verkregen ze inzicht in de technische kant (het ontwerp), alsook in het standpunt van de eigenaars. De zorgen waar mensen die renoveren mee kampen, kwamen in dit onderzoek naar boven. De grootste uitdaging bleek niet het budget, maar vooral de extra lasten die eigen zijn aan renovaties. Zo is bijvoorbeeld de renovatietijd, die vaak minstens 1 à 2 jaar is, voor veel eigenaars een uitdaging. Ook het vinden van een andere woonst voor een moeilijk vooraf te bepalen periode, is een extra uitdaging.

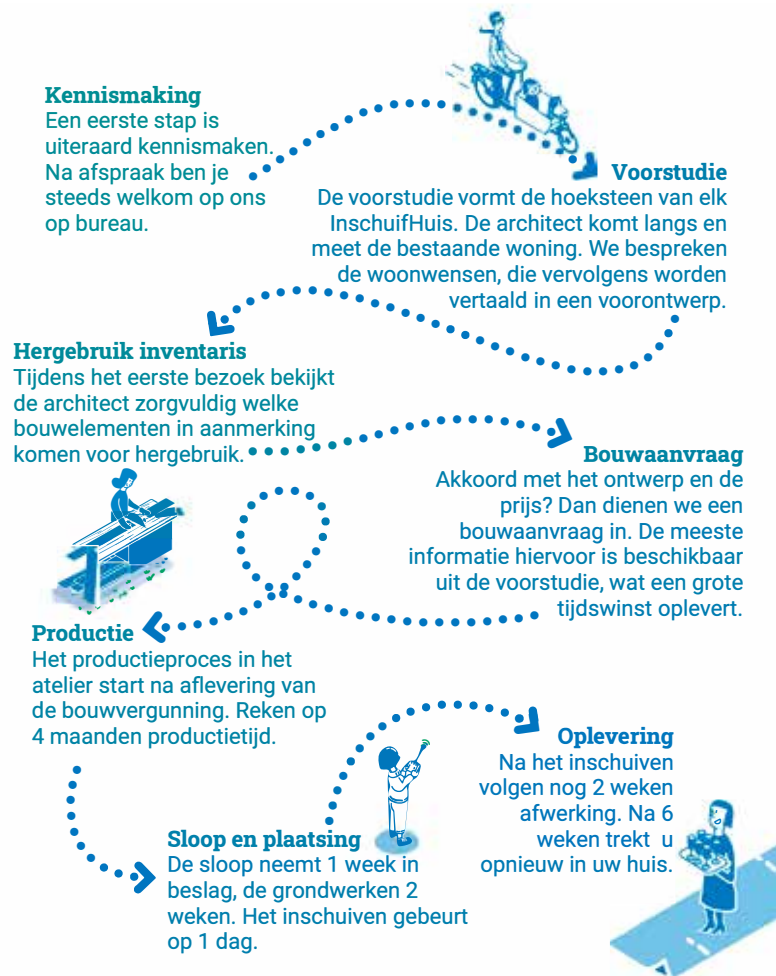
*“Van verbouwen ken ik niks, en ik wilde geen vijf jaar op een werf leven.”⁷⁷
(Klara, eigenaar van het eerste InschuifHuis in Gent)*

LabLand biedt met het InschuifHuis een kant-en-klare en duurzame oplossing voor deze zorgen. Het enige wat de eigenaar moet doen, is een tijdelijk onderkomen voor zes weken vinden. Als oplossing hiervoor ambieert LabLand de bouw van een demo-InschuifHuis, dat zowel als toonzaal als tijdelijk onderkomen dient. Dit is echter nog toekomstmuziek, gezien de hoge investeringskost.

⁷⁶ Voor meer info, zie de brochure van LabLand vzw, via <https://labland.be/wat/inschuifhuis/>

⁷⁷ Bron: brochure InschuifHuis

Grafiek 16 Proces InschuifHuis: van kennismaking tot oplevering

Bron: Brochure inschuifhuis Labland⁷⁸

78 Brochure inschuifhuis Labland, via <https://drive.google.com/file/d/1UeWKayCoYSEklyMkayI5MrcvG8VXXaCi/view>.

LabLand hecht veel belang aan het betrekken van de buurt en de bewoners bij al hun projecten. Ze vertrekken daarbij vanuit de mensen die er zelf wonen en geven advies op maat. Daarnaast is het interessanter en efficiënter om meerdere niet-renoveerbare woningen uit dezelfde straat tegelijkertijd te vervangen door een InschuifHuis. Dit loopt ook in lijn met het project [Coöperatieve Buren](#) van LabLand, waarbij ze onderzoeken hoe buren over percelen heen samen kunnen renoveren. Dankzij 'verburen' ontstaan er meer mogelijkheden op het vlak van ruimte.

Samenwerking met partners

LabLand kan rekenen op een netwerk van enthousiastelingen om mee te werken aan hun duurzame en innovatieve projecten. De architect voor het eerste InschuifHuis hebben ze bijvoorbeeld dankzij dit netwerk aangeworven.

De selectie voor de hoofdaannemer, die het volledige productieproces en de coördinatie van het InschuifHuis op zich neemt, verliep via een aanbesteding. LabLand koos voor het bio-ecologisch bouwbedrijf [inhout](#). Zij hadden reeds ervaring met houtskeletbouw en prefab/modulair bouwen, dankzij de opschaling van Mobble.

***Mobble** is een modulair bouwsysteem ontwikkeld door de Universiteit van Gent. Dit bouwsysteem is gelijkaardig opgebouwd als [Studio 16](#) (prototypewoning) van LabLand, waardoor dit perfect aansluit bij hun ideale bouwsysteem.*

Onder coördinatie van inhoud zijn nog enkele andere aannemers betrokken, zoals een sloper en [Labeur vzw](#). Labeur vzw doet de presloop en ophaling, en verwerkt onder andere nog herbruikbaar houtmateriaal (na de hoofdsloop) uit het oude huis in hun houtatelier. LabLand biedt ook de kans aan particulieren om, nog voor dat inhoud met het huis aan de slag gaat, materiaal te komen halen. Zoals bijvoorbeeld de recuperatie van een oude keuken. Dit toont ook het belang van de hergebruikinventaris, die LabLand bij alle projecten opmaakt.

“Er is getracht enkele elementen te recupereren uit het oude huis. Zoals het raam beneden, er is hout gerecupereerd voor het terras. Ja, het is wel leuk het idee dat als er een huis wordt afgebroken, het bouwafval tot een minimum beperkt wordt”.⁷⁹

(Klara, eigenaar van het eerste InschuifHuis in Gent)

De architect stelt al bij het eerste plaatsbezoek deze hergebruikinventaris op, om een overzicht te hebben van welke materialen in het gebouw herbruikbaar zijn. Tussen het voorontwerp en de effectieve sloop heeft LabLand een klein halfjaar om voor zo veel mogelijk materialen een nieuwe bestemming te zoeken. Zo heeft Labeur vzw voor het eerste InschuifHuis enkele oude balken gerecycleerd tot een keukentafel om in de nieuwe woning te plaatsen.

Ambities

LabLand wil het InschuifHuis verder opschalen en andere modellen ontwikkelen om uiteindelijk meer impact te creëren. Hun doelstelling is om zo veel mogelijk kwalitatieve woningen te realiseren. Met de ambitie dat de vraag groter wordt dan het aanbod dat inhoud kan leveren, blijft LabLand op zoek naar nieuwe aannemers. Deze verdere opschaling is vandaag een uitdaging, want de organisatie is vooral afhankelijk van projectsubsidies, oproepen en particuliere opdrachten. Die subsidies dienen voor de voorstudie en het demoproject, waarbij LabLand het potentieel en de uitvoerbaarheid van het projectidee aantoonde. Om de gerealiseerde projecten op te schalen en te recyclen, halen ze in het ideale geval een vorm van inkomen uit de modellen. Dit blijft een uitdaging, gezien de moeilijke balans tussen de betaalbaarheid van de woning en de onafhankelijkheid van de organisatie. LabLand wil namelijk advies op maat blijven geven over circulair (ver)bouwen, in plaats van een standaardmodel op de markt te brengen en puur te verkopen. Denk maar aan adviesverlening in de evenwichtsoefening slopen versus verbouwen. Wanneer kunnen eigenaars beter slopen en een inschuifhuis plaatsen, en wanneer is renoveren toch de beste oplossing? Labland wil dit verder onderzoeken om bewoners nog beter te kunnen adviseren.

79 Bron: reportage tv-plus 'Schuif er maar tussen', via <https://tvplus.be/artikel/schuif-er-maar-tussen>

Om hun ambitie rond de transitie in de bouwsector waar te maken, zoekt LabLand structurele samenwerking en steun vanuit milieu- en ruimteorganisaties. Daarnaast werkt LabLand nauw samen met organisaties die zich tot specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld ouderen, jongeren, mensen met een beperking ...) richten. Deze (kwetsbare) doelgroepen komen minder aan bod op de woningmarkt en zijn vaak zeer moeilijk te bereiken. LabLand hoopt daarom om ook rond deze partnerschappen een basiswerking op te bouwen.

Tot slot

Labland wil met meer mensen beter gaan wonen. Het InschuifHuis is hiervoor een deel van de oplossing. In de bouwmethode zet Labland in op maximaal hernieuwbare materialen, eenvoudig en aanpasbaar aan veranderend gebruik. Bij de uitwerking van alle projecten wordt gewerkt met een prioriteitenlijst rond duurzaamheid.

Duurzaamheid maakt integraal deel uit van de visie die LabLand uitdraagt en ambieert. Ze stellen zich daarbij de vraag of bij een veranderende ruimtenood verhuizen in plaats van verbouwen een mogelijkheid is. Hoewel woningen dankzij modulair en circulair bouwen zowel kunnen groeien als krimpen, blijft het ecologisch dat mensen zich verplaatsen naar een andere woonst, aangepast aan hun noden. De context is ook belangrijk: zo is er in Gent een tekort aan gezinswoningen en kan het in deze omgeving logisch zijn om op een bestaand kleiner huis een tweede laag bij te bouwen. In een buurt waar de bevolking vergrijst, is dit net niet aan te raden.

De organisatie draagt op deze manier ook bij aan verschillende duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. In lijn met hun visie is de eerste prioriteit de vraag naar ruimte reduceren en durven nadenken of mensen zo veel woonoppervlakte nodig hebben (SDG 11). Is er wel nieuwe ruimte nodig of kunnen we niet beter aan de slag met de al aanwezige ruimte én materialen (SDG 11)? Labland zet zo veel mogelijk in op hergebruik. En als er nieuwe materialen noodzakelijk zijn, krijgen de hernieuwbare voorrang op de niet-hernieuwbare.

Projecten zoals het InschuifHuis zijn altijd goed geïsoleerd, wat ook de energie-efficiëntie bevordert (SDG 7). LabLand blijft ook verder reflecteren over de eigen, bestaande modellen om verder te kunnen optimaliseren en innoveren (SDG 9).

LabLand heeft een duidelijke visie voor ogen. Via projecten zoals het InschuifHuis tonen ze dat de bestaande ruimte kwalitatief en duurzaam benut kan worden. Met 2050 in het vizier, timmert LabLand aan de weg voor de noodzakelijke transitie in de bouwsector.

Meer info

Info over Labland: <https://labland.be/>

Info over het inschuifhuis: <https://labland.be/wat/inschuifhuis/>

WWW.BUURZAMESTROOM

BUURZAME STROOM

HET ENERGIEPROJECT VAN SINT-AMANDSBERG

ZONNEPANELEN VOOR IEDEREEN
OP HET ELEKTRICITEITSNET
VAN DE TOEKOMST

BUURZAME STROOM IS EEN ONDERDEEL VAN HET STADSVERNIEUWINGSPROJECT 'EN ROUTE'

**Energent: burgercoöperatie
voor hernieuwbare energie**

Energent is een Oost-Vlaamse energiecoöperatie met als doel de energietransitie bevorderen. In de periode van 2018 tot januari 2020 voerden ze in samenwerking met Stad Gent het project Buurzame Stroom uit. Momenteel voert Energent ook praktijktesten uit rond warmtepompen en energiemanagementsystemen in de wijk Mariakerke. In hun visie rond energetische duurzaamheid houden ze altijd het grotere impactplaatje in de energietransitie voor ogen.

Energent: een burgercoöperatie voor hernieuwbare energie ontstaan in Gent

Energent is een van de drieëndertig energiecoöperaties in België en bestaat al negen jaar. Ze kunnen rekenen op dertien medewerkers en voeren projecten uit in heel Oost-Vlaanderen. Energent wil samen met haar 1.750 aandeelhouders uit Gent en omstreken de energietransitie bevorderen en doet dit via een hele reeks aan activiteiten.

De investeringen in energieprojecten vormen de corebusiness van Energent, ze richten zich tot drie domeinen: zon, wind en warmte. Een tweede activiteit focust op renovatie van particuliere woningen. Energent wil dit zo veel mogelijk bevorderen, onder andere met begeleidingsactiviteiten en communicatiecampagnes, of via hun aanbod van groepsaankopen. Ze proberen hiermee zo veel mogelijk drempels in het proces voor de particulier weg te nemen. Tot slot heeft Energent een aantal (gesubsidieerde) innovatieprojecten. Het gaat zowel om sociale innovatie als (energie)technische innovatie. De sociale component is belangrijk, want om de

energietransitie te kunnen realiseren moeten verschillende (kwetsbare) doelgroepen mee in rekening worden gebracht.⁸⁰

De inkomsten zijn afhankelijk van de activiteit. Zo haalt Energent rendement op de investeringen, maar de uitvoering van renovatieprojecten vergoeden particulieren zelf. Innovatieprojecten zijn gesubsidieerd. Het project Buurzame Stroom, in samenwerking met Stad Gent, is daar een voorbeeld van.

Buurzame Stroom

Buurzame Stroom is als onderzoeksproject ontstaan vanuit het stadsvernieuwingproject En Route van Stad Gent. Met En Route wil de Stad de wijken/buurtten Dampoort en Sint-Amandsberg verbinden. De bewoners uit beide wijken waren van in het begin betrokken via verschillende workshops. In deze workshops kwam als frustratie van de burgers naar boven dat de energietransitie enkel voor de gegoede middenklasse lijkt en meer kwetsbare doelgroepen hier geen stem in hebben. Om hierop een antwoord te bieden, schreef Stad Gent een aanbesteding uit voor een onderzoeksproject rond de energietransitie in de wijk, waarbij de sociale component van groot belang was. Energent won de aanbesteding en zo ontstond het project Buurzame Stroom.

Energent was trekker van dit unieke project en werkte samen met partners als [samenlevingsopbouw vzw](#) (SAAMO Gent), [de Energiecentrale](#), netbeheerder Fluvius, energieleverancier [Ecopower](#), Universiteit Gent en de [burgercoöperatie Partago](#). Het project liep van 2018 tot januari 2020. Buurzame Stroom probeerde een antwoord te formuleren op volgende kernvraag:

'Hoe kunnen we op wijkniveau zoveel mogelijk zonne-energie opwekken, iedereen uit de buurt van de opbrengst laten genieten én tegelijkertijd het elektriciteitsnet stabiel houden?'

⁸⁰ Wil je meer weten over de verschillende activiteiten en de projecten die Energent realiseert? Een mooi overzicht is te vinden in het jaarverslag van 2021 (<https://energient.be/wp-content/uploads/2022/04/Energent-jaarverslag-2021.pdf>).

De uiteindelijke ambitie bestond erin ervaring op te doen met de grootschalige, sociale uitrol van zonne-energie, drempels te identificeren en aanbevelingen te formuleren voor het beleid.⁸¹ Buurzame Stroom had drie doelstellingen. Een **eerste doelstelling** focuste op hernieuwbare energie, meer specifiek een **verdubbeling van het aantal zonnepanelen** in de wijken Sint-Amandsberg-Dampoort. Via de [groepsaankoop Zonnestad](#) van Energent stapten 270 gezinnen, 33 bedrijven of organisaties en 2 scholen in het traject. Dit leidde tot de plaatsing van 2.535 zonnepanelen, goed voor 720 kilowattpiek (kWp).

“Als we vrienden of burens tevreden vertellen over de zonnepanelen vragen ze heel vaak naar de firma die ze geïnstalleerd heeft. Maar daar draait het niet om. De begeleiding van de onafhankelijke experts van Buurzame Stroom (Energent) maakt het verschil.”
(Buurtbewoner Unal)

Een **tweede doelstelling** bestond erin een **aanbod voor kwetsbare gezinnen** uit te werken. Daarbij werd ook isolatie gefaciliteerd bij doelgroepen waarbij dit niet zo evident is. Bijvoorbeeld bij huurders, sociaal-economisch kwetsbare gezinnen, anderstalige gemeenschappen,... Buurzame Stroom kon 20 gezinnen met een taalbarrière en 57 gezinnen met beperkte middelen bereiken.

Tot slot was een **derde doelstelling** de uitbouw van het **elektriciteitsnet van de toekomst**. De focus lag op het uittesten van energiemanagementsystemen, met afstemming tussen batterijen en zonnepanelen. Buurzame Stroom kon onder andere 13 energiemanagementsystemen, 13 huishoudelijke batterijen en 100 slimme meters installeren. Deze derde doelstelling kaderde binnen een [Europees subsidieproject rond slimme systemen](#), uitgevoerd in Dampoort.

Er was sprake van cofinanciering voor Buurzame Stroom. Stad Gent en Energent financierden elk een deel van het project. Het budget kwam zowel uit een aantal Europese subsidieprojecten, als uit het rendement dat Energent maakt op hun groepsaankoop Zonnestad, geënt op de wijken.

Experimenteren en innoveren rond de energietransitie

Buurzame Stroom liep af in januari 2020. Om verder te kunnen experimenteren rond energietransitie verlengde Stad Gent de samenwerkingsovereenkomst met Energent, met een subsidie van 200.000 euro. Energent investeert zo in praktijktesten voor diverse types batterijsystemen en warmtepompen voor de wijk Mariakerke. De communicatie naar de inwoners verloopt via het project Zonnestad, de groepsaankoop van Energent voor zonnepaneelinstallaties. Zo activeren ze bewoners uit Mariakerke via een communicatiecampagne om te kiezen voor zonnepanelen via de groepsaankoop, maar doen ze tegelijk ook een oproep naar geïnteresseerden voor de praktijktesten.

De praktijktesten vormen een belangrijk onderdeel van dit subsidieproject. Energent zal tien warmtepompen in woningen plaatsen en monitoren. Zo leren ze welke struikelblokken er zijn bij warmtepompen in een stedelijke context. Daarnaast plaatst Energent twintig batterijen voor zonne-opslag in verschillende woonsituaties. Zo hopen ze zicht te krijgen op veranderingen in autoconsumptie en de hoeveelheid energie die de particulieren echt consumeren met een batterij. Bij de match tussen woning en energiesysteem wordt er naar verschillende parameters gekeken: woningen met of zonder elektrische wagens, elektrische keukens of een keuken op gas, grote of kleine gezinnen ...

Daarnaast werkt Energent met het project een communicatiecampagne uit rond hun groepsaankoop Zonnestad, deze keer in de wijk Mariakerke. Opnieuw is de doelstelling het aantal geplaatste zonnepaneel-installaties binnen de wijk te verhogen.

Aanvullend contacteert Energent alle bedrijven in de wijk Muide met de vraag om grotere zonnepaneelinstallaties op hun daken te plaatsen. Energent houdt de zonnepanelen in eigen bezit en verkoopt de geproduceerde energie aan de bedrijven voor een voordelig tarief: het concept van derdepartijfinanciering. Is er energie over? Dan wordt die doorverkocht aan Ecopower. Deze investering levert Energent rendement op, wat een bron van inkomsten vormt naast de subsidiëring.

81 Verdere informatie over de doelstellingen, het verloop en de geformuleerde beleidsaanbevelingen is te vinden in het [eindrapport Buurzame Stroom](#).

Tot slot werkt Energent enkele businessmodellen uit om een dienstenpakket op te stellen: advies op maat rond warmtepompen, maar tegelijk ook plaatsing van zonnepanelen, energiemanagementsysteem, mogelijke energieleveranciers, spouwisolatie ... Voor het gestandaardiseerde aanbod kan Energent met een aantal partnaannemers samenwerken om zo de verschillende maatregelen als een geheel aan te bieden. Door het wegnemen van een aantal drempels die burgers ervaren, ontzorgen ze potentiële klanten én vergemakkelijken ze de implementatie.

Inzet op kennisdeling binnen De Energiecentrale

Een van de doelstellingen van Energent is de vergaarde kennis doorgeven aan partners. Zo is Energent in naam van Stad Gent als renovatieadviseur aan de slag bij De Energiecentrale, het Gents adviespunt voor energiezuinig wonen en renoveren⁸². In naam van De Energiecentrale geeft Energent renovatieadvies en -begeleiding aan de Gentse burger.

*“Het fijn is om voor burgers iets te kunnen betekenen
bijvoorbeeld door het verlagen van de energiefactuur!”
(Renovatieadviseur Tom)*

Als partner van De Energiecentrale plant Energent opleidingen voor energiedeskundigen, op basis van de kennis uit de praktijktesten. Deze resultaten zullen pas in 2023-2024 beschikbaar zijn. Ondertussen werkt Energent daarom al aan een beslissingsboom voor energiedeskundigen van De Energiecentrale, onder andere op basis van de literatuurstudie voor de praktijktesten. Deze beslissingsboom zal informatie bevatten over welk warmtepompsysteem in welke situatie of context het best geplaatst wordt. En ook of het systeem bij de toekomst van de woning past, hoelang het systeem zal meegaan ...

Wat met Leave No One Behind en de energietransitie?

Als energiecoöperatie focust Energent vooral op energetische duurzaamheid. Toch bewijst ook het project Buurzame Stroom dat de sociale component hier niet vergeten mag worden. Buurzame Stroom is dankzij betrokkenheid van de inwoners vanuit sociale hoek ontstaan en focuste op het bereiken van kwetsbare doelgroepen. In het huidige project is het doel bijleren over de energietransitie en hernieuwbare energie in het algemeen, en is de sociale component niet langer de hoofdfocus. De lessen op sociaal vlak, die naar voren kwamen binnen Buurzame Stroom, worden wel meegenomen. Zo zijn bijvoorbeeld de investeringsfiches⁸³ nog vrij complex, al wil Energent dit vereenvoudigen voor lager geschoolden of anderstaligen. Toch blijven voor een aantal doelgroepen de drempels soms helaas erg hoog om deel te nemen aan initiatieven die de energietransitie faciliteren⁸⁴.

Energent en duurzaamheid

Als energiecoöperatie hanteert Energent een integrale visie op duurzaamheid met focus op energetische duurzaamheid. Energent kijkt hierbij ook naar de eindimpact van initiatieven voor de energietransitie bij de renovatie van woningen of de plaatsing van zonnepanelen of batterijen. In bepaalde renovatiesituaties worden eigenaars aangeraden grote delen van het huis af te breken om te vernieuwen en een dikke laag isolatie te plaatsen. Maar de impact is groot: er ontstaat (bouw)afval en ook de energetische kost van de productie van materialen - de zogenoemde 'embodied energy' - moet meegerekend worden. Energent brengt deze onrechtstreekse impact in rekening en neemt die mee in hun advies naar eigenaars. Zo renderen warmtepompen soms ook al als de woning nog niet volledig geïsoleerd is. Energent plaatst daarnaast standaard in hun samenwerkingsakkoorden met aannemers een aantal criteria, zoals bijvoorbeeld om bij spouwmuurisolatie het meer natuurlijke materiaal glaswol in plaats van de kunststof of piepschuim te gebruiken.

82 Bron: https://stad.gent/nl/energiecentrale?gclid=EAAlaIQobChMIIMP_ifCs-AIViACLCh2A9wEDEAAAYASAAEgKLC_D_BwE

83 Investeringsfiches geven de klant een overzicht van de financiële kosten en de te verwachte premies, zie ook het eindrapport van Buurzame Stroom.

84 Meer info over de ervaren drempels zijn terug te vinden in het eindrapport [Buurzame Stroom](#).

INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN DE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG'S)

De energiecoöperatie zet zich in om de wereld energiezuiniger en klimaat neutraler te maken en draagt zo bij tot verschillende duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. In eerste instantie zetten ze via hun verschillende activiteiten in op betaalbare en duurzame energie voor iedereen (SDG 7 en SDG 10). Ook is innovatie een belangrijk aspect van hun werking, waarvoor Energent zich ook engageert tot (gesubsidieerde) innovatieprojecten (SDG 9). Tot slot werkt de organisatie ook mee aan duurzame stadsontwikkeling via hun projecten op wijkniveau, zoals bijvoorbeeld Buurzame Stroom (SDG 11).

Meer info

Wil je meer weten over de verschillende activiteiten en de projecten die Energent realiseert? Een mooi overzicht vind je in het [jaarverslag van 2021](#).

Info over Energent: <https://energent.be/>

North Sea Port: Strategisch plan 'Connect 2025'

North Sea Port is het 60 kilometer lange grensoverschrijdende havengebied dat zich uitstrekt van het Nederlandse Vlissingen aan de Noordzee tot in Gent, 32 kilometer landinwaarts in België. North Sea Port is een belangrijke partner voor onze stad en is vooruitstrevend op vlak van energietransitie en industriële symbiose. Aan de hand van deze thema's werken ze mee aan het bereiken van SDG 7 (energietransitie), SDG 8 (duurzame economie en werk) en SDG 9 (het havenbedrijf als innovator met focus op infrastructuur en ruimte). In dit duurzaamheidsrapport kiezen we er dan ook voor om het strategisch plan van de haven, met focus op thema's als energie en klimaat, uit te lichten.

Connect 2025

In het Strategisch plan 'Connect 2025' formuleert North Sea Port de specifieke ambities om het havengebied de komende jaren verder te ontwikkelen. Daarbij zetten ze volop in op economische ontwikkeling en werkgelegenheid, op duurzaamheid en klimaat en het zorgen voor een financieel gezonde basis. Zaken zoals de relatie met bedrijven, overheden en omgeving krijgen bijzondere aandacht waarbij het havenbedrijf een faciliterende of connecterende rol op zich neemt.

Drie kerntaken

North Sea Port schuift in de uitvoering van dit plan 3 kerntaken naar voren:

Ten eerste op het aanbieden van haveninfrastructuur en vrije bedrijventerreinen. In tegenstelling tot vele andere havens, beschikt North Sea Port nog over heel wat strategische terreinreserves die het kan ontwikkelen. North Sea Port zal klanten bij hun keuze van een vestigingsplaats aansporen om maximaal bij te dragen aan werkgelegenheid, duurzaamheid en klimaat en een financieel gezonde basis.

Ten tweede zorgt het havenbedrijf voor de nautische dienstverlening om het scheepvaartverkeer vlot en veilig te laten verlopen en de logistieke keten te versterken.

Een derde - en bijzondere - taak is die van verbindende regisseur in het havengebied. Als gebiedsbeheerder bouwt het havenbedrijf aan een hechte havengemeenschap. Het uitbouwen en verder invullen van deze connectorrol vormt de rode draad in het strategisch plan. Als verbinder stimuleren ze bijvoorbeeld de link tussen netbeheerders en industriële spelers, onder andere op het vlak van waterstof en elektriciteit. Een voorbeeld is WarmCO₂, een initiatief van North Sea Port en kunstmestfabriek Yara Sluiskil. Restwarmte en rest-CO₂ worden omgezet in waardevolle grondstoffen en hergebruikt in het glastuinbouwgebied in Zeeuws-Vlaanderen. North Sea Port investeert niet zelf in de infrastructuur, maar zorgt wel voor de verbinding tussen partijen om zo tot een investering te komen van bijvoorbeeld de netbeheerders en overheden. Daarbij werkt de haven nauw samen met bedrijven, overheden en omgeving.

Acht programma's

North Sea Port zet in op [8 programma's](#): investeren in energieprojecten, investeren in klimaat, investeren in circulaire economie, sterke logistieke ketens, een toekomstbestendige infrastructuur, digitalisering & data community, samenwerking met de omgeving en diverse partijen met elkaar in contact brengen (connecteren). Veel van de ontwikkelingen binnen deze programma's zal North Sea Port zoveel mogelijk grensoverschrijdend organiseren, waardoor het volledig potentieel aan beide zijden van de grens wordt benut. Een mooi voorbeeld is de samenwerking met het Belgische Fluxys en het Nederlandse Gasunie om een grensoverschrijdend waterstofnetwerk te realiseren. We belichten hier de eerste twee programma's.

Energie

Investeren in [energieprojecten](#): het havenbedrijf wil bedrijven bijstaan om de transitie te maken naar klimaatneutraliteit. Binnen dit programma ligt de focus op waterstof, groene stroom, walstroom, biobrandstoffen en warmte-uitwisseling.

North Sea Port heeft de ambitie om de draaischijf in het Europese waterstofnetwerk te zijn. Daarvoor is de omschakeling naar CO₂-arme waterstof noodzakelijk. Dit door de invoer van groene waterstof en het aantrekken van lokale grootschalige waterstofproductie. De ambitie is om tegen 2025 jaarlijks 500MW aan groene stroom om te zetten naar waterstof. Daarnaast wil North Sea Port ook werk maken van elektrificatie door de aanlanding van windenergie op zee en de doorontwikkeling van het hoogspanningsnetwerk om de havencluster van groene elektriciteit te voorzien. De rol van connector komt hier duidelijk naar voren: North Sea Port kan de connectie tussen industrie en netbeheerder faciliteren. Tot slot zijn er veel mogelijkheden om aan warmte- en reststroom uitwisseling te doen tussen bedrijven en het havengebied. Circulariteit en uitwisseling van energie is een sterkte van de bedrijven in de haven.

“Als regisseur in het grensoverschrijdende Vlaams-Nederlandse havengebied nemen we de energietransitie ter harte. Zo komt het Europese klimaatbeleid helemaal in beeld.”
(Daan Schalck, CEO North Seaport)

Klimaat

De impact van havenactiviteiten op het [klimaat](#) krijgt meer en meer aandacht. Om deze impact terug te schroeven en uiteindelijk zelfs te neutraliseren zet North Sea Port in op energietransitie. Hier zullen fossiele brandstoffen worden ingeruild voor hernieuwbare energiebronnen.

Omwille van de klimaattransitie willen bedrijven hun energie-efficiëntie verbeteren en werken ze aan de vermindering van hun CO₂-uitstoot en het hergebruik van materiaalstromen. Deze ontwikkelingen vergen heel wat nieuwe infrastructuur: pijpleidingen en ‘smart grids’ moeten worden ontwikkeld voor onder meer waterstof, CO₂ en restwarmte. Ook de behoefte aan hernieuwbare en CO₂-arme brandstoffen voor de scheepvaart zal daarbij worden gefaciliteerd.

Zowel mondiaal en Europees als landelijk en regionaal wordt de milieuwetgeving strenger, en is er onder meer de evolutie naar een CO₂-neutrale economie. Ook het havenbedrijf gaat samen met de bedrijven voor een vermindering van CO₂-

uitstoot in het havengebied. De totale CO₂-uitstoot in het hele grensoverschrijdende havengebied bedraagt anno 2021 21,5 miljoen ton per jaar.

In een eerste stap zal de afvang en opslag van CO₂ (Carbon Capture en Storage (CCS)) moeten worden vergroot. De technologische ontwikkelingen op dit vlak zullen bepalend zijn voor het hergebruik van CO₂ op termijn (Carbon Capture en Utilisation (CCU)). De afvang en opslag van CO₂ is een noodzakelijke tussenstap om op grote schaal naar hergebruik ervan te kunnen overgaan. Het streefdoel is om tegen 2025 minstens 3 miljoen ton CO₂ af te vangen voor opslag en hergebruik. Daarvoor wordt er 50 miljoen euro in infrastructuur geïnvesteerd.

Aandeelhouders geven drie opdrachten

North Sea Port kreeg van de acht aandeelhouders drie duidelijke opdrachten mee: inzetten op economische ontwikkeling en werkgelegenheid, duurzaamheid en klimaat, en een financieel gezonde basis. Die ambities zijn ook terug te vinden in het Strategisch plan ‘Connect 2025’.

De acht aandeelhouders zijn de drie Zeeuwse gemeenten Terneuzen, Vlissingen en Borsele, de Oost-Vlaamse gemeenten Evergem, Zelzate en Gent en de provincies Zeeland en Oost-Vlaanderen. Het havengebied ligt (deels) op het grondgebied van deze aandeelhouder, over de Nederlands-Belgische grens heen.

1. Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

Het maatschappelijk rendement wordt niet gerealiseerd door North Sea Port als havenbedrijf zelf, maar door de bedrijven die het huisvest. Het havenbedrijf heeft deze bedrijven nodig om de doelstellingen van haar aandeelhouders te realiseren. Dat doet North Sea Port door het vestigingsklimaat voor bedrijven te verbeteren.

2. Duurzaamheid en klimaat

De tweede opdracht is duurzaamheid en klimaat: minder CO₂, meer natuur, meer circulariteit en een efficiënt gebruik van ruimte. De bedrijven in North Sea Port willen verduurzamen. Het havenbedrijf wil zich onderscheiden door hen te helpen bij het realiseren van de duurzaamheidsambities en geeft daarbij zelf het goede voorbeeld. Groeien en verduurzamen gaan daarbij samen.

3. Financiële gezondheid

De derde opdracht is financieel gezond zijn. De aandeelhouders participeren niet in North Sea Port om geld te verdienen. North Sea Port heeft daarom geen dividenddoelstelling, maar stuurt op het financiële resultaat dat nodig is om financieel gezond te zijn.

Inzetten op werkgelegenheid, duurzaamheid en een financieel gezonde basis houden elkaar in evenwicht en vormen de basis voor de verder ontwikkeling van North Sea Port als Europese haven.

'Connect 2025' afgestemd op SDG's

North Sea Port werkt met zijn ambities mee aan het realiseren van verschillende SDG's die onder de cluster 'Prosperity' vallen. Door de inzet op energietransitie met de ambities van een waterstofhub, elektrificatie en warmte-uitwisseling wordt meegewerkt aan de omschakeling naar [duurzame energie](#) (SDG 7). Met de focus op duurzame economie en het ondersteunen van 550 bedrijven, 100.000 jobs en 12,5 miljard euro⁸⁵ aan toegevoegde waarde, werkt North Sea Port aan economische groei, productiviteit en de creatie van jobs, ondernemerschap en innovatie (SDG 8). Tot slot is het havenbedrijf ook een plek voor innovatie en investeert het in (slimme) infrastructuur om de energie- en klimaattransitie mogelijk te maken (SDG 9).

85 <https://www.northseaport.com/over-ons#z21>

© Frank Toussaint

TriVelo: een sociale fietstaxidienst

Mensen mobieler maken en mensen met elkaar in contact brengen, dat is de missie van fietstaxidienst TriVelo. Vrijwilligers - een diverse mix met een focus op nieuwkomers - rijden met een fietstaxi en maken zo korte verplaatsingen mogelijk voor senioren en minder mobiele mensen. Zo slaat het project meteen twee vliegen in één klap: door ouderen mobieler te maken, wordt het sociaal isolement doorbroken. De nieuwkomers integreren vlotter dankzij de sociale contacten als fietsvrijwilliger.

Project van geëngageerde burgers

TriVelo werd in 2021 opgestart door twee Gentse burgers die begaan zijn met duurzame mobiliteit, vereenzaming en integratie. Ze zagen hoe de integratie van nieuwkomers vaak moeizaam verloopt, en hoe ouderen dikwijls niet meer buiten kunnen komen. Met TriVelo ontstond het idee om nieuwkomers met senioren in contact te brengen en tegelijkertijd een oplossing te bieden voor het vervoersvraagstuk.

Toen Stad Gent een oproep deed naar vrijwilligers om senioren te vervoeren van en naar lokale dienstencentra, was dit een perfecte opportuniteit om het project voor te stellen. In 2021 liep TriVelo voor twee keer 3 maand als een proefproject. Dit proefproject bood de kans om na te gaan of het concept kon werken en of er vraag is naar korte verplaatsingen van deur tot deur. In eerste instantie kreeg het project subsidies via Samen aan Zet⁸⁶ en van het departement Gezondheid en Zorg van de Stad Gent. De taxifietzen mochten ze gebruiken van de [Fietsambassade](#)⁸⁷. In het kader van het actieplan vervoersarmoede van het Mobiliteitsbedrijf van de Stad

Gent werd het project met 3 maand verlengd en werd een jobstudent aangeworven om het project te ondersteunen.

Tijdens deze proefperiode werd het project uitgebreid geëvalueerd. Het project sloeg aan, maar om het verder te kunnen uitrollen en de sociale insteek te kunnen behouden is TriVelo ondergebracht bij de Fietsambassade. Het project wordt daar 1 jaar lang verder uitgetest, opnieuw met subsidies vanuit het actieplan vervoersarmoede van het Mobiliteitsbedrijf van de Stad Gent. Dit heeft voor beide partijen voordelen: met de aanwerving van een van de initiatiefneemsters kon De Fietsambassade bestaande expertise aan boord brengen, en de Fietsambassade biedt TriVelo de nodige omkadering voor onder andere communicatie, administratie en het financiële luik.

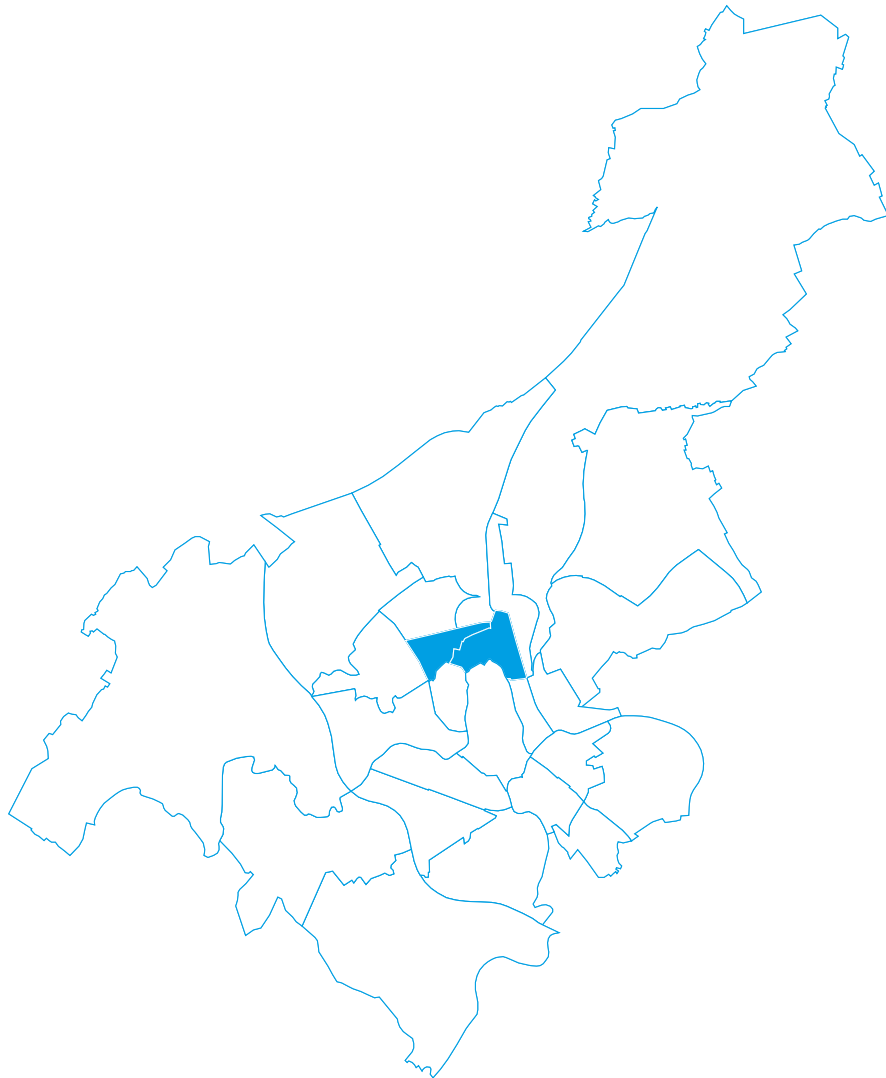
Een sociale fietstaxidienst

Het project is gestart als taxidienst van en naar het lokaal dienstencentrum van de wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham. Maar de toen geldende coronamaatregelen dwongen al snel tot een uitbreiding naar de wijk Rabot. Het opzet is om het voor ouderen en minder mobiele personen mogelijk te maken zich over korte afstanden van vaak minder dan 1 km te verplaatsen. De afstanden zijn te lang om te kunnen stappen, maar het is niet altijd mogelijk om er een taxi voor te nemen. Dankzij Trivelo kunnen deze verplaatsingen toch doorgaan tegen een betaalbare prijs, met de aangename beleving van een fietsrit en op het tempo van de klant. Het kan gaan om een uitstap naar de markt of (buurt)winkel, een kappersafspraak of een bezoek aan iemand in de buurt.

“Doordat ik mijn rit bij jullie boek, word ik gemotiveerd om naar de revalidatie te gaan. Anders zou ik dat nooit doen. Jullie hebben me erdoor gesleurd en ik ben jullie daar enorm dankbaar voor.”
(Passagier)

⁸⁶ De Samen aan Zet-subsidie van Stad Gent is bedoeld voor initiatieven die ontmoeting, samenleven en emancipatie bevorderen en die zich richten tot de Gentenaar.

⁸⁷ De Fietsambassade Gent vzw is een EVA (extern verzelfstandigd agentschap) van de Stad Gent. Je kan er terecht voor fietsverhuur, fietsherstel, fietsparkeren, innovatie en fietscultuur. Daarbij zetten ze maximaal in op sociale tewerkstelling (<https://fietsambassade.gent.be/nl>).

De fietstaxi's zijn een trage dienst, het is geen anonieme vervoersoplossing. TriVelo zet dan ook volop in op het sociale aspect. Door ouderen mobieler te maken, kunnen ze sociale contacten onderhouden en wordt hun isolement doorbroken. Maar ook voor de bestuurders is het sociaal contact belangrijk. De helft van de vrijwilligers die met de fietsen rijden, zijn nieuwkomers. Door met de taxi's rond te rijden, oefenen ze hun Nederlands, creëren ze een netwerk en leren ze de stad beter kennen. Daardoor verloopt hun integratie gemakkelijker. Zo worden voor beide groepen drempels om deel te nemen aan de samenleving weggenomen.

Vrijwilligers als chauffeur

Nieuwe vrijwilligers worden goed ondersteund. Bij de start krijgen ze een korte opleiding, waarbij het concept en 'de spelregels' worden uitgelegd. Zo kunnen de vrijwilligers beter inschatten of de opdracht hen ligt en kunnen ze als chauffeur ook de waarden van TriVelo uitdragen. Daarnaast leren ze veilig rijden met de taxifietsen en krijgen ze tips om vlot te kunnen communiceren met de passagiers. De meeste chauffeurs fietsen eerst een of meerdere keren samen met een buddy, anderen gaan meteen alleen de baan op. Wanneer een chauffeur onvoldoende Nederlands beheerst kan er steeds een buddy meegaan, of wordt de chauffeur ingezet voor het vervoer van klanten die bijvoorbeeld Engels of Frans spreken.

Elke vrijwilliger krijgt een vrijwilligersvergoeding. Dit is niet alleen belangrijk om waardering te tonen voor hun inzet, voor heel wat vrijwilligers is dit ook een welgekomen financiële extra.

***"Ik heb nieuwe mensen ontmoet, dankzij jullie.
Dit is zo een toffe job. Ik wil hier blijven werken"***
(nieuwkomer, aan de slag als vrijwilliger)

Samenwerken met lokale partners is cruciaal

TriVelo werkt samen met verschillende organisaties in de zoektocht naar vrijwilligers. Een mooie samenwerking is die met Refu Interim. Refu Interim is geen écht interimkantoor, maar het zoekt passend vrijwilligerswerk voor mensen die nieuw zijn in België.

Refu interim vzw brengt nieuwkomers en organisaties samen via vrijwilligerswerk. Het wil de integratie van anderstalige nieuwkomers vergemakkelijken door hen als vrijwilliger te matchen met sociale, culturele, vrijetijds- en welzijnsorganisaties. Dankzij het vrijwilligerswerk kunnen nieuwkomers hun sociaal netwerk uitbreiden, ervaren waar hun passie en sterktes liggen en Nederlands oefenen. De vzw werd opgericht tijdens de Gentse Feesten in 2016 en groeide sindsdien uit tot een volwaardig initiatief dat nieuwkomers leidt naar verschillende organisaties om daar korte of duurzame vrijwillige engagementen op te nemen. Na Gent volgden ook Leuven en andere steden in West- en Oost-Vlaanderen.

Ook via Fedasil en IN-Gent⁸⁸ worden vrijwilligers aangetrokken. Met IN-Gent wordt bekeken om aan de vrijwilligers extra oefenkanslessen Nederlands aan te bieden, gericht op gesprekken met de passagiers, het verkeer en fietsonderdelen. De vrijwilligersvacatures worden ook gelanceerd in de vacaturedatabank van Vrijwilligerspunt Gent. Het Vrijwilligerspunt zorgt voor de nodige ondersteuning in het werken met vrijwilligers, bijvoorbeeld op het vlak van contracten en verzekeringen.

Om klanten te bereiken en de fietstaxidienst bekender te maken, werd heel actief aan een netwerk gebouwd. Digitale reclame volstaat niet om de doelgroep te bereiken. De initiatiefneemsters gingen langs in heel wat dienstencentra,

woonzorgcentra, assistentiewoningen, maar ook bijvoorbeeld bij apothekers. Ze verspreidden foldertjes met informatie en gingen praten met senioren. Ook het contact met buurtwerkers en wijkregisseurs is belangrijk. TriVelo wordt bijvoorbeeld ingeschakeld om minder mobiele personen van en naar een buurtfeest te brengen, of als vervoerdienst voor grotere culturele evenementen zoals de Open Monumentendag of Autoloze Zondag.

Ambities

Na de testfase in de zomer van 2021 en bij de heropstart van het project in mei 2022, werd het werkingsgebied uitgebreid: TriVelo is actief in het hele gebied binnen de R4, en niet meer enkel in het centrum van Gent. Het aantal taxifietzen werd uitgebreid van 3 naar 6, en er is nu ook een rolstoelfiets beschikbaar.

TriVelo wil blijven inspelen op de noden van de gebruikers en chauffeurs en de groeiestrategie daaraan aanpassen. Naar de toekomst kan het aantal fietstaxi's worden uitgebreid of kunnen er bijvoorbeeld tandems worden aangekocht. Momenteel ligt de focus op functionele ritten, maar naar het voorbeeld van 'Cycling without age'⁸⁹ experimenteert TriVelo ook met plezierritten. Recreatieve ritten hebben een duidelijke positieve impact, zowel op de passagiers als op de bestuurders. Een ambitie is ook om de senioren en minder mobiele personen een actievere functie te geven in het verhaal.

Vooraleer ze verder uitbreiden, wil TriVelo vooral een stabiele en ingeburgerde fietstaxidienst uitbouwen. Dit start met het verder bekendmaken van het aanbod. Meer klanten zal ervoor zorgen dat vrijwilligers gemakkelijker vaste uren krijgen en dat je als klant flexibeler zal kunnen boeken. Er zijn nog een aantal uitdagingen waarvoor oplossingen worden uitgetest. Een voorbeeld hiervan is regen en de winterperiode. Hoewel de fietsen een overkapping en waterbestendige dekens hebben, is er op dat moment weinig of geen vraag is naar de fietstaxi's.

⁸⁸ IN-Gent voert het integratie- en inburgeringsbeleid van de Vlaamse Overheid uit in Gent. Het ondersteunt nieuwkomers tijdens hun inburgeringstraject, toeleiding naar werk en Nederlands oefenen. Daarnaast verleent het ook advies aan organisaties en verenigingen (<https://www.in-gent.be/>).

⁸⁹ [Cycling without age](https://cyclingwithoutage.org/) is een vzw die in 2012 in Kopenhagen werd opgericht en sindsdien is uitgewaaid naar een 50-tal landen. Vrijwilligers nemen kwetsbare of niet meer mobiele mensen mee voor een pleziertochtje met de riksja. Tijdens de fietstocht kan er gepraat en geluisterd worden. Het project haalt mensen uit hun isolement en legt bruggen tussen generaties (<https://cyclingwithoutage.org/>).

Tot slot

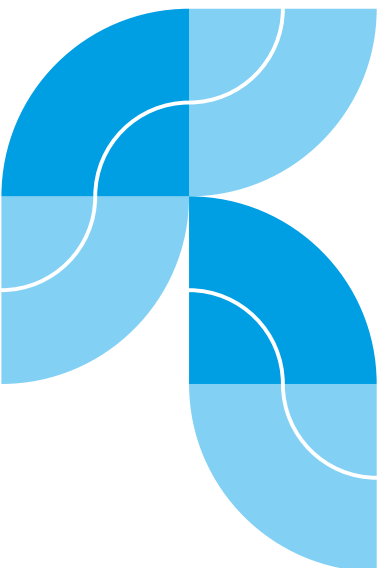
Het concept van TriVelo slaat aan en is sinds de eerste ritten in april 2021 sterk gegroeid. De fietstaxidienst draagt op heel wat manieren bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen: ze maken korte verplaatsingen in de stad mogelijk, op een duurzame manier (SDG 11) en tegen een betaalbare prijs. Nieuwkomers bouwen dankzij het vrijwilligerswerk aan hun netwerk en het is ook een financiële ondersteuning (SDG 8). De taxidienst is meer dan een vervoersdienst: ze haalt zowel de passagiers als de nieuwkomers uit hun isolement en draagt zo bij aan het welzijn van beide groepen (SDG 10).

Meer info

Wil je een fietstaxirit reserveren of meer info over Trivelo?

<https://fietsambassade.gent.be/nl/Trivelo>

**Toreke vzw:
sociale buurtrestaurants**

TOREKE

Wijkrestaurant 't Oud Postje en Eetcafé Toreke zijn Gentse sociale restaurants en ontmoetingsplaatsen in de wijken Muide-Meulestede en Rabot, beheerd door Toreke vzw. Het zijn gezellige plekken, waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten en een lekkere en gezonde maaltijd kunnen kopen. Tegelijkertijd zijn het opleidings- en tewerkstellingsprojecten voor personen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt.

Eetcafé Toreke en 't Oud Postje, meer dan enkel sociale restaurants

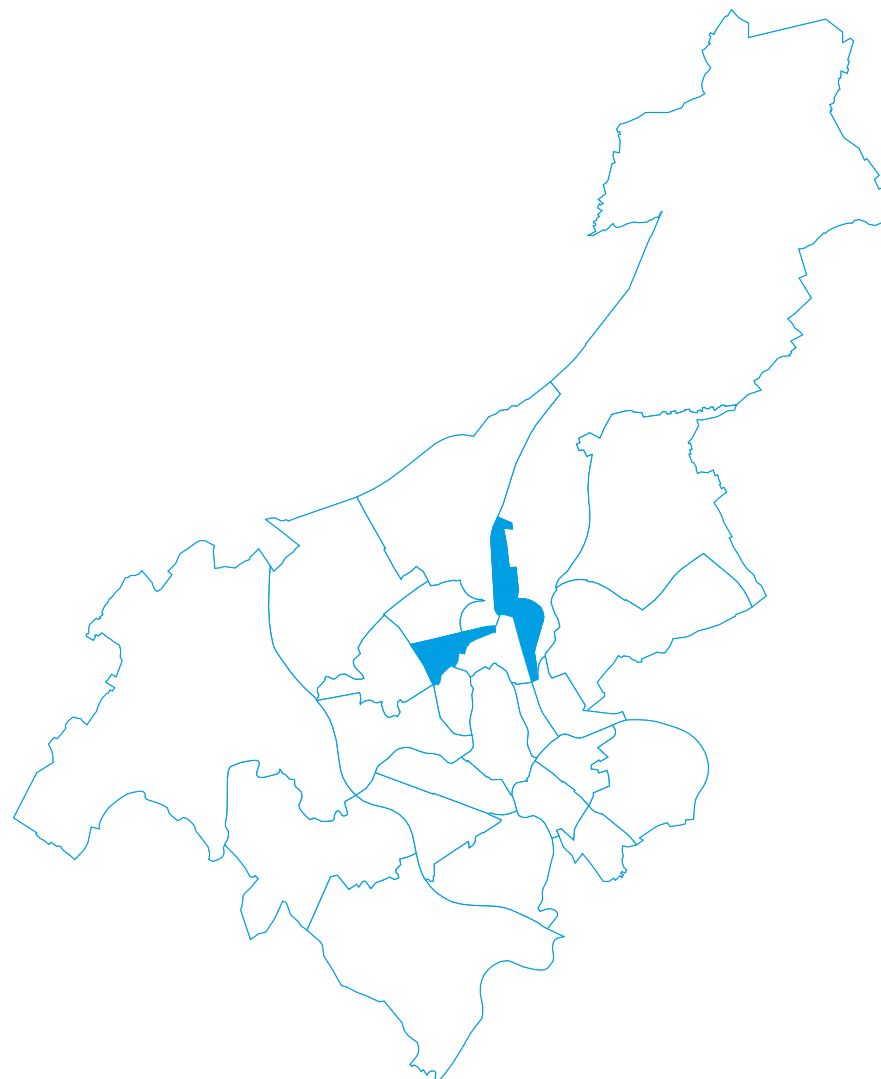
Toreke vzw zet voornamelijk in op horeca, met Eetcafé Toreke in het Rabot en Wijkrestaurant 't Oud Postje in de Muide. Naast de twee erkende sociale restaurants beheert Toreke vzw ook een buurtmoestuin in de Muide. Een sociaal restaurant betekent dat bezoekers met een laag inkomen een lagere prijs betalen. Zo spelen ze een rol in armoedebestrijding. Maar de restaurants doen meer dan dat: ze zetten in op gezonde voeding, het zijn ontmoetingsplekken voor de buurt en het zijn plekken voor sociale tewerkstelling.

2012

Oprichting Toreke vzw – enkel actief in wijk Rabot

2018

Toreke vzw neemt vzw Buurtdiensten Gent Noord over, waaronder wijkrestaurant 't Oud Postje in de Muide

Als sociale werkplekken bieden de restaurants opleiding en tewerkstelling voor personen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. De restaurants bieden hen werkervaring en begeleiding in een stimulerende omgeving om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. De medewerkers in de zaal en de keuken krijgen een opleiding op de werkvloer. Er werken medewerkers die aangeworven zijn via de lokale diensteneconomie. Zij worden in maximaal 5 jaar voorbereid op het reguliere arbeidscircuit. In de laatste 6 maanden van het tewerkstellingstraject worden ze actief ondersteund en begeleid in hun zoektocht naar een job. Anderen lopen een traject van 6 maanden via het OCMW, of een traject op maat, zoals een stage of werkstraf. Jaarlijks zijn ongeveer 30 mensen aan de slag bij Toreke vzw.

't Oud Postje en Eetcafé Toreke zijn niet enkel sociale restaurants, ze willen ook een connectie leggen met de omgeving en zetten daarom in op buurtwerking. De restaurants vormen een ontmoetingsplaats in de wijk. Via de restaurants kunnen organisaties contact leggen met moeilijker te bereiken buurtbewoners en omgekeerd vangen de sociale restaurants signalen op waar buurtwerkers en wijkorganisaties mee aan de slag kunnen. 's Avonds en in het weekend kunnen de locaties gehuurd worden voor allerlei activiteiten, ook voor privéfeestjes. Elke donderdagavond organiseert buurtcafé Barabot activiteiten in het Eetcafé, gedragen door vrijwilligers, maar met medewerkers van Toreke achter de bar en in de keuken. In samenwerking met andere partners organiseren ze ook andere activiteiten, zoals een quiz, spellenavond, ontmoetings- en culturele activiteiten.

Betaalbaarheid en duurzaamheid, niet altijd een evidente combinatie

De restaurants hebben een lekker en gevarieerd menu dat elke week wisselt. Dit wordt door de instructeur samengesteld op basis van het voedselaanbod bij foodsavers en bioplanet, in samenspraak met de medewerkers. Er is ook elke dag een volwaardige vegetarische optie.

Ze kiezen voor zo veel mogelijk lokale leveranciers en biologische producten, zoals een natuurslagerij. Om financiële redenen moeten soms andere keuzes worden

gemaakt. Zo werkte Toreke vzw vroeger met pasta geleverd door een sociaal project in Italië, maar dat werd te duur. Vroeger werd ook samengewerkt met een stadslandbouwproject, maar dat daarbij is het moeilijk om de hoeveelheid gekweekt voedsel af te stemmen op de noden van de keuken. De buurtmoestuin van Toreke vzw is wel ideaal voor het kweken van kruiden en dergelijke.

Een deel van het voedsel is afkomstig van [Foodsavers](#)⁹⁰ en tweemaal per week haalt Toreke vzw voedseloverschotten op bij Bioplanet. Maar het is niet omdat het om voedseloverschotten gaat, dat Toreke vzw alles aanneemt: ze nemen enkel producten aan die voor de restaurants bruikbaar zijn. Zo vermijdt Toreke ook zelf zoveel mogelijk voedseloverschotten. Er gaat sowieso weinig voedsel verloren in de keukens: via het kassasysteem maken ze goede inschatting van het aantal klanten. Klanten met een kleine honger kunnen kiezen voor een kleine portie. Klanten kunnen ook maaltijden afhalen in de restaurants. Om afval te vermijden moeten ze daarvoor hun eigen potje meebrengen. Via Too good to go, de app om voedselverspilling tegen te gaan, worden overschotjes verkocht. Toreke vzw werkt ook samen met Enchanté vzw⁹¹: het zet dus de deuren open voor een babbeltje, een toiletstop of het gebruik van een stopcontact. Dankzij de samenwerking met Enchanté kunnen klanten uitgesteld trakteren, zodat andere klanten die het nodig hebben, een uitgesteld drankje of uitgestelde maaltijd krijgen.

Het voedsel wordt op dit moment nog opgehaald met auto's, maar de ambitie is om op termijn een cargofiets aan te kopen, zodat ook het vervoer van het voedsel op een duurzame en ecologische manier kan gebeuren.

Toreke vzw is voor financiering deels afhankelijk van subsidies. Als onderneming in de lokale diensteneconomie (LDE) ontvangt het middelen van Vlaanderen voor de inschakelingstrajecten. Met Stad Gent en het OCMW is er een subsidieovereenkomst om de restaurants te ondersteunen, maar ook om de buurtwerking te stimuleren. Daarnaast haalt Toreke eigen middelen uit de verhuur van zalen, maar ook uit de

90 Sinds 2017 wil Foodsavers Gent structureel en op grote schaal voedselverspilling vermijden door overschotten in te zamelen. Daarnaast is het ook een sociaal tewerkstellingsproject. Meer info: <https://foodsavers.be>

91 Enchanté is een netwerk van hartelijke handelaars, sociale organisaties en sympathieke klanten. Ze bieden kleine diensten aan wie er nood aan heeft. Van een glas water tot een kop koffie, van een haarknipbeurt tot een plek om even uit te rusten. In het [duurzaamheidsrapport people](#) vind je meer informatie over Enchanté vzw.

INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN DE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG'S)

klanten die het standaardtarief betalen voor de maaltijden. Tijdens de coronacrisis vielen deze eigen middelen echter sterk terug.

Om de werking en financiering te versterken, bouwt Toreke vzw aan netwerken met andere sociale restaurants. Sinds 2017 organiseren alle Gents sociale restaurants jaarlijks 'De Week van de Pollepel', om de restaurants extra in de kijker te zetten. Ze organiseren allerlei activiteiten en in 2019 kwamen zelfs enkele Gault&Millau-chefs koken in de restaurants.

Tot slot

Toreke vzw is sinds de oprichting sterk geëvolueerd: van restaurants met een beperkte openingstijd, naar 5 à 6 dagen per week en een uitgebreid menu. Vanuit de restaurants is er bovendien een succesvolle doorstroming naar de arbeidsmarkt. De sociale restaurants van Toreke vzw dragen op heel wat manieren bij aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen: ze bieden maaltijden aan aan sociale tarieven, stellen mensen tewerk in zinvolle jobs (SDG 8) en zetten in op buurtwerking (SDG 10). Maar bovenal zijn het gezellige plekken met lekkere en gezonde maaltijden, waar de klanten op dezelfde manier worden bediend als in klassieke restaurants, en waar iedereen welkom is.

Meer info

Info over Toreke vzw en de sociale restaurants: <https://www.torekevzw.be/>

**Tondelier:
een duurzaam (be)leef- en woonconcept**

Het Tondelier-project is het grootste onderdeel van het stadsvernieuwingsproject Bruggen naar Rabot en is een publiek-private samenwerking tussen de Stad Gent en private partner Oryx Projects. Het gaat om een duurzaam (be)leef- en woonconcept rond een openbaar park. Het Tondelierpark wordt – samen met het Rabotpark en het park rond de trambrug – het tweede grootste park nabij de kleine ring van Gent, na het Citadelpark. Veel aandacht gaat naar het verbinden van de bewoners, zowel van de site als uit de omliggende wijken. In het aanbod zitten een buurtsporthal, jeugdlokalen, een kinderdagverblijf en zelfs moestuintjes. De ontwikkelaars plannen 530 units te bouwen, waarvan 20% sociale woningen en 20% budgethuurwoningen, verspreid over vier bouwblokken.

De geschiedenis van Tondelier

Tondelier situeert zich op een vroegere gasmetersite, een *brownfield* met grote verontreiniging. De site zat initieel als bodem- en saneringsdossier bij de Milieudienst van de Stad Gent, tot de link tussen sanering en herontwikkeling gelegd werd. Het evolueerde zo tot een herontwikkelingsdossier, waarbij de focus lag op de functies waarin de site zou kunnen voorzien. Niet alle verontreiniging kon verdwijnen, maar wel voldoende om deze functies toe te laten.

Het onderbenutte terrein van de huidige Tondelier Site vervulde vanaf 2007 allerlei behoeften in afwachting van en tijdens de herontwikkeling. Samenlevingsopbouw vzw startte enkele initiatieven, zoals moestuinen en een stadsakker, een kippenren, voetbal- en pannaveldjes, speelcontainers en een jeugdlokaal. In andere gevallen had Oryx Projects een hand: een pop-uprestaurant boven op het gebouw De Nieuwe Molens, een BMX-parcours op aangevoerde zandbergen, een halte in het kunstenparcours Track in samenwerking met het museum S.M.A.K., een indoor skatepiste in de voormalige bokszaal ... De site was met andere woorden nooit helemaal verlaten en kende een grote betrokkenheid van de buurt via deze wijkverbindende functies.

92 Aanvragen van verkavelingsvergunning en omgevingsvergunningen, saneringen en afbraakwerken uitvoeren,...

Het heden en de toekomst van Tondelier

De Stad Gent en Oryx Projects plannen 530 woningen (appartementen en huizen) te bouwen, waarvan 20% sociale woningen, 20% budgethuurwoningen en 60% woningen tegen marktprijzen. Momenteel zijn er al 150 woningen klaar en 50 in aanbouw.

De opzet is om de verschillende functies te verspreiden en een mix van bewoners uit de categorieën sociaal, budget en marktprijzen te verkrijgen doorheen de gebouwen. Een pool van zeven architectenbureaus, gecoördineerd door een hoofdarchitect, proberen alle units en bouwblokken een eigen identiteit te geven. Het is de bedoeling dat bewoners op termijn echt het gevoel krijgen in een stadswijk te wonen.

Alle woningen zijn BEN-gebouwen (of passiefbouw). Het ondergrondse stadswarmtenet van EDF Luminus voorziet de site van energie. Het warmtenet vertrekt vanuit de energiecentrale van EDF Luminus aan de Ham en wordt via een buizenstelsel tot aan de site geleid. Een grote warmtewisselaar brengt de warmte een eerste keer op temperatuur, waarna het via lokale warmtewisselaars tot bij elke unit wordt gebracht. De warmte dient zowel voor sanitair warm water als voor verwarming. Zowel de collectieve appartementsblokken als de grondgebonden woningen zijn daarnaast voorzien van zonnepanelen. Eigenaars van de grondgebonden woningen kunnen de opgewekte elektriciteit zelf gebruiken.

De ontwikkelaars plannen ook een aantal openbare invullingen op de Tondelier-site, zoals een buurtsporthal (in gebruik), moestuintjes, twee jeugdlokalen (waarvan een al in gebruik) en een kinderdagverblijf. Opnieuw functies die voor verbinding zorgen tussen de bewoners van de site zelf, maar ook van de omliggende wijken. De initiatiefnemers vinden het heel belangrijk om de buurt rondom de site te betrekken. Zowel actief via deze openbare invullingen, als passief. Dit doen ze door een gevoel van openheid te creëren in het ontwerp. Bijvoorbeeld: letterlijk openingen laten tussen de gebouwen, waardoor de omliggende buurt het gevoel krijgt ook 'deel' uit te maken van het stadsvernieuwingsproject en vlot toegang krijgt tot het Tondelierpark.

Het binnengebied van de site zal autovrij zijn, behalve prioritaire voertuigen en bijvoorbeeld verhuurwagens mogen er geen auto's in het Tondelierpark. Er worden vier ondergrondse parkings en bovengrondse parkeerplaatsen aan de rand van de wijk voorzien. In het park lopen paden voor fietsers en voetgangers.

Evaluatie aan de hand van een duurzaamheidsmeter

Duurzaamheid speelt al vanaf het begin een cruciale rol in het stadsvernieuwingsproject. Bij de voorbereiding werd gezocht naar manieren om duurzaamheid te verankeren en te evalueren. In 2008 heeft de Milieudienst zelf een instrument ontwikkeld, een duurzaamheidsmeter voor stadsprojecten⁹³. Die werkt op wijkniveau, wat ook nodig is voor een dergelijk stadsvernieuwingsproject. In de praktijk is dit een lijst met 10 duurzaamheidsaspecten, geïnspireerd op de 3 P's (People, Planet, Prosperity) en gebaseerd op Gentse beleidskeuzes. De focus ligt op het ecologische aspect, maar ook stedenbouwkundige of meer sociale thema's zijn opgenomen. Tondelier was het eerste project dat de duurzaamheidsmeter in Gent gebruikte.

Op de verschillende criteria en thema's zijn punten te behalen. De optelsom van die punten over criteria en thema's heen, levert een totaalscore op. In het bestek voor Tondelier werd 65% als minimumscore opgelegd. Geïnteresseerden voor de aanbesteding hadden de vrijheid om op bepaalde thema's meer nadruk te leggen met als voorwaarde op elk thema minstens de helft te behalen. Uiteindelijk kwam Oryx Projects tot de ambitie om een totaalscore van 85% te realiseren.

Tondelier: een duurzame, toekomstgerichte site

Tondelier hecht veel belang aan duurzaamheid en draagt dan ook bij aan verschillende duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Op het vlak van energie (SDG 7) voldoen de gebouwen aan alle normen qua isolatie, wat zorgt voor extra energie-efficiëntie. Ook het ondergrondse warmtenet en de zonnepanelen op de daken dragen hiertoe bij. Daarnaast is het een innovatief stadsvernieuwingsproject (SDG 9 en SDG 11): de bewoners wonen in een park, de ontwikkelaars zetten in op duurzame infrastructuur en mobiliteit. Ook stimuleert

⁹³ In 2016 publiceerde de Vlaamse overheid haar eigen Duurzaamheidsmeter Wijken, onder andere gebaseerd op die welke gebruikt wordt voor Tondelier. Voor meer informatie over de Duurzaamheidsmeter Wijken, zie [deze website](#).

INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN DE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG'S)

de mix van woningtypes 'sociaal, budgethuur en marktprijzen' verbinding tussen de verschillende bewoners. De architecten streven naar woningen met een eigen identiteit. De Tondelier-site is de geboorteplek van innovatieve tijdelijke invullingen én zorgde met dat pionierswerk ook voor actieve betrokkenheid van de buurtbewoners.

Ook het sociale aspect is voor de site belangrijk (SDG 10). Zo voorzien de ontwikkelaars in een kinderdagverblijf en twee jeugdlokalen (één is al actief). De jongerenwerking [Minus One](#) bevindt zich verderop. In de Tondelier-wijk begeleiden [WoninGent](#) en [HuurinGent](#) de nieuwe bewoners van de sociale woningen en de budgethuurwoningen. Ook is er samenwerking met de sociale regisseur en de wijkregisseur.

Dit project hecht veel belang aan het bewaren van enige geschiedenis van de site (SDG 11). Een deel van het erfgoed wordt behouden (bijvoorbeeld de echt unieke gashouders, voor- en achtergevel Nieuwe Molens). Sommige plaatsnaamgeving herinnert ons aan figuren met een band met de site (wijkpastoor Koen Blicck, oud-burgemeester Gilbert Temmerman) Deze elementen leggen de link tussen het heden en verleden en zorgen ook voor verankering en verbinding in de buurt.

Wist je dat? De naam Tondelier een eigen Gentse geschiedenis heeft? Vroeger stond op de site een gasfabriek, waarvan het gas voor stadsverlichting gebruikt werd. Een tondeldoos is een aansteker – de tondelier ging elke avond met zijn tondeldoos de lantaarns aansteken.

Tot slot is er de overtuiging dat een site van zo'n omvang enkel in publiek-privaat partnerschap kan gebeuren (SDG 17). Stad Gent heeft als publieke partner de regierol in handen, wat de beste garantie voor kwaliteit op lange termijn is. Dit neemt ook wel veel tijd in beslag door continu overleg, afstemming en feedback. Maar voor een dergelijk stadsvernieuingsproject is dat ook nodig. Dit verbetert de kwaliteit en het draagvlak van het project. Het is geen puur commercieel project, gericht op snelle winsten. Alles wordt betaald door de 60% woningen tegen marktprijzen, aangezien er op de sociale woningen en budgethuurwoningen amper rendement mogelijk is.

De verschillende partners doen aan stadsontwikkeling waarbij er sprake is van nauwe samenwerking en coördinatie tussen de private partner en de vele stadsdiensten. Tondelier wordt dankzij deze publiek-private samenwerking dan ook een duurzame, toekomstgerichte site.

Meer info

Wil je meer info over de Tondeliersite?: <https://www.tondelier.be/nl/>

**Labeur vzw:
Urban Mining Company Ghent**

Labeur vzw is een maatwerkbedrijf met als voornaamste doel mensen tewerkstellen. De Sustainable Development Goals vormen een leidraad voor hun werking. De medewerkers kunnen in vier ploegen als volwaardige werkracht aan de slag. De Urban Mining Company Ghent is hiervan de meest recente ploeg. Urban Mining is de zoektocht naar resterend bouw materiaal uit leegstaande gebouwen om dit te recupereren en een tweede leven te geven. Mede dankzij de Sociaal-Circulaire Hub Gent staat Labeur met de Urban Mining-werking vandaag waar het nu staat.

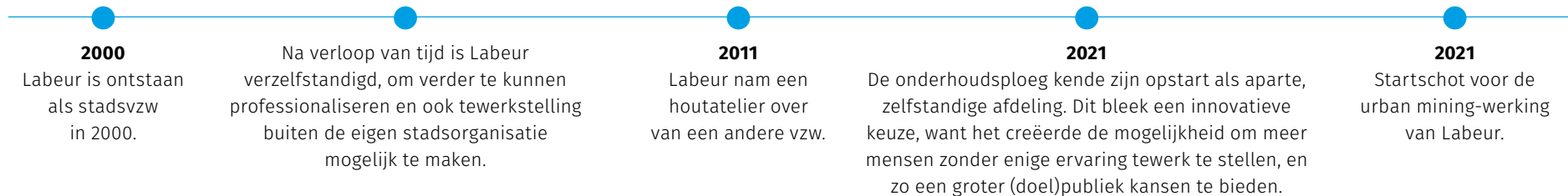
Labeur: waar maatwerk, kwaliteit en menselijkheid voorop staat

Labeur vzw⁹⁴ is een maatwerkbedrijf dat renovatie, inrichting en meubilair aanbiedt. Hun klanten zijn particulieren, maar evengoed ook overheden en andere bedrijven. Mensen tewerkstellen is hierbij hun eerste doel. De medewerkers zijn namelijk, zoals bij andere maatwerkbedrijven, kwetsbare mensen die op de reguliere arbeidsmarkt uit de boot vallen. Toch verwacht de organisatie dezelfde verantwoordelijkheden, professionaliteit en engagementen van hun medewerkers als bij een regulier bedrijf.

Labeur hecht veel belang aan de persoonlijke aanpak bij elk project zodat alle medewerkers zich betrokken voelen en zo (vol)waardig en zinvol werk kunnen verrichten, met een eventuele doorstroom naar het reguliere arbeidscircuit, binnen het persoonlijk arbeidstraject.

Labeur heeft op dit moment 65 plaatsen ter beschikking. Om zo veel mogelijk mensen te bereiken kunnen de medewerkers terecht in vier afdelingen: de renovatieploeg, het houtatelier (inrichting en meubilair, met ook een klein metaalatelier), de urban mining-werking en de onderhoudsploeg. Die laatste ploeg is heel laagdrempelig, de medewerkers hebben geen ervaring of referenties nodig. Ze voeren voornamelijk onderhoudsklusjes uit, zoals bijvoorbeeld het wassen van Cambio deelauto's in de stad. Voor de andere teams is ervaring wel belangrijk: houtbewerking bijvoorbeeld vraagt een bepaalde expertise om de verwachte kwaliteit naar klanten toe te garanderen. De medewerkers krijgen daarom de mogelijkheid een opleiding bij de VDAB te volgen, om zich de stiel eigen te maken. Over de vier afdelingen heen is er ook samenwerking met het OCMW.

“Met Urban mining benader ik het af te breken materiaal helemaal anders. We leren ontmantelen met het oog op alles zo veel mogelijk in tact te houden, en dat vereist wel wat oefening en een zachte hand.”
(Medewerker)

⁹⁴ Zie ook de website van [Labeur](#)

Urban Mining: een succesvol begin dankzij de Sociaal-Circulaire Hub

In 2021 is Labeur gestart met een nieuwe ploeg, namelijk de urban mining-werking.

Urban Mining is het recycleren van waardevolle grondstoffen uit stedelijk afval en vormt een belangrijke schakel in de circulaire economie⁹³. De stad wordt hierbij gezien als een (goud)mijn van waardevolle materialen. Een voorbeeld is het leeghalen van een 'oud' kantoorgebouw en zo veel mogelijk (bouw)materialen een nieuwe bestemming geven. Maar het gaat verder dan enkel bouwafval: ook uit elektrische toestellen, voertuigen en schroot kan je materialen recupereren.

Labeur kon als eerste project meubels uit een leegstaand gebouw halen, met het oog op verdere houtbewerking nadien. Omdat er naast dit meubilair nog heel wat ander bruikbaar materiaal aanwezig was, dat verloren zou gaan bij de afbraak, stelde Labeur stelde zich de vraag of dat ook geen tweede leven kon krijgen. Deze vraag werd ondersteund door de Sociaal-Circulaire Hub Gent (SCHG).

De **Sociaal-Circulaire Hub Gent (SCHG)** is opgericht vanuit de vaststelling dat spelers die rond circulaire en sociale doelstellingen actief zijn in de Gentse regio vaak op dezelfde problemen botsen. Alleen experimenteren is vaak onzeker en wanneer partijen ook rond dezelfde soort doelstellingen werken, is samenwerking en kennisdeling eigenlijk een evidente keuze. Doorheen Vlaanderen zijn er in het kader van het [Europees Sociaal Fonds](#) (ESF) in totaal 7 hubs actief met als doelstelling lokale tewerkstelling creëren, vanuit de match tussen de sociale en circulaire economie.

Stad Gent is promotor van de SCHG en daarnaast staan HOGent, Arteveldehogeschool en [De Punt](#) in voor de dagdagelijkse werking. [Compaan vzw](#), [Ateljee vzw](#) en Labeur vzw zetelen in de kerngroep, als een raad van bestuur om inhoud aan de hub te geven. Vanuit eigen noden en de analyse van de organisaties uit de regio besloot SCHG de werking op te splitsen in verschillende sectoren: bouw, verpakking, voeding en fietsmobiliteit.

Dankzij de SCHG kon de organisatie de nodige netwerken met andere spelers in het sociaal-circulaire circuit leggen om deze case aan te pakken. Zo ontstond een samenwerking met [HuisMus](#). Dit ecologisch bouwbedrijf is tot op vandaag de grootste afnemer van Labeur op vlak van *urban mining*.

“Een organisatie zoals de Sociaal-Circulaire Hub zorgt voor een belangrijk netwerk aan nieuwe partners.”
(Jonas, algemeen coördinator Labeur vzw)

De ambitie van Labeur is om op het vlak van urban mining een inventaris op te stellen die duidelijk maakt welke partners welke materialen kunnen gebruiken. Op die manier kan de organisatie op een efficiënte en duurzame manier materialen recupereren en de urban mining-werking verder zetten.

Sustainable Development Goals als leidraad

Labeur plaatst de Sustainable Development Goals als leidraad voorop in alles wat ze ondernemen. Ze toetsen hun werking af aan het internationaal duurzaamheidskader en stellen zichzelf steeds de vraag of het beter kan, of men nog meer kan sorteren, hergebruiken, lokaal kopen, afval verminderen ... Een mooi voorbeeld is de investering in vier elektrische bestelwagens – in plaats van dieselwagens – waarmee hun medewerkers door Gent rijden. Duurzaamheid is voor de organisatie ook een balans tussen heel wat verschillende aspecten. Bijvoorbeeld de keuze van houtsoort: Labeur maakt in functie van de bestemming van het hout steeds de afweging tussen enerzijds de kwaliteit en betaalbaarheid en anderzijds de duurzaamheid van het hout. In veel gevallen kan afvalhout worden gebruikt, maar soms is tropisch hardhout het meest duurzame alternatief.

Labeur probeert deze duurzame mindset ook doorheen de hele organisatie en dus ook naar hun medewerkers toe te stimuleren. Het wordt namelijk pas relevant als iedereen mee is en achter de duurzaamheidsvisie staat.

Ambities

Labeur heeft een mooie weg afgelegd: van stadsvzw tot een verzelfstandigde organisatie met vier afdelingen. Mensen tewerkstellen is hun eerste doel, waardoor ze ook volop meewerken aan de SDG 8 'waardig werk en economische groei'. Op dit vlak wil Labeur dan ook blijven groeien: in het aantal medewerkers, activiteiten, de schaal en de omzet. De grootste uitdaging hierin ligt in de financiële middelen, waarbij de organisatie botst op het wettelijk vastgelegd kader voor maatwerkbedrijven. Zo is Labeur afhankelijk van subsidies en bijgevolg onderhevig aan veranderingen binnen de sector/het overkoepelend kader.

Dankzij de opstart van nieuwe ploegen, zoals bijvoorbeeld de onderhoudsploeg en de urban mining-werking, zet de organisatie permanent in op vernieuwing en zichzelf heruitvinden, met duurzaamheid als leidraad. Ook hun engagement voor een netwerk zoals de SCHG biedt nieuwe opportuniteiten en mogelijkheden tot duurzame partnerschappen (SDG 17).

De uiteindelijke hoop is dat de grens tussen enerzijds het reguliere en anderzijds het sociaal-circulaire arbeidscircuit vervaagt en maatwerkbedrijven an sich in de samenleving niet meer nodig zijn. Labeur ziet zichzelf in dit opzicht als een voorbeeldbedrijf en wil aantonen dat iedereen met sociale en circulaire doelstellingen een succesbedrijf in de markt kan zetten!

Meer info

Info over Labeur: <https://labeur.be/>

Info over de Sociaal-Circulaire Hub Gent: <https://stad.gent/nl/werken-ondernemen/nieuws-evenementen/sociaal-circulaire-hub-gent-van-start>

Samen Leven vzw: jobcrafting voor 55+ers

Om de werkzaamheidsgraad omhoog te krijgen, moeten ook 55-plussers aan de slag blijven. Samen Leven vzw wil jobcrafting inzetten om die werknemers gemotiveerd en succesvol aan boord te houden. Ouder wordende werknemers kunnen zo hun baan aanpassen aan hun veranderende interesses en capaciteiten. De tool wordt uitgetest in twee Gentse bedrijven, waarna de aanpak kan doorstromen naar andere bedrijven.⁹⁶ Het project kon worden opgestart in het kader van het Arbeidspact voor Gent, een gezamenlijke agenda die met uiteenlopende partners gerealiseerd wordt.

Een project dat meewerkt aan een toekomstgerichte arbeidsmarkt

Het Arbeidspact voor Gent wil 2.500 Gentenaars extra aan het werk tegen 2025 en een antwoord bieden op de mismatch op de Gentse arbeidsmarkt. Het is een samenwerking tussen verschillende partners, zoals overheden, bedrijfsleven, vakbonden, werkgeversorganisaties, sectorfederaties en opleidingsverstrekkers⁹⁷. Samen hebben ze drie doelstellingen:

- > De werkzaamheidsgraad voor Gent naar 70% brengen
- > De werkloosheidsgraad voor Gent verlagen van 9,4% naar 7,88% (gemiddelde van Vlaamse centrumsteden)
- > De invullingsgraad van openstaande vacatures verhogen

Om deze doelstellingen te realiseren zijn innovatieve en resultaatgerichte acties nodig. Het open partnerschap 'Gent, stad in werking'⁹⁸ deed in december 2020 een

brede oproep naar projecten, om zo Gentse organisaties bottom-up te betrekken. De focus van de projectoproep lag op drie grote uitdagingen: transitie naar de jobs van de toekomst, digitale vaardigheden en werkbaar werk. Er kwamen 42 projectideeën vanuit Gentse organisaties. Na feedback op die projectideeën zijn er 18 projectvoorstellen ingediend, waaruit een jury uiteindelijk 8 innovatieve projecten koos. Deze aanpak leidde niet alleen tot heel wat innovatieve ideeën, het ondersteunt ook een duurzame samenwerking met partners en gaf kleine organisaties waar voordien nog geen samenwerking mee was, de kans om acties uit te werken.

Jobcrafting 55+: werkbaar werk voor 55-plussers invulling geven

Het project 'Succesvol aan de slag blijven: Jobcrafting 55+' van Samen Leven Oost-Vlaanderen vzw werd gekozen als actie gericht op transitie naar de jobs van de toekomst.

Wat doet Samen Leven vzw?

Samen Leven Oost-Vlaanderen is een vzw die de maatschappelijke integratie van verschillende doelgroepen in de samenleving wil bevorderen. De vzw werkt voornamelijk aan projecten rond sociale en duurzame thema's zoals arbeidsmarkt, diversiteit en onderwijs. Ze ontwikkelen samen met partners nieuwe werkwijzen als oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen van vandaag en morgen.

Die partners en een netwerk zijn belangrijk om de vinger aan de pols te houden in de samenleving. De vakbondsorganisaties die gehuisvest zijn in hetzelfde kantoorgebouw, zijn bijvoorbeeld een directe lijn naar wat er leeft op de arbeidsmarkt. In het netwerk rond Arbeidspact voor Gent inspireren de verschillende partners elkaar en vullen ze elkaar aan. Samen Leven werkt op projectbasis en de financiering komt uit projectmiddelen, het is daarom belangrijk om projectoproepen goed op te volgen zodat deze gematcht kunnen worden met de concrete uitdagingen.

⁹⁶ <https://www.samen-leven.eu/jobcrafting-voor-55ers/>

⁹⁷ Initiatiefnemers van het Arbeidspact zijn: Stad Gent, VDAB, Werkgeversorganisaties Voka en UNIZO, Vakbonden ABVV, ACV en ACLVB. De beleidsgroep van 'Gent, stad in werking' (<https://stad.gent/nl/gent-stad-werking>) staat mee in voor de uitvoering ervan.

⁹⁸ Het partnerschap GSIW bestaat uit publieke en private actoren uit het brede werkveld van werk, bemiddeling, opleiding, onderwijs en welzijn. Het engageert zich om een gemeenschappelijke strategie uit te werken en verschillende initiatieven op te zetten met het oog op kwaliteitsvol werk voor iedereen.

Hoe kwam het project tot stand?

Samen Leven vzw ving signalen op over een grote uitval bij 55-plussers op de werkvloer en deed via prof. dr. Dorien Kooij (Tilburg University) al kennis op over het principe van jobcrafting. Het zag in jobcrafting potentieel om ouder wordende werknemers duurzamer aan de slag te krijgen en te houden, omdat de tool de mogelijkheid biedt om hun job aan te passen aan hun veranderende interesses en capaciteiten. De tool wordt momenteel uitgerold en getest in twee Gentse bedrijven die actief zijn in verschillende sectoren en die voldoende 55-plussers in dienst hebben om resultaten te kunnen meten:

- > Bond Moyson Oost-Vlaanderen, waar voornamelijk administratief bedienden aan de slag zijn.
- > Anglo Belgian Corporation, een productiebedrijf dat middelsnellopende motoren voor de energie- en transportindustrie ontwikkelt.

Wat is jobcrafting? Het craften van je eigen job. Je krijgt als werknemer de vrijheid om zelf wijzigingen aan te brengen in je job (takenpakket, werktijden, inrichting werkvloer, samenwerking ...). Zo geeft je werk je meer energie of ontnemt het je net minder energie. Deze aanpassingen liggen in handen van de werknemer en moeten mogelijk zijn zonder de team- of bedrijfsdoelstellingen uit het oog te verliezen of collega's te benadelen.

Samen met de bedrijven naar een succesvol resultaat

Veel bedrijven botsen op uitdagingen of problemen, maar hebben zelf niet de expertise en/of tijd om hier een oplossing voor te vinden. Samen Leven vzw gaat letterlijk in de organisatie staan om samen met het bedrijf op zoek te gaan naar een oplossing. Om het project te doen slagen, is het van belang dat zowel de bedrijfsleiding als de medewerkers voldoende gemotiveerd zijn om met de tool aan de slag te gaan. Pas dan kan de tool duurzaam worden ingebed en stopt het niet van zodra de ondersteuning vanuit Samen Leven vzw wegvalt.

Het project wordt in verschillende fases uitgerold, samen met de organisatie en werknemers. Een eerste stap is een infosessie voor de HR-medewerkers en alle leidinggevendenden, niet alleen om te informeren, maar ook om te luisteren, vragen te beantwoorden en eventuele bezorgdheden weg te nemen. Nadien wordt een dienst met voldoende 55-plussers geselecteerd. Samen Leven ontwikkelt communicatiemateriaal om de medewerkers te informeren en gebruikt een vragenlijst rond stress, motivatie en dergelijke om na te gaan wie het meest baat zou hebben bij jobcrafting. Er worden in samenspraak met de organisatie ongeveer 10 werknemers geselecteerd die starten met jobcrafting. Door te luisteren naar de werknemers en bottom-up input te laten geven, voelen de werknemers zich gehoord.

Een volgende stap is het individueel craften door de werknemers, onder begeleiding van Samen Leven vzw. De werknemers nemen hun job onder de loep en leren onder andere hoe ze beter kunnen communiceren, zowel met collega's als leidinggevendenden. Ze onderzoeken op welke manier ze een job kunnen creëren die beter bij hen past. Een mogelijke stressfactor bij een oudere medewerker is bijvoorbeeld de snelle digitalisering en de vele opleidingen die nodig zijn. Via jobcrafting wordt nagedacht hoe de job haalbaar kan blijven zonder een al te zware opleidingsdruk. Ook de combinatie werk-gezin of gezondheidsklachten kunnen voor stress zorgen. Samen met elke deelnemer wordt een actieplan opgemaakt: wat hebben ze nodig? Hoe pakken ze dit aan? Het zijn de werknemers zelf die initiatief moeten nemen, maar Samen Leven vzw coacht hen daarin met een viertal ondersteunings- en opvolgingsgesprekken, tussendoor is ook coaching per mail mogelijk.

“55+ers zijn een waardevolle groep met veel kennis, ervaring, expertise en engagement. Ze zorgen voor continuïteit en stabiliteit binnen onze organisatie.”
(Veerle Merckx, Procesmanager HR Soft Skills Bond Moyson)

Het project loopt tot en met mei 2023. Het doel is om jobcrafting zoveel mogelijk in te bedden in de dagelijkse werking van de organisaties, zodat werknemers meer controle krijgen over de invulling van hun job. Dit moet uiteindelijk leiden tot meer tevredenheid op de werkvloer en minder uitval. Samen Leven vzw volgt alle deelnemers nauw op. Omdat ze aan de start van het project een nulmeting uitvoeren, is het mogelijk om nadien ook objectiever te kunnen vaststellen tot welke resultaten het project heeft geleid.

De aanpak kan nadien doorstromen naar andere bedrijven met soortgelijke uitdagingen. Samen Leven vzw zal na afloop van het project de ervaringen in beide organisaties vertalen naar een blauwdruk, aan de hand van concrete acties, voorbeelden, getuigenissen, een stappenplan ... Op die manier reikt Samen Leven vzw handvaten aan andere bedrijven om de aanpak te kopiëren of als leidraad te gebruiken.

Blauwdruk voor een productieve, multiculturele werkvloer

Andere projecten van Samen Leven vzw pasten de methode van een 'blauwdruk' al succesvol toe. Na incidenten op de multiculturele werkvloer van Brose Gent werkte Samen Leven vzw in 2019 aan een project rond bestrijding van racisme en discriminatie, en het bevorderen van respect en vertrouwen tussen collega's. Aan de hand van concrete, op maat uitgewerkte acties gingen ze aan de slag om de problemen aan te pakken. De ervaringen uit dit project werden vertaald naar een [blauwdruk](#). Dit heeft zijn nut al bewezen: andere bedrijven gingen succesvol aan de slag met deze methodologie en pasten de acties toe om uitdagingen rond respect en discriminatie aan te pakken.

Tot slot

Het project Jobcrafting 55+ wil invulling geven aan werkbaar werk voor 55-plussers en de uitstroom verlagen. Samen Leven vzw doet dat door met beide voeten in organisaties te gaan staan, te luisteren naar de werknemers en praktische oplossingen te bedenken en te testen. Ze creëren een tool die werkt en duurzaam wordt ingebed in organisaties. Het uiteindelijke doel is dat oudere werknemers meer bijleren, langer blijven werken, minder vaak ziek zijn, maar vooral meer plezier hebben in hun werk. Het project draagt op die manier niet alleen bij aan de realisatie van waardig werk voor iedereen (SDG 8) maar ook aan het verminderen van ongelijkheid (SDG 10).

Meer info

Benieuwd naar het verdere verloop en de resultaten van het project? Houd dan zeker de website van Samen Leven vzw in de gaten: <https://www.samen-leven.eu/>.

URBICON: circulaire zitbanken van duurzaam beton

Ben je na een stadswandeling door Gent op zoek naar een rustplek? Dan bestaat de kans dat je plaatsneemt op 1 van de 2 circulaire zitbanken. Deze bankjes zijn te vinden op het opnieuw aangelegde plein op het kruispunt van de Brusselsepoortstraat en de Sint-Lievenspoortstraat in Gent, ter hoogte van basisschool De Zonnepoort.

Maar, wat zijn circulaire zitbanken? Ze worden gemaakt uit reststromen, materiaal dat een tweede leven krijgt. Een product mag zich circulair noemen als de grondstoffen, materialen en/of onderdelen waaruit het bestaat, hergebruikt zijn. Bovendien moet het na gebruik opnieuw kunnen worden omgevormd tot nieuwe producten, want de materialen zijn recycleerbaar of afbreekbaar. En dat zijn voorwaarden waaraan deze bankjes voldoen.

Wat vooraf ging

De realisatie van de circulaire zitbankjes in Gent kwam tot stand door een samenwerking van verschillende organisaties die geloofden in het belang van duurzame technologie. Volgende organisaties zaten samen aan tafel: Stad Gent, Universiteit Gent, North Sea Port (de haven van Gent), Provincie Oost-Vlaanderen, POM Oost-Vlaanderen en Cleantech Flanders. Zij richtten in 2016 de '[Cleantech cluster Regio Gent](#)' op. Deze samenwerking heeft als ambitie tegen 2030 Gent te laten uitblinken als robuust en veerkrachtig Cleantech ecosysteem door het stimuleren van innovatieve, duurzame concepten en technologieën.

Cleantech of voluit Clean technology is een verzameling van producten, diensten en processen die een meerwaarde creëren op basis van concepten en technologieën die het gebruik van natuurlijke hulpbronnen optimaliseren en de milieu-impact ervan minimaliseren.

In 2019 beslisten de Stad Gent en de Universiteit Gent om samen via het Europese subsidieprogramma [Interreg](#) verder te werken aan meer concrete projecten.

***Wat is interreg?** Een subsidieprogramma vanuit de Europese Unie waarbij de Stad Gent middelen kan gebruiken door te werken aan kennisuitwisseling via samenwerking met verschillende Europese landen en partnerorganisaties. Alle deelnemers rapporteren aan Europa.*

URBCON

Voor de aanvraag van deze subsidie werd gekozen voor een samenwerking tussen Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en België. Het Interreg project werd URBCON (By-products for sustainable concrete in the urban environment) gedoopt en loopt van 2018 tot 2023. URBCON heeft als doel de CO₂-voetafdruk en het gebruik van primaire materialen in de betonindustrie te verlagen en duurzaam beton in steden te introduceren.

Beton is namelijk het tweede meest gebruikte materiaal na water. Maar beton zorgt ook voor 8 tot 10% van de jaarlijkse CO₂-uitstoot wereldwijd. Moest de betonindustrie een land zijn, dan was dit het derde meest vervuilde land op vlak van CO₂, na China en de VS. Hier duurzame antwoorden voor zoeken, is dan ook een doelstelling van dit project.

Naast de verschillende Europese landen zijn er ook verschillende projectpartners die meewerken in zo'n project. [ResourceFull](#) werd een van die projectpartners. Het is een ingenieursbedrijf dat zijn klanten ondersteunt in de ontwikkeling van duurzame betontechnologieën. Dit doen ze bijvoorbeeld door reststromen uit de metaalproductie te transformeren in mineralen die geschikt zijn voor de productie van beton. ResourceFull doet in zijn labo's onderzoek naar de juiste chemische reacties en additieven, om hun 'recepten' nadien op een zo groot mogelijke schaal uit te rollen en zo de sector groener te maken. Duurzaamheid en kennisdeling zijn de kernwaarden van dit bedrijf. Ze hebben de mooie ambitie om wereldwijd dé speler te worden in de ontwikkeling van ecologische alternatieven voor de bouwsector.

Het ontwikkelen van twee circulaire zitbanken en meer

En zo komen we bij de ontwikkeling van het circulair straatmeubilair: op dit moment kan je twee zitbanken en vier ornamenten gemaakt van CO₂-arm beton vinden in Gent. Het cement werd daarbij grotendeels vervangen door reststromen zoals slakken van de staalindustrie. De aggregaten in het beton werden vervangen door secundaire minerale producten.

Wat betekent dit concreet? De CO₂-voetafdruk verminderde met 65 % door het gebruik van deze alternatieve binder. Daarbovenop is 750 kg/m³ van het primair granulaat vervangen door de secundaire granulaten van URBCON-project partner Imerys. Dit draagt bij aan de circulariteit van de bankjes: de inzet van secundaire materialen beperkt zo veel mogelijk het gebruik van primaire grondstoffen.

In totaal werd 3450 kg secundair materiaal ingezet en 665 kg CO₂ bespaard. Voor een klein project als dit komt de besparing in CO₂ al overeen met het planten van 3 bomen die 10 jaar zouden groeien.

De duurzame betonsamenstelling werd ontwikkeld in de labo's van ResourceFull en geproduceerd door [Urbastyle](#), een architecturaal betonbedrijf. Urbastyle is van plan de bankjes in de toekomst verder te blijven produceren en verkopen. Op die manier draagt het project bij aan het vergroenen van de sector en heeft het ook op langere termijn impact.

Ook de brandtrap aan de achterkant van school De Zonnepoort wordt vervaardigd uit duurzaam beton. Ze werd ontworpen en getest door Universiteit Gent, samen met ResourceFull. [Enjoy Concrete](#), Furnibo, Mouton en Back Architects zullen instaan voor de productie. Dit productieproces is een stuk complexer omwille van de veiligheidsnormen die verbonden zijn aan de ontwikkeling ervan.

De uitdagingen in innovatie

Regelgeving blijft een grote uitdaging bij projecten als deze. De reststromen moeten worden erkend als grondstof en daarnaast moet ook kunnen worden aangetoond dat de producten voldoende kwalitatief zijn. ResourceFull wil niet dat hun ontwikkelingen inboeten aan kwaliteit. Integendeel, het streeft naar ecologische producten die langer meegaan dan klassiek beton.

De openbare sector speelt een belangrijke rol in projecten als deze. In eerste instantie kunnen zij extra onderzoek en verdere ontwikkeling van de technologie ondersteunen. Dat is belangrijk om de technologie klaar te maken voor de marktimplementatie. Maar ze geeft ook het goede voorbeeld door op zoek te gaan naar en te investeren in ecologische alternatieven. De stad creëert draagvlak door deze nieuwe en duurzame alternatieven te promoten.

Bij innoveren en ondernemen kan uiteraard altijd iets misgaan. Zeker in meer conservatieve industrieën is soms overtuigingskracht nodig. Het is dan dubbel zo belangrijk om te blijven tonen wat mogelijk is en te blijven geloven in de ontwikkeling van duurzame alternatieven. Maar gezien de steeds hogere eisen op vlak van duurzaamheid (bijvoorbeeld in openbare aanbestedingen) steeg de vraag naar groene technologie de laatste jaren enorm. En ook de betonsector raakt steeds meer overtuigd van de verhoogde inzet op duurzame alternatieven.

Aanpak Stad Gent

Cleantech is een van de speerpunten binnen het economische beleid van de Stad Gent. Dit speerpuntenbeleid heeft als doel bedrijven die actief meewerken aan Cleantech naar Gent te halen en te ondersteunen. Meer informatie over de aanpak van Stad Gent kan je vinden in [deze nota](#). Deze bewuste focus op Cleantech heeft al een duurzame shift in gang gezet in de stad. Ook onderschrijven steeds meer bedrijven in de stad de doelstelling om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn.⁹⁹

99 Zie <https://stad.gent/nl/groen-milieu/klimaat/klimaatneutraal-tegen-2050-een-gezamenlijke-ambitie>

URBCON werkt mee aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Dit project werkt op een expliciete manier aan het bereiken van de doelstellingen van SDG 8 en 9. Door de CO₂-uitstoot van beton te beperken, werken ze mee aan de ont koppeling van economische groei en de achteruitgang van het milieu (Subdoelstelling 8.4). Daarnaast draagt de ontwikkeling van circulair beton bij aan de innovatie in de bouwindustrie (subdoelstelling 8.2). Het URBCON-project stimuleert (wetenschappelijk) onderzoek en zet in op innovatie en draagt zo bij aan het moderniseren en verduurzamen van de technologische capaciteit van industriesectoren (subdoelstelling 9.5).

Meer info

Info over Resourcefull: <https://www.resourcefull.eu/>

Info over Cleantech Cluster Regio Gent: <https://stad.gent/nl/ondernemen/economische-speerpunten/cleantech-cluster-regio-gent/een-cleantech-cluster-voor-duurzaam-circulair-ondernemen>

Info over URBCON: <https://www.nweurope.eu/projects/project-search/urbcon-by-products-for-sustainable-concrete-in-the-urban-environment/>

© An Van Gijsegem

Cargo Velo en CityDepot: duurzame stedelijke logistiek

Logistiek is in steden verantwoordelijk voor minstens een kwart van de CO₂-uitstoot die door transport veroorzaakt wordt, en de vraag naar stedelijk goederenvervoer blijft groeien¹⁰⁰. Duurzame en slimme stedelijke logistiek is dus noodzakelijk voor bereikbare en leefbare steden. In Gent wordt daar al volop op ingezet door zowel de stadsorganisatie als verschillende private spelers, zoals Cargo Velo en CityDepot.

Van een platform voor duurzame stadsdistributie naar een plan stedelijke logistiek in Gent

Stad Gent stapte in 2019 in de Green Deal Duurzame Stedelijke Logistiek. Daarmee engageert het zich om in te zetten op het efficiënt en emissievrij beleveren van de stad. Dit gaat zowel om het vermijden van voertuigkilometers als om het verschuiven van voertuigkilometers naar een milieuvriendelijker of zelfs zero-emissie transportmiddel.

Maar Stad Gent was hier al langer mee bezig. Sinds 2017 zet het via het stadsdistributieplatform GentLevert in op een transitie naar duurzame stadsdistributie. Zo hebben de partners van GentLevert enkele privileges zoals een vergunning waarmee ze 24/24 toegang hebben tot alle autovrije gebieden. In ruil delen de partners gegevens over onder andere de goederenstromen, om deze te analyseren en betere inzichten te verwerven.

Zo vergaart de stad kennis en bouwt ze aan een plan stedelijke logistiek: een breed, langetermijnplan voor duurzame stadsdistributie. Partners zoals Cargo Velo en CityDepot zijn voortrekkers, maar iedereen in de sector moet mee zijn.

Om de gedragenheid in de volledige sector te vergroten, is het de ambitie om een engagementsverklaring op te stellen die zoveel mogelijke logistieke spelers ondertekenen. Daarnaast is het de bedoeling om GentLevert om te vormen tot een breder platform, zodat iedereen mee kan werken aan het ambitieuze verhaal. Ook het flankerend beleid, zowel op lokaal als bovenlokaal niveau, moet de ambitie van duurzame stadsdistributie mee ondersteunen. Stad Gent bracht dit in de praktijk door onder andere de invoering van het circulatieplan en de lage emissiezone. De Stad geeft ook het goede voorbeeld door eigen leveringen via fietskoeriers of met lage-emissievoertuigen te laten gebeuren en sloot daarvoor enkele raamcontracten.

CityDepot

CityDepot werd in 2011 opgestart in Hasselt en breidde snel uit naar Gent en andere Belgische steden. Al van bij het begin pakt CityDepot beleving van binnensteden op een unieke manier aan.

¹⁰⁰ <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/over-de-green-deal-duurzame-stedelijke-logistiek>

De kern van de werking is nog steeds dezelfde: CityDepot is gespecialiseerd in leveringen en ophalingen in de *first en last mile*. Transporteurs en grote retailers zetten hun goederen af in de lokale depots aan de rand van de stad. Die worden vervolgens gebundeld en duurzaam geleverd aan de handelaars en consumenten in de binnenstad. Leveringen en ophalingen worden soms ook gecombineerd, zodat de voertuigen maximaal vol in en uit de stad rijden.

De focus ligt op B2B-leveringen¹⁰¹, maar ook B2C¹⁰² kan. Dit gaat meestal om bedrijven die duurzame levering promoten bij hun klanten en bereid zijn hiervoor iets meer te betalen, zoals Colruyt en Decathlon.

Een open platform voor stedelijke distributie

Begin 2020 werd CityDepot overgenomen door BD Logistics. Vanaf dan zette het bedrijf nog meer in op de uitbouw van een duurzaam en open ecosysteem. CityDepot wil niet alles zelf doen, maar streeft naar een netwerk en samenwerking met andere gespecialiseerde spelers in het stedelijk weefsel. Via een open platform zet het de deur open voor elke kleine of grote handelaar, maar ook voor elke transporteur.

CityDepot heeft bijvoorbeeld zelf geen fietskoeriers. In Gent werkt het hiervoor samen met fietskoerierdienst Cargo Velo. Voor de levering van gekoelde goederen is een bepaalde kennis en materiaal vereist. Daarom werkt CityDepot samen met [LINDD](#), een logistiek bedrijf uit Oostakker dat hierin is gespecialiseerd.

Duurzaamheid staat centraal in de aanpak

De meest groene kilometer is de kilometer die je niet moet rijden. Door goederen in de *first en last mile* te bundelen, worden veel minder kilometers gereden. De kilometers die wel gereden worden, gebeuren op een zo duurzaam mogelijke manier (SDG 11). Een dubbel positief effect dus. Afhankelijk van de afstand en de locatie, maakt CityDepot steeds een analyse van welk voertuig het meest geschikt is voor

een levering. Dit kan de fiets zijn, een elektrische bestelwagen of een voertuig op gas. Maar voor langere afstanden en grote hoeveelheden is het soms duurzamer om één groot niet-elektrisch voertuig in te zetten, dan bijvoorbeeld vijf kleinere elektrische voertuigen.

Om e-commerce verder te verduurzamen en de milieu-impact van de sector te meten en transparant te maken, heeft CityDepot in samenwerking met UAntwerpen een CO₂-calculator gebouwd¹⁰³. De tool geeft inzicht in welke CO₂-besparing klant en transporteur kunnen realiseren met groene leveringen ten opzichte van de klassieke manier van leveren. Dat is nodig, want veel bedrijven kiezen omwille van de hoge prijsdruk nog gemakkelijker voor de (goedkopere) klassieke leveringen. Duurzaamheid betekent ook dat CityDepot zowel eigen chauffeurs als partners waar het mee samenwerkt, correct vergoed (SDG 8). De samenwerking met alle partners kan maar duurzaam en constructief zijn als alle partijen gelijkwaardig zijn.

Cargo Velo

Het motto van Cargo Velo is “alles op de vélo”. Met de fiets vervoeren ze in en tussen Gent, Antwerpen en Brussel zowat alles: bloemen, medicijnen, maaltijden, maar ook grotere volumes. En dat is niet onlogisch: fietslogistiek heeft een groot potentieel. Voor afstanden kleiner dan 7 km en lasten lager dan 200 kg kan zowat de helft van alle gemotoriseerde verplaatsingen met een cargofiets gebeuren¹⁰⁴. De fiets is vaak de snelste en meest flexibele manier om iets binnen de stad te transporteren. Geen last van files, wegenwerken, parkeerproblemen, autovrije zones ...

Cargo Velo blaast in 2022 tien kaarsjes uit. Wat voor oprichter Sander in 2012 begon vanuit een hobby en een passie voor fietsen, is uitgegroeid tot de grootste fietskoerierdienst van België. De bewustwording rond duurzame stadslogistiek groeit geleidelijk aan en daarmee ook het peloton van Cargo Velo.

101 B2B staat voor business-to-business: bedrijven die producten of diensten verkopen aan andere bedrijven.

102 B2C staat voor business-to-consumer. Het houdt in dat een bedrijf producten verkoopt aan consumenten.

103 Prof. dr. Wouter Dewulf van Universiteit Antwerpen stond samen met zijn team in voor de volledige ontwikkeling van de tool. BD Logistics koos er bewust voor zelf geen toegang tot de achterliggende IT-codes te hebben om zo de onafhankelijkheid van de tool te bewaren.

104 <https://omgeving.vlaanderen.be/het-potentieel-van-fietslogistiek-in-vlaanderen>

Cargo Velo, diverse leveringen op trapkracht

Vanuit gemakkelijk bereikbare distributiecentra aan de rand van de stad biedt Cargo Velo verschillende soorten logistieke diensten.

Om goederen snel van A naar B te krijgen (zonder depot), doen de fietskoeriers expresleveringen binnen dezelfde stad. Dit gaat bijvoorbeeld om het vervoer van ziekenhuisstalen naar labo's en broodjesleveringen aan Stad Gent. Cargo Velo zet ook in op de *first* en *last mile* leveringen, waarbij spelers zoals CityDepot eerst goederen bundelen in de hub aan de stadsrand en de fietskoeriers zorgen voor het verdere transport. Zo vormen de koeriers een eerste of laatste duurzame schakel in de distributiefLOW. Na de coronacrisis kwamen de B2B-leveringen wat onder druk te staan en schakelde Cargo Velo versneld over op thuisleveringen (B2C). Zo ontstond de Velopack-pakket-service. Dit is een dienstverlening voor handelaars met een webshop die hun pakketten snel en 100% duurzaam willen laten leveren aan klanten

in een stedelijk gebied. Een van de klanten is Krëfel, zij leveren alle bestellingen in de hub, waarna Cargo Velo de bestellingen tot bij de klanten brengt, inclusief een track-and-trace opvolging.

“We blijven vasthouden aan de basisgedachte dat de fiets het ideale transportmiddel is voor de stad.”
(Sander Vandenberghe, co-founder van Cargo Velo)

Cargo Velo probeert deze drie vormen van dienstverlening zo efficiënt mogelijk te combineren. Het doel: zoveel mogelijk leveren met zo weinig mogelijk fietsen.

Alle leveringen gebeuren per fiets, en dit zoveel mogelijk op pure trapkracht, zonder elektrische ondersteuning. Gewone cargofietsen zijn lichter, vragen minder onderhoud en blijven milieuvriendelijker dan de elektrische variant. Omdat er steeds vaker grotere en zwaardere rondes worden gereden, beschikt Cargo Velo sinds enkele jaren ook over enkele elektrische cargofietsen. De fiets heeft uiteraard ook beperkingen: Cargo Velo experimenteert daarom met elektrische bestelwagens van Partago¹⁰⁶ om bijvoorbeeld pakketten tussen de verschillende stedelijke hubs te vervoeren.

Duurzame groei

Cargo Velo is stap voor stap gegroeid, steeds met oog voor duurzaamheid en het bewaken van zijn eigenheid. Duurzaamheid uit zich bij Cargo Velo op verschillende manieren.

In de eerste plaats verzorgen ze zo duurzaam mogelijke leveringen in de stedelijke omgeving. Leveringen per fiets zorgen voor weinig tot geen CO₂-uitstoot, een lagere druk op de wegen, minder geluidsoverlast ... (SDG 11) Ze zetten ook in op duurzaam materiaalgebruik: de kwaliteit van het fietspark is belangrijker dan de kostprijs, en ook veiligheid is een belangrijk aspect.

¹⁰⁵ Dioxyde de Gambettes (GO2) bestaat sinds 2008. Het is een coöperatieve vennootschap met sociaal oogmerk met als doel logistieke oplossingen bieden via cargofietsen in Brussel. <https://dioxyde-de-gambettes.com/>

¹⁰⁶ Partago is een Gentse burgercoöperatie voor elektrische deelauto's. <https://www.partago.be/>

INITIATIEVEN DIE BIJDAGEN AAN DE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDG'S)

“Na enkele jaren zijn we nog steeds heel enthousiast over onze samenwerking. Veel respect voor de flitsende mannen en vrouwen omwille van hun flexibiliteit en zorg om onze soep en salades veilig en stipt op de juiste bestemming te brengen!”

(Barbara Defour, zaakvoerster Soeplusplus)

Even belangrijk is duurzame tewerkstelling (SDG 8). Cargo Velo werkt al sinds het begin zoveel mogelijk met vast personeel. Op die manier zijn de medewerkers beter beschermd en kunnen zij hun job met veel engagement uitvoeren, wat zorgt voor een kwalitatieve dienstverlening naar de klanten toe.

Ook op financieel vlak gaat Cargo Velo voor een gefundeerde groei. Dit start met een eerlijke prijszetting, zodat er niet met verlies moet geopereerd worden en Cargo Velo zoveel mogelijk kan groeien met eigen middelen. Sinds corona trok Cargo Velo enkele nieuwe investeerders aan, maar hierbij maken ze selectieve keuzes. Het credo is een gestage, maar ambitieuze groei, met een gezonde financieringsmix (SDG 8 en 9).

“Fietskoerier zijn is niet alleen een droomjob voor wie graag fietst, het werkt ook heel bevredigend: je tovert een glimlach op het gezicht van wie een pakje krijgt.”

(Sam, fietskoerier)

Cargo Velo blijft inzetten op een verdere uitbouw in Gent en ook daarbuiten, waar mogelijk in samenwerking met andere fietskoeriers en netwerken. Door te doen waarin ze geloven, creëren ze bewustwording en inspireren ze dagelijks andere ondernemers, bedrijven en particulieren.

Tot slot

Slimme, milieuvriendelijke en efficiënte stadsdistributie zijn de ambities van GentLevert. Deze principes staan ook centraal bij zowel Cargo Velo als CityDepot, twee pioniers in het verhaal van duurzame stadsdistributie. Door een slimme bundeling van goederen in de *first* en *last mile* wordt het aantal kilometers teruggedrongen en door te investeren in een duurzame vloot, zijn de gereden kilometers groener. Op die manier is er minder verkeer in de stad, minder luchtvervuiling, minder geluidsoverlast en meer veiligheid, wat leidt tot een aangename en meer leefbare stad (SDG 11).

Via GentLevert denken CityDepot en Cargo Velo samen met de Stad na over hoe het nog beter kan. Lokale besturen spelen een belangrijke rol in het stimuleren van duurzame stedelijke logistiek. De omslag werkt het best in steden waar het stadsbestuur zorgt voor incentives en een regelgevend kader, zoals bijvoorbeeld voorwaarden om de stad binnen te mogen rijden. Door verder te werken aan een vooruitstrevend kader en gepaste maatregelen te nemen, kan dit een nog groter succesverhaal worden.

Meer info

Info over GentLevert: <https://gentlevert.be/>

Wil je meer info over of samenwerken met CityDepot?

<https://www.citydepot.be/nl/>

Wil je meer info over of samenwerken met Cargo Velo?

<https://cargovelo.be/nl>

Focus op de stadsorganisatie

gent:

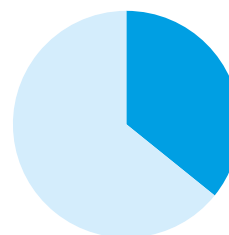
In dit derde duurzaamheidsrapport nemen we voor het eerst onze eigen stadsorganisatie onder de loep. Deze set aan indicatoren en initiatieven is geen volledig overzicht, maar wel een eerste beeld van waar we als stadsorganisatie staan en wat we kunnen realiseren op het vlak van duurzaamheid.

People

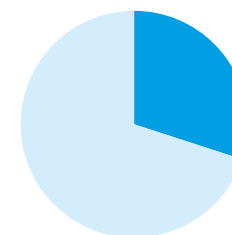
Diversiteit personeel

Stad Gent is een grote organisatie met 8.000 medewerkers. Met haar diversiteitsactieplan streeft ze ernaar dat die groep medewerkers een spiegel vormt van de Gentse samenleving.

Diversiteit betekent ook een evenredige arbeidsparticipatie van personen met een arbeidsbeperking. Minstens 2% van alle medewerkers moet uit personen met een beperking bestaan. Voor de andere kansengroepen zijn er geen streefcijfers. Er is een goed evenwicht tussen mannen en vrouwen, kort- en langgeschoolde, jongere en oudere medewerkers. Toch blijven acties nodig om de verschillende groepen te blijven aantrekken en behouden. In 2020 was bijna 20% van het stadspersoneel van buitenlandse herkomst¹⁰⁷. In 2021 is 35,8% van de Gentenaars van niet-Belgische herkomst. **We streven ernaar om tegen 2024 30% te behalen op het vlak van diversiteit binnen het stadspersoneel.**

In 2021 is 35,8% van de Gentenaars van niet-Belgische herkomst

Tegen 2024 willen we 30% behalen op vlak van diversiteit binnen het stadspersoneel

Tabel 22 Medewerkers met een buitenlandse herkomst

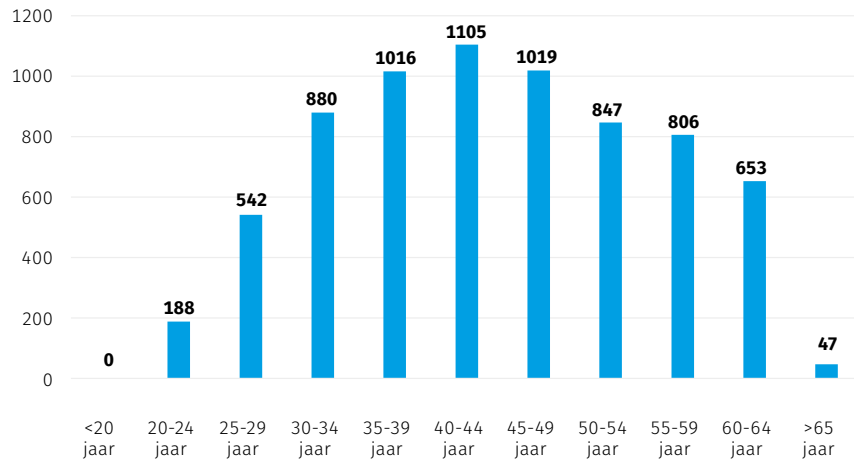
Jaar	België	Buiten EU	EU
2018	82%	13%	4%
2019	81%	14%	5%
2020	80,29%	14,46%	5,25%

Tabel 23 Medewerkers volgens gender

Jaar	Vrouw	Man
2019	65%	35%
2020	66%	34%
2021	66%	34%

¹⁰⁷ Buitenlandse herkomst betekent dat de medewerker zelf óf een van beide ouders een buitenlandse nationaliteit heeft of had bij de geboorte.

Grafiek 17 Medewerkers volgens leeftijd

Stad Gent gaat daarom voluit voor gelijke kansen. We selecteren kandidaten op basis van hun kwaliteiten en vaardigheden. De kans om mee te bouwen aan de stad wordt niet beïnvloed door leeftijd, geslacht, etnische afkomst, geaardheid, geloof, handicap, nationaliteit ... Bovendien moeten alle nieuwe medewerkers een antidiscriminatieclausule ondertekenen bij indiensttreding.

Daarnaast zetten we in op [BeroepsInlevingsStage \(BIS\)](#), een tewerkstellingsmaatregel vanuit de Vlaamse Overheid voor een betaalde stage in een bedrijf of organisatie. De doelgroep zijn hoogopgeleide personen met een buitenlandse herkomst en/of een arbeidsbeperking. Het is een opleidingscontract, waarbij vaardigheden en competenties worden aangeleerd op de werkvloer. Op deze manier willen we een springplank bieden naar reguliere tewerkstelling. Ook via [DUOday](#) kunnen werkzoekenden met een beperking één dag (of langer) stage lopen.

Welzijn op het werk

Als werkgever wil de Stad Gent zorg dragen voor het welzijn van haar medewerkers en zorgen voor een goede sfeer en optimale werkomstandigheden voor iedereen. In 2017 werd een grootschalige bevraging gedaan naar de tevredenheid op het werk. 75% van de medewerkers spreekt positief over Stad Gent als werkgever.¹⁰⁸

Preventie

Verschillende richtlijnen, afspraken en procedures zorgen ervoor dat werken bij Stad Gent veilig en gezond kan. We lichten enkele voorbeelden uit.

De interne preventiedienst biedt advies en ondersteuning aan over veilig, gezond, comfortabel en efficiënt werken. Dat gaat over het veilig inrichten van arbeidsplaatsen en werkposten, maar ook over werken met beeldschermen.

Stad Gent heeft ook aandacht voor een deconnectiebeleid. We willen gezonde medewerkers die gefocust en efficiënt kunnen werken. Een juiste dosis van (de)connectie kan mentale overbelasting tegengaan.

Daarnaast is er ook aandacht voor ongewenst grensoverschrijdend gedrag. Medewerkers kunnen steeds aankloppen bij een van de vertrouwenspersonen.

Solidariteit

Vzw SodiGent is de sociale dienst van Groep Gent en heeft ongeveer 11.000 leden. De hoofddoelstelling van SodiGent is leden in nood helpen. Dankzij de ledengelden en de financiële ondersteuning van de aangesloten partners, kan SodiGent leden helpen bij onverwachte financiële problemen, bij hoge medische kosten en bij maatschappelijke of administratieve moeilijkheden.

Mensenrechtenkader

Het mensenrechtenkader beschrijft de principes die we rond mensenrechten willen toepassen in het internationaal beleid van de Stad Gent.

Doel is om mensenrechten op de internationale agenda te zetten en de dialoog aan te gaan. We passen dit toe in ontvangsten (bijvoorbeeld ambassadeurs), handelsmissies, partnerschappen en netwerken.

Planet

Gent wil klimaatneutraal zijn tegen 2050. Dat betekent dat er geen netto-uitstoot meer mag zijn van broeikasgassen, zoals koolstofdioxide (CO₂) en methaan. 2050 lijkt ver weg, maar is het niet. Onderstaande routeplanner toont de weg (meer informatie kan je [hier](#) vinden).

De stadsorganisatie heeft de ambitie om **40% minder CO₂ uit te stoten tegen 2030**. Dat doen we door in te zetten op verschillende initiatieven.

Circulair materialenbeheer

In 2020 en 2021 zette de Stad Gent een heleboel circulaire projecten op binnen haar eigen organisatie. Stad Gent wil hier koploper in zijn. Er vonden circulaire proefprojecten plaats en we deelden een [publicatie met geleerde lessen](#).

Circulaire aankopen

We maken van circulariteit ook een vast gegeven in de nieuwe aankoopcontracten. Zo gaan we op zoek naar hoe we de aankoopprocedure kunnen verduurzamen. Wat als een product niet meer nodig is? Kan het dan nog ergens anders worden ingezet? Kan het gerecycleerd worden? Het ultieme doel is om **de aankoopbehoefte weg te nemen door de 'stock' van de Stad Gent optimaal te gebruiken**.

Circulair afvalbeheer

Een grote organisatie produceert heel wat afval. De Stad Gent probeert de interne afvalproductie te verminderen, met Ivago als partner. Op basis van een analyse die meer inzicht gaf in de huidige gang van zaken kunnen we verbeteracties opstellen.

De ambitie? De afvalproductie binnen de bedrijfsvoering sterk verminderen.

Zo kunnen we bijvoorbeeld koffiegruis duurzaam verwerken en inzetten als grondstof voor de productie van zeep. De poetsdoeken die we dagelijks gebruiken bij het schoonmaken, zijn vervaardigd uit petflessen. Elke microvezeldoek bestaat uit 2 gerecycleerde petflessen. De doeken zijn 100% gerecycleerd en gemaakt van 100% gerecycleerd polyester.

Hergebruik meubilair

De nieuwe, interne tweedehands webwinkel van de Stad Gent moedigt hergebruik en delen van goederen aan.

Dit moet het hergebruik van meubilair en andere producten makkelijker maken. Zo vermijden we onnodige transportbewegingen en willen we de gebruiksduur van producten en goederen verlengen. Nieuwe aankopen worden daardoor vermeden.

Afbouw wagenpark

Op dit moment is 1 op de 5 voertuigen van het wagenpark van de Stad Gent al elektrisch. Verder wordt er ingezet op meer duurzame dienstverplaatsingen, minder voertuigen en minder fossiele brandstoffen.

In het bijzonder werd ingezet op het LEZ¹⁰⁹-proof maken van de stadsvloot.

Duurzaam woon-werk verkeer

We stimuleren werknemers van Stad Gent om zich op een duurzame manier naar het werk te verplaatsen.

Tabel 24 % van de werknemers dat op een duurzame manier naar het werk komt

2021	85% op een duurzame manier
2020	85% op een duurzame manier
2019	84% op een duurzame manier
2018	84% op een duurzame manier
2017	83% op een duurzame manier

Personeelsrestaurant IKook

Personeelsrestaurant [IKook](#) kiest voor korte keten. Ze werken samen met [Vanier](#), een online korteketenwebshop voor horeca, grootkeukens en retail. Zo komen zuivel, vlees en groenten van regio Gent op het bord of broodje van alle personeelsleden.

Daarnaast zetten we in op herbruikbaar verpakkingsmateriaal. Vanaf 2022 is er geen wegwerpverpakking meer. Voedseloverschotten beperken we door te meten hoeveel voedsel dagelijks wordt weggegooid.

Prosperity

Duurzaam beleggen

Sinds mei 2021 gelden er nog strengere criteria voor de beleggingen van de pensioenreserves. **Er wordt gekozen voor beleggingen met de grootste duurzaamheidsimpact en bovendien moet tegen eind 2023 de volledige beleggingsportefeuille fossielvrij zijn.** Bedrijven die niet voldoen aan de algemene principes van het 'Global Compact' van de Verenigde Naties rond bijvoorbeeld mensen- en arbeidsrechten of betrokken zijn bij omstreden activiteiten zoals bijvoorbeeld wapenning, porno, bont ... worden uitgesloten.

Vandaag is het aandeel van de fossielvrije bedrijven in de beleggingsportefeuille al meer dan 95%.

Energiebeheer

We hebben de ambitie om 30% van onze energie uit zonnepanelen te halen

tegen 2030. PPA (Power Purchase Agreement) is een overeenkomst gesloten met burgercoöperatie [Beauvent](#) voor de levering van 7.000 megawattuur Gentse groene stroom per jaar. Op de loodsen van Lemahieu Group aan de Rigakaai komen 17.000 zonnepanelen waardoor we in één klap 46% van het elektriciteitsverbruik uit lokaal geproduceerde hernieuwbare energie halen. Daarnaast werden zonnepanelen geplaatst op eigen daken en is een lijst van veelbelovende eigen daken zonder zonnepanelen samengesteld.

Gebouwbeheer

Leegstaand patrimonium van de Stad krijgt waar mogelijk een tijdelijke invulling. Zo gaan we verloedering tegen en zetten we vastgoed en vrije ruimtes zo optimaal mogelijk in.

Stad Gent zal in toekomstige bouwprojecten gebruik maken van de [duurzaamheidsmeter GRO](#). Deze meter kent een globaal prestatieniveau toe aan een (toekomstig) gebouw via de scores op 26 verschillende duurzaamheidscriteria, om zo tot toekomstgerichte, leefbare gebouwen te komen. **We hebben de ambitie om het energieverbruik van onze gebouwen elk jaar te verminderen met 3%. We streven naar een daling van de CO₂-uitstoot met 40% tegen 2030 en klimaatneutraal vastgoed in 2050.**

Duurzaam aankoopbeleid

Stad Gent is een grote aankoper van diensten en producten en zet bij die aanbestedingen volop in op ecologische, sociale en economische duurzaamheid. Mensenrechten en eerlijke handel krijgen in bepaalde productcategorieën al doorgedreven aandacht. Denk maar aan textiel (werkkledij), natuursteen en voeding. In 2022 komt daar ICT bij.

Duurzame werkkledij

Stad Gent werkt met een aantal voorwaarden bij de aankoop van duurzame werkkleding. Zo voegen we polyester toe waardoor kleding minder snel slijt (minder krimp en meer kleurvast). Om de kleding na het einde van de levensduur te recyclen, is het belangrijk om hiermee al in het ontwerp rekening te houden. Alle grondstoffen moeten voldoen aan de OEKO-TEX Standard 100, of gelijkwaardig. Katoen moet biologisch te zijn en Fair Trade.

Duurzame ICT

Bij Stad Gent werken veel mensen, goed voor ongeveer 9.000 laptops, 3.000 pc's, 3.800 smartphones, 3.000 scanners en printers, 2.500 tablets en meer dan 700 fysieke servers. Een heel pak ICT-toestellen dus, die elk hun impact hebben op milieu, klimaat en arbeidsomstandigheden.

Om de productieketen en het respect voor mensenrechten goed in kaart te brengen en te monitoren, krijgen we steun van [Electronics Watch](#). Het is een Nederlandse organisatie die kennis deelt over een duurzamer aankoopbeleid en respect voor mensenrechten in IT en elektronica.

Circulaire sociale tewerkstelling

Het Dienstenbedrijf Sociale Economie (DBSE) biedt ondersteuning en werk aan mensen die niet meteen terecht kunnen bij een gewoon bedrijf. De sociale tewerkstellingsplek ondersteunt jaarlijks 400 medewerkers via begeleiding op maat.

De sociale economie heeft veel potentieel in de circulaire economie en het circulair materialenbeheer. Het DBSE zet vooral in op het verzamelen en verwerken van secundaire grondstoffen. Het gaat om reststromen van eigen productie, maar ook om afvalstoffen van andere diensten (textiel, hout). Door remanufacturing en upcycling levert dat nieuwe producten op. Zo werd afvalhout van de Groendienst verwerkt tot lampen.

<https://www.stad.gent/sdg>